

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ, ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και Διαφορετικότητα: Η μελέτη περίπτωσης της κοινότητας ομορφιάς «**Live Tinted**»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τεπετίδη Ιφιγένεια

Αθήνα, 2020

Τριμελής Επιτροπή

Αγγελική Γαζή, Επίκουρη Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου (επιβλέπουσα)

Ιωάννα Βώβου, Επίκουρη Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Ιωάννης Σκαρπέλος, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Τεπετίδη Ιφιγένεια, 2020

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ' ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δε δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

*Στη μνήμη των παππούδων μου
ως ελάχιστη ένδειξη ευγνωμοσύνης
για όλα τα πολύτιμα μαθήματα που μου προσέφεραν.*

Ευχαριστίες

Ένα μεγάλο «ευχαριστώ» στην οικογένεια και τους φίλους μου για την αμέριστη υποστήριξη και βοήθεια καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω, ακόμη, την επιβλέπουσα, Επίκουρη Καθηγήτρια κα Γαζή Αγγελική για την αποδοχή της να αναλάβει την εποπτεία της διπλωματικής εργασίας μου, για την επιστημονική καθοδήγηση και τις χρήσιμες υποδείξεις της κατά τη διεκπεραίωση αυτής καθώς και για τη σημαντική συμβολή της καθ' όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών μου.

Περιεχόμενα

Γραφήματα.....	7
Εικόνες.....	7
Περίληψη.....	9
Abstract.....	11
Εισαγωγή.....	13
Κεφάλαιο Πρώτο.....	18
1. Θεωρητική Επισκόπηση των Εννοιών της Ταυτότητας και της Διαφορετικότητας.....	18
1.1 Ο εαυτός και η «έννοια του εαυτού».....	18
1.2 Η ιδιαίτερη φύση της ταυτότητας.....	25
1.3 Η παρουσία του «Άλλου».....	31
1.4 Κοινωνική Δικτύωση και Ταυτότητα.....	37
1.5 Ερευνώντας την ταυτότητα στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.....	50
Κεφάλαιο Δεύτερο.....	54
2. Η κοινότητα “Live Tinted” στο Instagram.....	54
Κεφάλαιο Τρίτο.....	57
3. Ερευνητικά ερωτήματα.....	57
Κεφάλαιο Τέταρτο.....	59
4. Μεθοδολογία.....	59
4.1 Ανάλυση Περιεχομένου.....	59
4.2. Αξιοπιστία και Εγκυρότητα έρευνας.....	64
Κεφάλαιο Πέμπτο.....	66
5. Συλλογή Δεδομένων.....	66
Κεφάλαιο Έκτο.....	71
6. Ανάλυση αποτελεσμάτων.....	71
6.1 Κατηγορία «Εαυτός».....	71
6.2 Κατηγορία «Άλλοι».....	79
6.3 Κατηγορία «Διαφορετικότητα».....	87
6.4 Κατηγορία «Στερεότυπα».....	93

6.5 Κατηγορία «Ταυτότητα»	101
Κεφάλαιο Έβδομο.....	106
7. Συζήτηση αποτελεσμάτων	106
Κεφάλαιο Όγδοο	110
8. Περιορισμοί και Όρια έρευνας.....	110
Συμπεράσματα	111
Βιβλιογραφία	113
Ελληνόγλωσση.....	113
Ξενόγλωσση.....	114
Παράρτημα.....	127

Γραφήματα

Γράφημα 1. Γραφική απεικόνιση των κατηγοριών	69
--	----

Εικόνες

Εικόνα 6.1	72
Εικόνα 6.2	73
Εικόνα 6.3	73
Εικόνα 6.4	74
Εικόνα 6.5	75
Εικόνα 6.6	76
Εικόνα 6.7	76
Εικόνα 6.8	78
Εικόνα 6.9	78
Εικόνα 6.10	79
Εικόνα 6.11	81
Εικόνα 6.12	82
Εικόνα 6.13	82
Εικόνα 6.14	83
Εικόνα 6.15.....	84
Εικόνα 6.16	84
Εικόνα 6.17	85
Εικόνα 6.18	86
Εικόνα 6.19	86
Εικόνα 6.20	87
Εικόνα 6.21	87
Εικόνα 6.22	89
Εικόνα 6.23	90
Εικόνα 6.24	90
Εικόνα 6.25.....	91
Εικόνα 6.26.....	91
Εικόνα 6.27.....	92

Εικόνα 6.28	93
Εικόνα 6.29	93
Εικόνα 6.30.....	94
Εικόνα 6.31.....	95
Εικόνα 6.32	96
Εικόνα 6.33	97
Εικόνα 6.34	98
Εικόνα 6.35.....	98
Εικόνα 6.36.....	99
Εικόνα 6.37	100
Εικόνα 6.38	101
Εικόνα 6.39.....	102
Εικόνα 6.40.....	103
Εικόνα 6.41.....	104
Εικόνα 6.42	105

Περίληψη

Αν μέχρι πρότινος τα πρωτεία για την προώθηση επεξεργασμένων, στο όνομα της τελειότητας, εικόνων και τη δημιουργία στερεοτύπων κατείχαν τα παραδοσιακά Μέσα (τηλεόραση, περιοδικά, εφημερίδες), η ραγδαία ανάπτυξη του Διαδικτύου και ειδικότερα, των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης δεν άργησε να μεταφέρει και στα συγκεκριμένα περιβάλλοντα τα πρότυπα που ίσχυαν στα παραδοσιακά Μέσα Επικοινωνίας. Ο πολλαπλασιασμός αυτού του είδους των εικόνων και των στερεοτυπικών αντιλήψεων με εκπροσώπους των δύο κυρίαρχων φύλων στις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, εντείνει την περιθωριοποίηση που βιώνουν όσοι αισθάνονται πως αδυνατούν να συναντήσουν εκείνες τις γενικά αποδεκτές προσδοκίες. Εφόσον τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης αποτελούν για τους περισσότερους αναπόσπαστο μέρος της καθημερινότητάς τους, λειτουργούν ως μία παράλληλη, ψηφιακή πραγματικότητα, εντός της οποίας μεταφέρονται εμπειρίες και συναισθήματα των χρηστών. Η μεγάλη σημασία τους εναπόκειται στο γεγονός ότι επιτρέπουν στους χρήστες, ανάμεσα σε άλλα, την εκδήλωση και τον πειραματισμό με την ταυτότητά τους, την ίδια στιγμή που η επικοινωνία με τους Άλλους προσφέρει διαφορετικά ερεθίσματα. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί πως τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης βρίσκονται σε διαρκή διάλογο και αλληλόδραση με το άτομο και την κοινωνία.

Η παρούσα διπλωματική εργασία αξιοποιεί τη μελέτη περίπτωσης μίας διαδικτυακής κοινότητας στην πλατφόρμα του Instagram και αποσκοπεί στη διερεύνηση της σύνδεσης των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης με την προβολή της διαφορετικότητας. Το «Live Tinted» είναι μία κοινότητα, της οποίας κύριος στόχος είναι να φέρει στο προσκήνιο της βιομηχανίας της ομορφιάς και όχι μόνο, τους ανθρώπους που αντιπροσωπεύουν το διαφορετικό και λιγότερο εκπροσωπούμενο. Θέτοντας ως κοινό σημείο αναφοράς την αίσθηση της ομορφιάς, η κοινότητα προτρέπει τα μέλη της να μοιραστούν τις προσωπικές τους εμπειρίες στο ταξίδι προς την αναζήτηση της ταυτότητάς τους.

Πραγματοποιώντας ανάλυση περιεχομένου στις δημοσιεύσεις (φωτογραφίες και οπτικοακουστικό περιεχόμενο) του «Live Tinted», με την έρευνα επιδιώκεται η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο παρουσιάζεται η διαφορετικότητα στο Instagram, καθώς και εάν το έργο της κοινότητας επηρεάζει την ταυτότητα του χρήστη και μέλους της. Τα ευρήματα της μελέτης έδειξαν πως η δυνητική κοινότητα επιλέγει την προβολή ατόμων διαφορετικής καταγωγής, θρησκείας και με εμφανή δια-

φορετικά εξωτερικά χαρακτηριστικά. Μέσω της ψηφιακής αφήγησης μοιράζονται διαφορετικές προσωπικές ιστορίες αναφορικά με την ταυτότητά τους. Με αυτόν τον τρόπο, επιτυγχάνεται η ταύτιση και η δέσμευση των μελών στην κοινότητα. Τα μέλη της κοινότητας παρουσιάζουν και αυτά με τη σειρά τους διαφοροποιήσεις. Προέρχονται από διαφορετικές χώρες του κόσμου, αλλά μοιράζονται παρόμοιες προσωπικές εμπειρίες, ενισχύοντας το έργο της κοινότητας.

Λέξεις-κλειδιά: Εαυτός, Ταυτότητα, Διαφορετικότητα, Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, Κοινότητα, Live Tinted

Social Media and Otherness: The case study of the beauty community “Live Tinted”

Tepetidi Iphigenia

Abstract

If until recently the primary accused of the promotion of edited, in the name of perfection, images and the creation of stereotypes were Traditional Media (TV, magazines, newspapers), it did not take too long before the rapid growth of the Internet and more specifically, of Social Media to transfer to these specific environments the standards that applied to the traditional means of communication. The proliferation of this kind of images and stereotypical perceptions with representatives of both sexes on social media platforms deepens the marginalization experienced by those who feel they are unable to meet those generally accepted expectations. Since for most individuals, Social Media are an integral aspect of their daily life, they act as a parallel, digital reality, within which experiences and emotions of the users are being conveyed. Their great level of importance lies on the fact that they allow users, among other things, the manifestation of their identity and the experimentation with it, while at the same time the communication with Others offers different stimuli. It could be argued that Social Media are in continuous dialogue and interaction with the person and society.

The present dissertation draws on a case study of an online, Instagram community and it aims to explore the connection between Social Media and the promotion of otherness. “Live Tinted” is a community, whose main goal is to bring into the spotlight of the beauty industry and beyond, individuals who embody otherness and the unrepresented. Having a sense of beauty in the center of the discussion, the community urges its members to share their personal experiences on the journey in search of their identity.

Content analysis is being employed on the posts (photos and audio-visual content) of “Live Tinted” to comprehend how otherness is presented on Instagram and whether its content affects the identity of the user and member of the community. The findings of the study showed that the virtual community chooses to promote individuals of different backgrounds, religions and with distinctly different external characteristics. Through digital storytelling, they share different personal stories about their

identities. In this way, they achieve the identification and commitment of the members to the community. The members of the community also show differences. They come from different countries of the world, but share similar personal experiences, strengthening the work of the community.

Keywords: Self, Identity, Otherness, Social Media, Community, Live Tinted

Εισαγωγή

Το αντικείμενο που πραγματεύεται η διπλωματική εργασία είναι η προβολή της διαφορετικότητας στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και συγκεκριμένα στο Instagram, μελετώντας την περίπτωση της διαδικτυακής κοινότητας “Live Tinted”. Η ενασχόληση με το εν λόγω θέμα προέκυψε από την παρατήρηση του σύγχρονου περιβάλλοντος εντός και εκτός Διαδικτύου. Αναμφισβήτητα τα τεχνολογικά επιτεύγματα προσέφεραν μία καλύτερη ποιότητα διαβίωσης, περισσότερες δυνατότητες επικοινωνίας και οικονομικές προοπτικές. «Η δομή του δικτύου των δικτύων είναι τέτοια που επιτρέπει την πρόσβαση στα πρωτόκολλα από κάθε μέρος του κόσμου, χρησιμοποιώντας κάθε είδους υπολογιστή», τη συνεχή βελτίωση των εφαρμογών και τη σύγκλιση ήχου, εικόνας και κειμένου (Cohen-Almagor, 2011, σ. 58-59).

Η εξοικείωση και εξάρτηση των ανθρώπων από την τεχνολογία και κυρίως το Διαδίκτυο κάνουν αδύνατη την αντίληψη της πραγματικότητας, χωρίς τη χρήση τους. Το Διαδίκτυο προσφέρει στους χρήστες τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με άλλα άτομα, ανεξαρτήτως των χωροχρονικών διαφορών, ενώ αποτελεί μία φθηνή επιλογή διασκέδασης. Πιο ειδικά, η είσοδος των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, όρος με τον οποίο περιγράφονται οι υπηρεσίες του Διαδικτύου που κάνουν εφικτή την ψηφιακή ύπαρξη των ατόμων, τη συναναστροφή με άλλους και το διαμοιρασμό ενός ποικιλόμορφου περιεχομένου (Kaplan & Haenlein, 2010), στην καθημερινότητα των ανθρώπων συνέβαλε δραστικά στον τρόπο εξέλιξής της, παίρνοντας τον πρωταγωνιστικό ρόλο σε πολλές από τις σύγχρονες επιτυχίες.

Δημιουργώντας ένα λογαριασμό στην πλατφόρμα της επιλογής τους, ξεκινά η συνειδητή κατασκευή της ταυτότητας με την οποία θα παρουσιαστεί κάποιος σε άλλους χρήστες. Αν και προτείνεται η συμπλήρωση των πραγματικών προσωπικών πληροφοριών, η δήλωση δηλαδή του εαυτού που εμφανίζεται στην εκτός δικτύου πραγματικότητα, δεν αποκλείει την παραποίηση αυτών ή ακόμη και την παντελή αφαίρεσή τους από την ταυτότητα. Επιλέγοντας άλλοτε την ανωνυμία και άλλοτε ένα ψευδώνυμο, μία persona ή ένα avatar, οι χρήστες έχουν την ελευθερία να συνθέσουν από την αρχή τον ιδανικό, κατά αυτούς, εαυτό που επιθυμούν να εμφανίσουν στον ψηφιακό κόσμο. Η χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης μέσα στην πάροδο του χρόνου, ωστόσο, συνδέθηκε παράλληλα με ανησυχίες για την πιθανή αρνητική επιρροή στην διαπροσωπική επικοινωνία, τις αλλαγές στη συμπεριφορά και τον τρόπο ζωής των ατόμων, καθώς και την αυτο-εκτίμησή τους. Οι παρατηρήσεις αυτές έδω-

σαν το έναυσμα να αποτελέσουν ουκ ολίγες φορές, αντικείμενο μελέτης ενός σώματος επιστημονικών ερευνών.

Βασικό κίνητρο για την παρούσα εργασία αποτέλεσε η διερεύνηση του ρόλου των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης στη διαμόρφωση της ταυτότητας των χρηστών, συγκεκριμένα αναφορικά με τη διαφορετικότητα που τους χαρακτηρίζει. Ο άνθρωπος αναζητούσε να μάθει «Ποιος πραγματικά είναι» και το κατάφερε, όντας το μοναδικό που είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει το λόγο, δηλαδή να εκφράσει τη σκέψη του. Έστρεψε το βλέμμα του προς τα έσω για να γνωρίσει τον εαυτό του, τη θέση του στον κόσμο και να καταλάβει το νόημα της ζωής.

Από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα, η ιστορία έχει να παρουσιάσει μία πληθώρα θεωριών για τον εαυτό και την ταυτότητα. Το εύρος τους είναι τέτοιο που επιτρέπει τη μελέτη τους από την οπτική γωνία διαφόρων επιστημονικών κλάδων, όπως αυτός της φιλοσοφίας, της ψυχολογίας, της ψυχιατρικής και της κοινωνιολογίας, ανάμεσα σε άλλους. Παρότι, κατά κύριο λόγο, χρησιμοποιούνται ορθά στις καθημερινές συζητήσεις, είναι δύο έννοιες, των οποίων τα όρια συγχέονται σε μεγάλο βαθμό. Γι' αυτό, η απόπειρα να δοθεί μία διακριτή, περιεκτική και γενικά αποδεκτή ερμηνεία τους, έχει αποδειχθεί δύσκολη υπόθεση.

Το άτομο αντιλαμβάνεται τον εαυτό του, έχοντας επίγνωση όσων συμβαίνουν στο ίδιο εσωτερικά, εννοώντας τις σκέψεις και τα συναισθήματα, αλλά και στην κοινωνία. Αναγνωρίζει που ανήκει και προσπαθεί να διακρίνει τα στοιχεία του εαυτού, τα οποία προσδίδουν στη μοναδικότητά του. Ο καθένας αντιδρά διαφορετικά σύμφωνα με το περιεχόμενο των διάφορων καταστάσεων που θα βρεθεί αντιμέτωπος. Αυτό συνεπάγεται όχι μόνο τη διαφοροποίηση ανάμεσα στα άτομα, αλλά και τη μεταβλητότητα των εαυτών. Σύγχρονοι θεωρητικοί, όπως ο James, ανέπτυξαν την άποψη περί πολλαπλότητας του εαυτού, συμπεριλαμβάνοντας στην υποκειμενική φύση του (Εγώ) και την κοινωνική διάσταση (Εμένα).

Το γεγονός ότι το άτομο συμβιώνει με πολλούς ανθρώπους με τους οποίους έρχεται σε επαφή, προσθέτει στην εξίσωση τον «Άλλο», ως παράγοντα που συμβάλει περαιτέρω στην κατανόηση του εαυτού. Το άτομο επηρεάζεται από τις απόψεις του «Άλλου» για τον εαυτό του, κρίνει και αξιολογεί ως ενεργός δρών τα νοήματα της επαφής του με εκείνους και καταλήγει στην υιοθέτηση ή όχι αυτών. Οι προσεγγίσεις των Mead και Cooley αναφέρονται στην παρουσία του «Γενικευμένου Άλλου» και του «Κοινωνικού Καθρέπτη» στην προσπάθεια να εξηγήσουν τη σύγκριση που πραγματοποιείται. Έπειτα, ο Erving Goffman θα έρθει να προσθέσει με τη σειρά του,

τη θεωρία της «Συμβολικής αλληλόδρασης» και παρουσίασης του εαυτού, στην οποία το άτομο αντιμετωπίζεται όπως ένας ηθοποιός που υποδύεται ένα ρόλο σε μία θεατρική παράσταση. Με αυτήν την συσχέτιση, ο Goffman επιτυγχάνει να δώσει τον έλεγχο πίσω στο άτομο για τον εαυτό που θα επιλέξει να αναδείξει σύμφωνα με το πλαίσιο και το σκοπό της επικοινωνίας.

Ο εαυτός εμπεριέχει την πολλαπλότητα της ταυτότητας του ατόμου, ενώ οι θεωρίες για τον εαυτό εμπεριέχουν και την κοινωνική διάσταση του. Η ιδιαιτερότητα της ταυτότητας εναπόκειται στη δυαδικότητα που εμφανίζει. Από τη μία πλευρά, αναφερόμενοι στην ατομική ταυτότητα γίνεται λόγος για τα προσωπικά χαρακτηριστικά που επιτρέπουν στο άτομο να αναγνωρίσει την ομοιότητα με τον «Άλλον» και από την άλλη, η κοινωνική ταυτότητα ορίζεται ως η ανάγκη για συνένωση με άλλα άτομα και η δημιουργία ομάδων, διότι και η σχέση αυτή εξυπηρετεί την ανάγκη του ατόμου να μάθει ποιος είναι. Οι ομοιότητες και οι διαφορές που προκύπτουν έχουν ως αποτέλεσμα το διαχωρισμό των ατόμων και των ομάδων στις οποίες ανήκουν. Εν προκειμένω, η έκδηλη διαφορά ενός μπορεί να αποτελέσει το στοιχείο που θα τον τοποθετήσει στο περιθώριο και θα επηρεάσει την αυτο-εικόνα και αυτο-εκτίμησή του. Η διαφορετικότητα λειτουργεί ως άξονας της αντίθεσης των ατόμων, τις περισσότερες φορές με την αρνητική έννοια.

Επιστρέφοντας στο ψηφιακό πλαίσιο, η κατανόηση της διαδικτυακής ταυτότητας έχει κεντρίσει αναλόγως το ενδιαφέρον πολλών μελετηρών. Ορισμένοι παρατήρησαν τη συνύπαρξη των φυσικών εαυτών και ταυτοτήτων με εκείνες που υιοθετούν τα άτομα εντός δικτύου, καθώς όλες αποτελούν συνειδητές κατασκευές ενός ατόμου (Hongladarom, 2011). Υποστηρίζουν πως έστω και με διαφοροποιήσεις, οι ταυτότητες εκτός δικτύου επιδρούν σε εκείνες που υιοθετούν στις ψηφιακές πλατφόρμες, στον τρόπο συμπεριφοράς και εκτίμησης των ταυτοτήτων άλλων χρηστών (Kendall, 1998). Παρ' όλα αυτά, δεν αποκλείεται, όπως προαναφέρθηκε, η κατασκευή τελείως διαφορετικών ταυτοτήτων, επιβεβαιώνοντας πρώτον την ευελιξία της διαδικασίας και δεύτερον τη δυνατότητα ύπαρξης «πολλαπλών πραγματικοτήτων στη μεταμοντέρνα εποχή» (όπως αναφέρθηκε στο Maczewski, 2002, σ. 124).

Οι συνδέσεις των δύο κόσμων αποδεικνύονται, επιπλέον, από τον αρνητικό τρόπο με τον οποίο αξιοποιούνται τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Φαινόμενα διακρίσεων και περιθωριοποίησης λαμβάνουν χώρα ακόμη και στα ψηφιακά περιβάλλοντα, ίσως με μεγαλύτερη επικινδυνότητα, εξαιτίας της ανωνυμίας των χρηστών, της ταχύτητας και της ισχύς που διαθέτουν τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Ειδικότερα,

στο Instagram, το μέσο που μελετάται, η επικράτηση της «τέλειας» εικόνας έχει προβληματίσει τους χρήστες. Ενοχλούνται όταν δε διαθέτουν τα δημοφιλή χαρακτηριστικά που φαίνεται να γίνονται στην πλειοψηφία αποδεκτά, και αντιδρούν είτε αντιγράφοντας τις εκάστοτε τάσεις είτε δηλώνοντας την αντίθεσή τους στην έκδηλη γενίκευση και ομοιότητα που κατακλύζει την κοινωνία.

Οι χρήστες εισέρχονται στον ψηφιακό κόσμο και διαμορφώνουν δίκτυα σχέσεων με άτομα που είτε γνωρίζουν είτε όχι στη φυσική πραγματικότητα. Έχουν τη δυνατότητα να γίνουν μέλη σε διαδικτυακές ομάδες και κοινότητες, οι οποίες στηρίζουν τη δημιουργία τους σε κοινούς σκοπούς. Η προσαρμογή των οργανωμένων συνόλων στις καινοτομίες της τεχνολογίας καθιστά εφικτή την ενδυνάμωση του «Εμείς» και κατ' επέκταση των συλλογικών προσπαθειών για την αντιμετώπιση ζητημάτων που τους αφορούν. Τέτοιου είδους παράδειγμα αποτελεί η διαδικτυακή κοινότητα «Live Tinted». Με αφορμή τα στερεότυπα και την άνιση εκπροσώπηση των διαφορετικών ατόμων στον τομέα της ομορφιάς, το «Live Tinted» επιλέγει μέσω των δημοσιεύσεων να θίξει το ζήτημα της διαφορετικότητας και να πυροδοτήσει μία δημόσια συζήτηση για όλα τα σχετικά θέματα που απασχολούν τα μέλη της, και όχι μόνο. Βασίζεται στην ψηφιακή αφήγηση προσωπικών ιστοριών, ώστε να ενώσει τους ακολούθους με συναισθήματα συμπόνιας και κατανόησης, ικανά να ενισχύσουν τη συλλογική δράση (Canella, 2017).

Στην εν λόγω έρευνα η διαφορετικότητα μελετάται τόσο υπό το πλαίσιο εντός του οποίου προβάλλεται από το περιεχόμενο της κοινότητας «Live Tinted», όσο και υπό αυτό που η διαφορετικότητα εκλαμβάνεται και αντιμετωπίζεται από τα μέλη. Στην πρώτη περίπτωση, οι διαχειριστές της κοινότητας δημοσιεύουν πρωτογενείς και δευτερογενείς φωτογραφίες και οπτικοακουστικό υλικό, προσφέροντας πληροφορίες και μηνύματα για θέματα ίσης εκπροσώπησης, αγάπης και αποδοχής του εαυτού και της ταυτότητας. Στη δεύτερη περίπτωση, τα μέλη ορμώμενοι από τα ερεθίσματα που προκαλεί το περιεχόμενο της κοινότητας, αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους και με το «Live Tinted», μοιράζονται τις δικές τους εμπειρίες και απόψεις, Διαπιστώνει κανείς πως δημιουργείται μία κοινότητα ανθρώπων που βρίσκουν υποστήριξη ο ένας στον άλλον.

Θα εξεταστεί, λοιπόν, ο τρόπος με τον οποίο το «Live Tinted» επιχειρεί με το υλικό που δημοσιεύει να παρουσιάσει τη διαφορετικότητα, να κινητοποιήσει πρωτοβουλίες για την αλλαγή που χρειάζεται το άτομο, ξεκινώντας από το χώρο της ομορφιάς και τελικώς, να προσφέρει ένα διαφορετικό περιεχόμενο στο ήδη υπάρχον, «τέ-

λεια» φιλτραρισμένο περιεχόμενο του Instagram. Παράλληλα, κρίνεται σκόπιμο να διερευνηθεί η ανταπόκριση των χρηστών του Instagram και μελών της δυνητικής κοινότητας στο περιεχόμενο που δημοσιεύεται, καθώς και ο τρόπος που το έργο της επηρεάζει την ταυτότητα. Η ερευνητική μέθοδος που επιλέχθηκε είναι η ανάλυση οπτικοακουστικού περιεχομένου. Ύστερα από σκόπιμη δειγματοληψία των δεδομένων της έρευνας, θα πραγματοποιηθεί ο διαχωρισμός τους σε κατηγορίες που εμπίπτουν του θεωρητικού πλαισίου της εν λόγω διπλωματικής και μετέπειτα η ανάλυσή τους.

Στο πρώτο κεφάλαιο με τίτλο «Θεωρητική Επισκόπηση των Εννοιών της Ταυτότητας και της Διαφορετικότητας», καταγράφονται οι κοινωνιολογικές και ψυχολογικές προσεγγίσεις της διαμόρφωσης του εαυτού και της ταυτότητας ενός ατόμου. Η μελέτη έδειξε πως ο «Άλλος» αποτελεί συστατικό μέρος για την κατασκευή της ταυτότητας, τόσο για την ατομική όσο και για την κοινωνική. Η επισκόπηση περιλαμβάνει τη μελέτη των βασικών εννοιών, υπό το πρίσμα της κοινωνικής δικτύωσης και εντός του ψηφιακού περιβάλλοντος του Διαδικτύου. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η δυνητική κοινότητα που επιλέχθηκε με σκοπό την καλύτερη μελέτη της διαμόρφωσης της ταυτότητας και της προβολής της διαφορετικότητας στην εντός Διαδικτύου πραγματικότητα.

Τα επόμενα δύο κεφάλαια περιλαμβάνουν τα ερευνητικά ερωτήματα και τη μεθοδολογία της έρευνας. Εκεί, αιτιολογείται η χρήση της συγκεκριμένης μεθόδου, η διαδικασία δειγματοληψίας και τα ζητήματα δεοντολογίας και εγκυρότητας της έρευνας. Η συλλογή των δεδομένων, η ανάλυση και η συζήτηση των αποτελεσμάτων καταγράφονται με λεπτομέρεια στα αντίστοιχα, και επόμενα κατά σειρά, κεφάλαια. Στο όγδοο κεφάλαιο καταγράφονται τα όρια και οι περιορισμοί που αντιμετωπίζει η συγκεκριμένη έρευνα, ενώ προτείνονται θεματικές για μελλοντική διεύρυνσή της.

Κεφάλαιο Πρώτο

1. Θεωρητική Επισκόπηση των Εννοιών της Ταυτότητας και της Διαφορετικότητας

Κύριο στόχο της εν λόγω έρευνας αποτελεί η διερεύνηση της διαφορετικότητας στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Στο παρόν κεφάλαιο αναπτύσσεται το θεωρητικό υπόβαθρο, στο οποίο γίνεται μία προσπάθεια καθορισμού των βασικών εννοιών που θα αποτελέσουν τις βάσεις για την μετέπειτα ερευνητική διαδικασία. Καθώς, η έννοια της διαφορετικότητας βασίζεται στην αρχή ότι τα άτομα διαχωρίζονται στο δίπολο «Εμείς» και «Αυτοί», είναι απαραίτητο να ξεκαθαριστεί ποιος είναι το «Εγώ» και ποιος ο «Άλλος», κατά τη διαδικασία συγκρότησης της ταυτότητας. Ως εκ τούτου, τα σημεία εκκίνησης της επισκόπησης θα αποτελέσουν ο εαυτός και η ταυτότητα ενός ατόμου.

1.1 Ο εαυτός και η «έννοια του εαυτού».

Όταν σκέφτεται κανείς τον εαυτό, δημιουργείται μέσα του η αίσθηση ότι κάτι αφορά τον ίδιο. Ο υποκειμενικός χαρακτήρας του προϋποθέτει πως αναφέρεται κυρίως στον εσωτερικό κόσμο ενός ατόμου, τα συναισθήματα και τις εμπειρίες του. Οτιδήποτε αφορά την ιδιωτική ζωή του, με την προϋπόθεση πως το άτομο είναι υποκείμενο και αντικείμενο της δράσης. Σύμφωνα με τον Baumeister (1998) ο εαυτός είναι μία οντότητα που αναδύεται μέσα από τρία κύρια στοιχεία. Αρχικά, χαρακτηρίζεται από την ικανότητα του ατόμου να έχει επίγνωση του εαυτού του (reflexive awareness), του περιβάλλοντος, της κοινωνίας και του κόσμου που ανήκει. Το άτομο συνεχώς διερωτάται για τον εαυτό του, για όσα συμβαίνουν σε εκείνον και αναρωτιέται πως θα αξιοποιήσει την κατάσταση προς όφελος του.

Ο Giddens στο βιβλίο του παραπέμπει στο έργο της Janette Rainwater «Self-Therapy» και συμφωνεί μαζί της ότι ο εαυτός αποτελεί ένα «αναστοχαστικό έργο» (reflective project), το οποίο βρίσκεται διαρκώς υπό κατασκευή (Giddens, 1991). Ο Higgins αναφέρει πως ο καθένας συγκροτεί μία περίληψη πληροφοριών του εαυτού «self-digest» (Baumeister, 1998), ώστε από εκεί να προκύψει μία συνολική γνώση που θα οδηγήσει σε ένα συγκροτημένο άτομο. Διατηρεί, δηλαδή, τον έλεγχο των δραστηριοτήτων του, της συμπεριφοράς του, θέλοντας να κατασκευάσει μία ταυτότητα με συνέχεια. Αυτός ο αυτοέλεγχος είναι το εργαλείο που διευκολύνει ένα άτομο να ικανοποιήσει τις ανάγκες και τις επιθυμίες, καθοδηγώντας τις πράξεις του.

Επακόλουθο αυτού του αναστοχασμού (reflexivity) είναι η «έννοια του εαυτού» (αγγλ.: self-concept). Είναι η άποψη που σχηματίζει ένας άνθρωπος για τον εαυτό του, λαμβάνοντας υπόψιν τα φυσικά χαρακτηριστικά, την πνευματική και ηθική του υπόσταση καθώς και την κοινωνική του φύση. Ο Rosenberg (1979), όπως αναφέρθηκε στο Stets & Burke (2003), ορίζει την «έννοια του εαυτού» ως «την συνολική σύνοψη των σκέψεων, συναισθημάτων και φαντασιών σχετικά με το ποιος είναι κάποιος» (σ. 5). Ο Turner (1968, 1976), όπως αναφέρθηκε στο Gecas (1982), αποδίδει στην «έννοια του εαυτού» το χαρακτηριστικό της ασάφειας, ενώ επιμένει πως είναι μία ιδέα που μπορεί το άτομο να αισθανθεί σε διάφορες στιγμές της ζωής του. Θεωρεί πως, μέχρι ένα σημείο, εκείνη ενέχει την αίσθηση της συνέχειας στο χώρο και το χρόνο, ξεχωρίζοντας τον κύριο εαυτό.

Ένας εκ των σπουδαιότερων εισηγητών της έννοιας υπήρξε ο ψυχολόγος, Gordon Allport (Epstein, 1973). Αντί του όρου «εαυτός», εκείνος προτίμησε το “*proprium*”, εννοώντας την ατομικότητα ή οτιδήποτε είναι μοναδικό και σημαντικό για το άτομο (APA Dictionary of Psychology, χ.χ). Το *proprium* διακρίνεται στο μέρος που γίνεται γνωστό και στο μέρος που γνωρίζει. Επιτρέπει στο άτομο να αναγνωρίσει την φυσική του παρουσία, το σώμα του, το οποίο συμβάλλει στη διατήρηση μίας ολοκληρωμένης ιδέας για εκείνον. Έπειτα, το *proprium* δημιουργείται από τις αναμνήσεις ενός ανθρώπου και αντιστρόφως, οι ενθυμήσεις αυτές πηγάζουν από την «έννοια του εαυτού». Το αποτέλεσμα είναι το άτομο να αισθάνεται πως διαθέτει μία συνέχεια μέσα στην πάροδο του χρόνου (Bernd, 2004). Οι Michael Ross & Roger Buehler υποστήριξαν πως το παρελθόν κάποιου επηρεάζει τη διάθεση για τον εαυτό του, εάν δηλαδή νιώθει πως βελτιώνεται και αλλάζει ή εγκλωβίζεται σε δυσάρεστες καταστάσεις. Επίσης, το ποιος ήταν ένας άνθρωπος έχει άμεση σχέση με το ποιος θα είναι στο μέλλον. Οι ιδέες που συλλαμβάνονται, εμπεριέχουν τους πιθανούς εαυτούς που θα ήθελαν να διαμορφώσουν, τους στόχους και τα σχέδια τους και όλα εκείνα που θα ήθελαν να αποφύγουν. Η μνήμη είναι τόσο σημαντική για το άτομο, διότι χωρίς εκείνη βιώνει την απώλεια της αίσθησης του εαυτού του (Ross & Buehler, 2004).

Για την συνοχή στο χωροχρόνο μίλησε και ο Crites (1986), όπως αναφέρθηκε στο Polkinghorne (1991), από μία διαφορετική οπτική, μιλώντας για τη σημασία της αφήγησης. Διαμέσου αυτής, το άτομο συγκεντρώνει μνήμες και εμπειρίες, ώστε να δημιουργήσει τον εαυτό του, ο οποίος στη συνέχεια θα διαμορφώσει την «έννοια του εαυτού». Η επίτευξη μίας αφηγηματικής συνεκτικότητας είναι μία διαδικασία επαναλαμβανόμενη. Ο May (1969, 1975), όπως αναφέρθηκε στο Polkinghorne (1991), από

τη μεριά του έκανε λόγο για δημιουργία «προσωπικών μύθων» (σ. 145), με την έννοια ότι ο άνθρωπος όταν αφηγείται πράγματα από τη ζωή του, νοσηματοδοτεί αυτά τα γεγονότα, αξιολογεί τις σχέσεις με τους άλλους και φτιάχνει την ταυτότητά του.

Το τρίτο γνώρισμα του *proprium* αφορά την αυτο-ενίσχυση, συγκεκριμένα την επιθυμία ενός ατόμου να γίνει αποδεκτό από την κοινωνία. Ξεπερνά το δικό του σώμα και αποδέχεται και άλλες πλευρές, ακόμη και αφηρημένες ιδέες ως δικές του. Συνδέεται με άλλους ανθρώπους, ταυτίζεται με ομάδες και προσπαθεί να χτίσει υψηλή αυτο-εκτίμηση. Το *proprium* χαρακτηρίζεται, επιπλέον, από την ικανότητα του ατόμου να σκέφτεται ορθολογικά, να δίνει λύσεις στα προβλήματά του και να ισορροπεί τις εξωτερικές συνθήκες με τις εσωτερικές ανάγκες του. Αξιολογεί τον εαυτό του και δέχεται τις απόψεις των άλλων για εκείνον, σχηματίζοντας την αυτο-εικόνα του (Bernd, 2004). Όταν το άτομο φθάσει στην εφηβεία, ξεκινά να πειραματίζεται στην προσπάθεια του να διαμορφώσει την ταυτότητά του. Αυτός ο «ευσεβής μόχθος» (*propriate striving*) συνδέεται με την τάση των ατόμων να επιδιώκουν την εξέλιξη τους και την επιτυχία, αντιμετωπίζοντας κάθε πρόκληση και δυσκολία (Erstein, 1973). Περίπου είκοσι χρόνια νωρίτερα, ο Carl Rogers (1959), όπως αναφέρθηκε στο McLeod (2008), εκτίμησε το ίδιο, ότι δηλαδή οι άνθρωποι στοχεύουν στην αυτοπραγμάτωσή τους. Επέμενε, όμως, σε τρία σημεία. Η «έννοια του εαυτού» αποτελείται από το πως αντιλαμβάνεται το ίδιο το άτομο τον εαυτό του (αυτο-εικόνα), από το βαθμό της αξίας που θεωρεί ότι έχει (αυτο-εκτίμηση) αλλά και τον ιδανικό εαυτό (*ideal-self*), αυτός που ο καθένας εύχεται να είναι πραγματικά.

Εν ολίγοις, η «έννοια του εαυτού» αντιμετωπίζεται ως μία «δομή ποικίλων ταυτοτήτων και ιδιοτήτων, και των εκτιμήσεων αυτών, που αναπτύσσεται από τις αναστοχαστικές, κοινωνικές και συμβολικές δραστηριότητες του ατόμου. Κατά αυτόν τον τρόπο, η «έννοια του εαυτού» είναι ένα εμπειρικό, κυρίως γνωστικό φαινόμενο [...]» (Gecas, 1982, σ. 4). Στην υπάρχουσα βιβλιογραφία για την εμπειρική «έννοια του εαυτού», κεντρικό ζήτημα αποτελεί η δυαδικότητα του εαυτού, δηλαδή η σταθερή και συνάμα ευέλικτη διάστασή του. Οι θεωρητικοί έδωσαν έμφαση στην επιμονή των ατόμων να αποκτήσουν μία σταθερότητα όσον αφορά το πως αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους. Απεδείχθη πως για να διατηρήσουν την «έννοια του εαυτού» ως έχει, είτε αναζητούν τις πληροφορίες και τις αποδείξεις που θα επιβεβαιώσουν όσα είναι είτε θα αδιαφορήσουν για τις συμπεριφορές που δεν ταιριάζουν με τις δικές τους.

Η καλή ζωή και υψηλή αποδοτικότητα των ατόμων φαίνεται πως επωφελούνται από αυτήν τη στενή και ακλόνητη σχέση με τον εαυτό τους. Ωστόσο, οι περι-

πλοκότητες της κοινωνίας στην οποία ζουν απαιτούν μία ευελιξία από τα άτομα, ώστε να ανταπεξέλθουν στις εκάστοτε περιστάσεις. Η ελευθερία αυτο-ορισμού του εαυτού, διαλέγοντας μέσα από μία ποικιλία διαθέσιμων επιλογών, με την πάροδο του χρόνου αυξήθηκε, γεννώντας την ανησυχία ενός αναπόφευκτου κατακερματισμού του εαυτού (όπως αναφέρθηκε στο Johnson & Nozick, 2011). Στην έρευνα που διεξήγαγαν οι Markus & Kunda (1986), πρότειναν πως ένα άτομο διαθέτει ένα σχετικά αμετάβλητο εαυτό. Δεν είναι μία ενιαία δομή αλλά εμπεριέχει μέσα του διάφορες ταυτότητες, οι οποίες καθορίζονται από τα κοινωνικά γεγονότα. Κάποιες είναι περισσότερο διαθέσιμες και χαρακτηρίζουν τον εαυτό και άλλες βασίζονται στα κίνητρα και τις, ανά περίπτωση, ισχύουσες συνθήκες. Ανάλογα με το περιβάλλον, το άτομο αποφασίζει να αναδείξει και τον κατάλληλο εαυτό (Markus & Wurf, 1987). Αλλιώς απευθύνεται κανείς στον εργοδότη του και διαφορετικά σε ένα φιλικό του πρόσωπο. Η συμπεριφορά, τα συναισθήματα και οι αντιδράσεις ποικίλουν για κάθε άτομο.

Σε αυτήν την κοινωνική διάσταση και την μεταβλητότητα της «έννοιας του εαυτού» αναφέρθηκε ο Αμερικάνος ψυχολόγος, William James. Εισηγητής της πολλαπλότητας των εαυτών, άσκησε επιρροή στη σκέψη κοινωνικών ψυχολόγων και θεωρητικών του εικοστού αιώνα με τις τοποθετήσεις του. Ο εαυτός, κατά τον James (Γαζή, 2005), αποτελείται από το «Εμένα» (Me), το μέρος που ο Allport θεώρησε πως είναι γνωστό, και το «Εγώ» (I), το μέρος που γνωρίζει, αντίστοιχα. Ο εμπειρικός εαυτός, ως εξής, το «Εμένα» εμπεριέχει όλες εκείνες τις πληροφορίες για τη φύση, την κοινωνική και πνευματική πλευρά του ατόμου. Είναι το αντικείμενο της κάθε εμπειρίας, όταν το «Εγώ» είναι αυτό που βιώνει, επεξεργάζεται και πράττει. Εν συνεχεία, ανέπτυξε την άποψη πως ένα άτομο διαθέτει τόσους εαυτούς, όσες είναι και οι ομάδες ή/και τα άλλα άτομα, των οποίων η γνώμη είναι σημαντική για το άτομο, και αυτοί οι εαυτοί εναλλάσσονται σύμφωνα με το περιεχόμενο στο οποίο εντάσσονται (Abrams & Hogg, 2004). Για τον James, μόνο το «Εμένα» βοηθά στην κατανόηση του εαυτού και της συμπεριφοράς κάποιου. Διαχώρισε τρεις κατηγορίες εαυτού, η καθεμία από αυτές συνεισφέρουν στην ολότητα του ατόμου και την ίδια στιγμή στη διαφοροποίησή του.

«Ο υλικός εαυτός είναι ένας εκτεταμένος εαυτός, ο οποίος εμπερικλείει μαζί με το σώμα ενός ατόμου, την οικογένεια του και οτιδήποτε έχει στην κατοχή του. Ο κοινωνικός εαυτός περιλαμβάνει τις απόψεις των Άλλων για το άτομο. Ο πνευματικός εαυτός περιέχει τα συναισθήματα και τις επιθυμίες του ατόμου» (Erbstein, 1973, σ. 2)

Το ίδιο, αν όχι περισσότερο, εμφατικός στην κοινωνική πλευρά του ατόμου είναι ο Epstein (1973). Εμμένει στη σημασία της παρουσίας των Άλλων και της εμπειρίας της κοινωνικής επαφής για τη διαμόρφωση της «έννοιας του εαυτού». Το δεύτερο χαρακτηριστικό του εαυτού και του ατόμου, κατά τον Baumeister (1998), είναι οι διαπροσωπικές συνδέσεις που πραγματοποιεί. Όπως διαφάνηκε από την «αναστοχαστική επίγνωση», ένα άτομο προσλαμβάνει πολλές πληροφορίες για το ίδιο από τη σχέση του με άλλα άτομα.

Στις θέσεις του James βασίστηκαν οι κοινωνιολόγοι και κοινωνικοί ψυχολόγοι, George Herbert Mead και Charles Horton Cooley, γνωστοί εκπρόσωποι της θεωρίας της «Συμβολικής Αλληλόδρασης». Αναγνωρίζοντας και εκείνοι τη συμβολή της κοινωνικής αλληλεπίδρασης, την έθεσαν στο επίκεντρο της θεωρίας που ανέπτυξαν. Ένας άνθρωπος ενεργεί με γνώμονα έναν άλλον άνθρωπο, ο οποίος με τη σειρά του είναι και αυτός δρών. Ο εαυτός εμπεριέχει τις προσδοκίες που μπορεί να έχουν οι άλλοι για ένα άτομο, γεγονός που διευκολύνει την κοινωνική αλληλοεπίδραση (Bernd,2004). Μετέχοντας σε αυτήν τη διαδικασία, όμως, το άτομο κάθε άλλο παρά παθητικός δέκτης εξωτερικών ερεθισμάτων είναι. Επεξεργάζεται όσα του προσφέρονται και κρίνει, εάν θα τα αποδεχθεί ή θα τα απωθήσει.

Πρώτος ο Cooley (1902, 1964), όπως αναφέρθηκε στο Hughes & Kroehler (2007), έστρεψε την προσοχή στη βαρύτητα της γνώμης των Άλλων για το άτομο. Ισχυρίστηκε πως ένας άνθρωπος από την παιδική του ηλικία διαμορφώνει την άποψη του για τον εαυτό του από την εικόνα που αντικρίζει στον «Κοινωνικό Καθρέφτη». Εννοώντας με αυτόν τον όρο, ότι ο εαυτός συντίθεται από τις εντυπώσεις των Άλλων για το άτομο και από τις ερμηνείες αυτών από το ίδιο (Γαζή, 2005). Στην αρχή, φέρνει στο μυαλό του ιδέες που μπορεί να έχουν σχηματίσει οι άλλοι για εκείνον και μετέπειτα προσπαθεί να φανταστεί ποια μπορεί να είναι η εκτίμησή τους. Για παράδειγμα, όταν ένας άνθρωπος διαθέτει ένα χαρακτηριστικό που τον διαφοροποιεί από τους άλλους, πολλές φορές φοβάται πως η αντιμετώπιση από εκείνους θα είναι αρνητική. Αυτό συμβαίνει διότι συνήθως το διαφορετικό συνδέεται με τη μη αποδοχή, και κατ' επέκταση με τον κοινωνικό αποκλεισμό του ατόμου. Ανάλογα με το πώς σκέφτεται ότι θα αντιδράσουν οι Άλλοι, το άτομο θα αισθανθεί θετικά ή αρνητικά συναισθήματα (π.χ. ντροπή ή αυτοπεποίθηση).

Έρευνες που έχουν διεξαχθεί, έχουν δείξει τόσο την υψηλή όσο και τη χαμηλή συσχέτιση της αυτο-εικόνας ενός ατόμου με τις προσλήψεις των Άλλων. Τα ευρήματα συνεπάγονται από το γεγονός ότι δεν είναι όλοι ειλικρινείς για την άποψη που έ-

χουν σχηματίσει για κάποιον. Θέλοντας να αποφύγουν τη δημιουργία μίας δυσάρεστης ατμόσφαιρας ή για να αποκτήσουν την εύνοια του, τα άτομα επιλέγουν να μην αποκαλύψουν πλήρως όσα σκέφτονται και έτσι, να μην επιδρούν στην «έννοια του εαυτού» του. Από την άλλη πλευρά, ακριβώς γιατί τα άτομα φιλτράρουν και δε δέχονται μεμιάς τη γνώμη των Άλλων, την προσαρμόζουν πάνω στα δικά τους πιστεύω (Baumeister, 1998). Οι Άλλοι είναι παρόντες συνέχεια γιατί λειτουργούν ως μέτρο σύγκρισης για την ανάπτυξη του εαυτού. Το άτομο επιδιώκει τη μοναδικότητά του και την ίδια στιγμή επιζητά να βρει όμοιούς του (Oyserman, 2004).

Εν συνεχεία της προσέγγισης ότι ο εαυτός διαμορφώνεται μέσα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο, ο George Herbert Mead (Aboulafia, 2020) αναγνωρίζει στα άτομα αυτήν την ικανότητα του αναστοχασμού, της μεταφοράς συμβόλων και νοημάτων σε κάθε επαφή τους με άλλους. Επηρεασμένος από την πολλαπλότητα του James, εισάγει την έννοια του «Γενικευμένου Άλλου», περιγράφοντας τη σύγκριση που πραγματοποιεί ένα άτομο με τους Άλλους. Για να κατανοήσει που ανήκει, αφομοιώνει αξίες και παραδοχές αναφορικά με τους ρόλους που υπάρχουν στην κοινωνία (Ταμπάκη, 2017). Το «Εμένα» (Me) είναι ο κοινωνικός του εαυτός, τον οποίο έχουν σχηματίσει οι εσωτερικευμένες πλέον αντιλήψεις του κοινωνικού περιγύρου. Από την άλλη, το «Εγώ» (I) είναι, όπως έχει ήδη αναφερθεί, το υποκείμενο, ο ενεργός παράγοντας, ο οποίος επιδρά στο «Εμένα» και αντιστρόφως, έτσι ώστε να διαμορφωθεί τελικά ο εαυτός.

Ο κοινωνιολόγος Erving Goffman (1959), όπως αναφέρθηκε στο Hughes & Kroehler (2007), πρόσθεσε πως η ιδέα που έχουν οι Άλλοι για τα άτομα είναι ικανή να ελεγχθεί και να επηρεαστεί από τα ίδια. Ανέπτυξε την άποψή του, με τη θεωρία της «Διαχείρισης της Εντύπωσης», υποστηρίζοντας ότι η ευνοϊκή παρουσίαση ενός εαυτού θα οδηγήσει σε μία συμφέρουσα κατάσταση. Αντιστοίχισε την εν λόγω διαδικασία με τις θεατρικές παραστάσεις, όπου τα άτομα είναι θεατές και ηθοποιοί μαζί. Η δραματουργική προσέγγιση δείχνει πως ο εαυτός είναι αποτέλεσμα ενός διαρκούς αυτοσχεδιασμού. Κατά την παρουσίαση ένα άτομο από τη μία πλευρά αναζητά πληροφορίες από τους Άλλους, τις εντυπώσεις όπως αρχικά ανέφεραν οι Cooley & Mead, και από την άλλη εμφανίζει το ίδιο πλευρές του εαυτού του. Με αυτόν τον τρόπο, θα έλεγε κανείς πως οι συμμετέχοντες σε αυτή τη σχέση γνωρίζουν τι να αναμένουν ο ένας από τον άλλον. Στη θεωρία του επικεντρώθηκε αρκετά στο μέρος που είναι εμφανές, το περιβάλλον στο οποίο διαδραματίζεται η παράσταση και στο παρασκήνιο, αναφερόμενος στις ιδιωτικές, κρυφές πληροφορίες των ατόμων. Κατά τη διάρκεια

της διαδικασίας δίνεται η δυνατότητα να μείνουν κρυφά ορισμένα στοιχεία ή έστω να αποκαλυφθούν με στρατηγική. Κάποια είναι δυνατόν να είναι σταθερά, άλλα να διαφέρουν, και πάλι σύμφωνα με το κοινωνικό πλαίσιο.

Ηθελμένα ή άθελα τους, λοιπόν, τα άτομα υποδύονται ρόλους, οι οποίοι αλλάζουν βάσει περικειμένου. Η δέσμευση των ατόμων στους εκάστοτε ρόλους συνεπάγεται με μία εναλλαγή μεταξύ ειλικρίνειας και κυνισμού (Goffman, 1956). Το άτομο, ή διαφορετικά ο ερμηνευτής, έχει την επιλογή είτε να πιστέψει τον εαυτό που παρουσιάζει, αναγνωρίζοντας πως η κατάσταση στην οποία μετέχει είναι αληθινή είτε να προσποιηθεί έναν χαρακτήρα διότι έχει έναν απώτερο σκοπό να επιτελέσει. Οι Άλλοι άλλοτε αποδέχονται τις εικόνες που δημιουργούν και προσφέρουν τα άτομα και άλλοτε κατασκευάζουν δικές τους πληροφορίες για εκείνα (Goffman, 1956). Ο κοινωνιολόγος επεσήμανε πως είναι στόχος του ατόμου να επιτύχει και να διατηρήσει μία συμφωνία, τον «ορισμό της κατάστασης». Στο παιχνίδι ρόλων οι συνθήκες της κατάστασης προσαρμόζονται συνεχώς στις εκάστοτε περιστάσεις, ως εκ τούτου είναι αναγκαίος ο σεβασμός από κάθε εμπλεκόμενο (Γαζή, 2005).

Έως τώρα, από τα δύο στοιχεία του εαυτού έχει διαφανεί πως ο εαυτός δεν είναι ένας απλός αποδέκτης, αλλά συμμετέχει στις διαδικασίες που τον διαμορφώνουν. Είναι ένας εκτελεστικός παράγοντας (executive agent) που παίρνει αποφάσεις και ελέγχει τον ίδιο και το περιβάλλον γύρω του (Baumeister, 1998). Ο αυτο-έλεγχος, για τον οποίο έχει γίνει νύξη προηγουμένως, συνδέεται με το τρίτο χαρακτηριστικό του εαυτού, την εκτελεστική λειτουργία. Αναφέρεται στην πράξη ενός ατόμου να αλλάξει στις αντιδράσεις και την εσωτερική κατάσταση του εαυτού. Να υπερισχύσει μίας τυπικής συμπεριφοράς και να την αντικαταστήσει με εκείνη που θα επιφέρει το επιθυμητό και επωφελές αποτέλεσμα (Baumeister, Schmeichel & Vohs, 2007., σ. 6). Η λέξη-κλειδί είναι η δράση, αφού το άτομο επιλέγει, ελέγχει, απορρίπτει και ενστερνίζεται, ώστε τελικά να αποκτήσει μία καλύτερη συμπεριφορά.

Ο αυτο-έλεγχος επιτυγχάνεται όταν το άτομο συγκρατεί τα αισθήματα και τις σκέψεις του. Επιρροή, όμως, μπορεί να έχει και το περιβάλλον, χωρίς να χρειάζεται η συνειδητή βούληση του ατόμου. Οι επισκέπτες μίας βιβλιοθήκης διατηρούν διακριτική την παρουσία τους, όταν εισέρχονται στον χώρο. Υιοθετούν μία κοινή συμπεριφορά, χωρίς να έχουν επικοινωνήσει και συμφωνήσει μεταξύ τους. Ο άνθρωπος επιδιώκει τον εναρμονισμό με το περιβάλλον, κυρίως με δευτερογενείς στρατηγικές ελέγχου που του επιτρέπουν να μεταβάλλει και να προσαρμόσει τον εαυτό του (όπως αναφέρθηκε στο Baumeister κ.α., 2007, σ. 6). Όσο σημαντικός και αν είναι ο αυτο-

έλεγχος, είναι απαραίτητο να υπάρχει ισορροπία. Η παντελής έλλειψη του αφήνει εκτεθειμένο το άτομο και εύκολα οδηγείται στην απόγνωση και την κατάθλιψη. Αντιστρόφως, ο υπερβολικός έλεγχος έχει ως συνέπεια ένα άτομο με ηττοπαθή συμπεριφορά και την αμφισβήτηση του εαυτού.

1.2 Η ιδιαίτερη φύση της ταυτότητας.

Η ταυτότητα είναι μία πολυδιάστατη έννοια που περιλαμβάνει πολλά μέρη, ικανά να εκφράσουν την ατομικότητα ενός ατόμου. Επικεντρώνεται στο δίπολο «εαυτός – κοινωνία» (Johnson & Nozick, 2011), επομένως εμπεριέχει μέσα της από τη μία πλευρά, τις «έννοιες του εαυτού», οι οποίες υποδηλώνουν τις συλλήψεις για την ουσία του εαυτού και από την άλλη, ένα σύνολο ανθρώπων με τους οποίους συμβιώνει το άτομο. Ο εαυτός αρχίζει να «ξεδιπλώνεται» από τη σύγκρισή του με έναν Άλλον, η οποία του επιτρέπει να αποφασίζει, εάν θα παραμείνει ίδιος και άρα, θα διαφυλάξει την αίσθηση της συνέχειας του ή θα επιλέξει να αλλάξει. Αντιθέτως, αυτό το δύσκολο και δελεαστικό ερώτημα είναι το σημείο εκκίνησης για την ταυτότητα, προκειμένου τελικά να αποκτήσει μία μοναδικότητα που θα την ξεχωρίσει από τον Άλλον (Bamberg, 2011).

Ετυμολογικά η έννοια της ταυτότητας σχετίζεται με την ομοιότητα προς το ίδιο - «το αυτόν», με τη φύση του εαυτού και κατ' επέκταση με τη συμπεριφορά και τα βιώματά του. Ως όρος, λοιπόν, ταυτίζεται με τη διαδικασία εξερεύνησης και ανάπτυξης μιας μοναδικής και συνεχούς προσωπικότητας, και μαζί με τον εαυτό θεωρείται πως επηρεάζουν τον τρόπο που ένα άτομο θα σκεφθεί, θα αντιδράσει και θα ελέγξει τις συνθήκες (Sharma, 2014). Η ταυτότητα υπάρχει στην ίδια την ικανότητα του ατόμου να διατηρήσει μία αφήγηση για τον εαυτό του (όπως αναφέρθηκε στο Gauntlett, 2008, σ. 108). Ο κάθε άνθρωπος διαθέτει την προσωπική ερμηνεία του για τις καταστάσεις, εξ' ου και η υποκειμενική φύση της ταυτότητας.

Ο ορισμός της ταυτότητας περιπλέκεται από το γεγονός ότι σχεδόν πάντα βρίσκεται παρών ο «Άλλος». Όπως παρατηρήθηκε στην ανάλυση του εαυτού, ο «Άλλος» είναι ένας παράγοντας σύγκρισης, ένας στόχος από τον οποίο κάποιοι επιδιώκουν να απομακρυνθούν, σχηματίζοντας μία ταυτότητα όσο γίνεται πιο συνεπή και διαφορετική από εκείνων. Ο Stuart Hall (2000) τάχθηκε υπέρ της άποψης ότι μονάχα ανακαλύπτοντας τι δεν είναι κάποιος, μπορεί να κατασκευάσει την ταυτότητά του. Εντούτοις, ένα άτομο αποζητά και την ταύτιση με τους Άλλους, υποθέτοντας πως μοιράζονται κάτι κοινό. Κατ' επέκταση, «η ταυτότητα εμπερικλείει τη διαφορετικό-

τητα και την έννοια του «Άλλου», ενώ συγκροτείται μέσα σε ένα πλέγμα σχέσεων και αλληλεπιδράσεων που οι ιδεολογικές συζητήσεις επαναπροσδιορίζονται χωρίς διακοπή.» (Μαράτου-Αλιμπράντη, 2000). Βασικής σημασίας παραμένει η αποφυγή σύγχυσης του ατόμου με κάποιον άλλον, ακόμη και όταν αναζητά την ενοποίηση με ανθρώπους ή ομάδες.

Ένα από τα πρόσωπα, του οποίου η θεωρία συνδέθηκε με την ταυτότητα είναι ο Γερμανός ψυχολόγος, Erick Erikson. Στηριζόμενος στο μοντέλο του Freud (1923, 1946), όπως αναφέρθηκε στο Γαζή (2005), όπου η ανθρώπινη συμπεριφορά καθορίζεται από ασυνείδητες διεργασίες, (σ. 49), με στόχο την εκπλήρωση των επιθυμιών και αναγκών του ατόμου, ο Erikson αντιμετώπισε τη διαμόρφωση της ταυτότητας ως μία διαδικασία που διέπει όλη τη ζωή του ατόμου. Ανέπτυξε την άποψη ότι ο εξελισσόμενος άνθρωπος περνά από οκτώ στάδια (The eight states of man), το καθένα απαιτούμενο για την ύπαρξη του άλλου, ούτως ώστε να συγκροτηθεί μία γερή ταυτότητα.

Στην ανάλυση του, ο McLeod (2008) αναφέρεται στην από ψυχολογικής πλευράς συνεισφορά του Erikson. Ξεκινώντας από τα πρώτα κιόλας χρόνια της ζωής ενός ανθρώπου, ο Erikson κάνει λόγο για το «χτίσιμο» της εμπιστοσύνης. Είναι η αρχική επαφή με τον κόσμο και η αίσθηση που θα δημιουργηθεί, αυτή που θα κρίνει και το μέλλον των σχέσεων που θα συνάψει. Εάν, δηλαδή, το άτομο θα αντιμετωπίσει τις πιθανές δυσκολίες με την ελπίδα ότι θα έχει την στήριξη των Άλλων. Ειδικά, θα γίνει ένα ανασφαλές και αγχώδες μέλος της κοινωνίας. Τα επόμενα στάδια αφορούν τη διεκδίκηση της ανεξαρτησίας και της πρωτοβουλίας των ανθρώπων. Ο απώτερος στόχος είναι ένα παιδί να καταφέρει από νωρίς τον αυτο-έλεγχό του, να νιώθει αυτοπεποίθηση και να μην φοβάται τη λήψη αποφάσεων.

Εν συνεχεία, θα επικεντρωθεί στην απόκτηση γνώσεων και ικανοτήτων, και είναι σε αυτό το στάδιο που εμφανίζονται τα πρώτα σημάδια επιρροής των συνομηλίκων. Η κορύφωση εκδηλώνεται στην εφηβεία, αφού εκεί «διακρίνεται μία στενή σχέση ανάμεσα στη συγκεκριμένη περίοδο της ζωής και τα προβλήματα διαμόρφωσης της ταυτότητας» (Κορωναίου, 1995, σ. 43-44). Η συνύπαρξη με τους Άλλους γίνεται ολοένα και πιο στενή, κάνοντας απαραίτητη την αποδοχή του εαυτού και του διαφορετικού, ενώ δοκιμάζεται η δέσμευση του ατόμου και η ικανότητα του να αγαπήσει. Καταλήγοντας στα σημεία, όπου ο άνθρωπος καλείται να αντιμετωπίσει τον κίνδυνο της στασιμότητας, της έλλειψης ενδιαφέροντος και τελικά της απόγνωσης. Ο Erikson περιγράφει τις κρίσεις από τις οποίες τα άτομα αναμένεται να έχουν επιτύχει ορισμένες προσδοκίες (γάμος, επαγγελματική καταξίωση, κοινωνική προσφορά και άλλα

συναφή). Η θετική έκβαση έχει ως αποτέλεσμα μία αίσθηση ολοκλήρωσης, την κατάκτηση μίας σοφίας μέσα από τις εμπειρίες μίας ζωής (McLeod, 2008). Κάνοντας αναδρομή στην εξέλιξη της μελέτης της ταυτότητας, στις παραδοσιακές κοινωνίες, η ταυτότητα λειτουργούσε με την ιδιότητα του καθοδηγητή για έναν άνθρωπο. Αποτελούσε ένα σύστημα ρόλων και χαρακτηριστικών αυστηρά καθορισμένων και σταθερών. Και ενώ, ισχύει ως ένα βαθμό μέχρι σήμερα αυτή η οριοθετημένη μορφή ταυτοτήτων, ο ταχύτερος ρυθμός ζωής, οι εξελίξεις και η πολυπλοκότητα της μετανεωτερικής εποχής επηρεάζουν αναπόφευκτα τον άνθρωπο, ο οποίος διαθέτει περισσότερες εναλλακτικές επιλογές διαμόρφωσης της ταυτότητάς του. Τα άτομα, πλέον, δε νιώθουν πως πρέπει να δεσμευτούν σε μία εικόνα συγκεκριμένη και πλήρως δομημένη (Giddens, 1991).

Γίνεται λόγος, λοιπόν, για μία πιο ενεργή και πολλαπλή ταυτότητα, θυμίζοντας την εισήγηση του James αναφορικά με τους πολλούς εαυτούς που υπάρχουν σε κάθε άτομο. Την ίδια στιγμή, αυτή η δεκτικότητα στην αλλαγή καθιστά τις ταυτότητες πιο εύθραυστες (Kellner, 1993), καθώς ο διαρκής διάλογος με τους εξωτερικούς και εσωτερικούς παράγοντες υπενθυμίζει το παράδοξο της μεταβλητότητας και της σταθερότητας που προσδιορίζει τον εαυτό ενός ατόμου. Οι απόψεις δίστανται για αυτή την ελευθερία του ατόμου, αφού μερικοί πιστεύουν πως είναι εκείνη τελικά που το υποδουλώνει (όπως αναφέρθηκε στο Γκέφου-Μαδιανού, σ. 53) και το φέρνει αντιμέτωπο με τη σοβαρότητα των επιπτώσεων που επιφέρει κάθε του απόφαση. Όπως και να έχει, η ταυτότητα δεν μπορεί να προσληφθεί ως κάτι δεδομένο, αλλά ως ένα απόκτημα για το οποίο το άτομο χρειάζεται να είναι προσεκτικό και να καταβάλλει μεγάλη προσπάθεια.

1.2.1 Ατομική και Κοινωνική Ταυτότητα.

Η ταυτότητα και ο εαυτός ενός ανθρώπου είναι δύο έννοιες που προσδίδουν νόημα στην ύπαρξή του, γεγονός που αιτιολογεί την εκ περιτροπής χρήση τους στις κοινωνικές επιστήμες. Ο Burke (2003) δηλώνει ότι και οι δύο έννοιες αναπαριστούν πτυχές του ατόμου, από τις οποίες τη συγκεκριμένη έρευνα θα απασχολήσουν εκείνες που βασίζονται στην ιδιότητα ενός ως βιολογική οντότητα (π.χ. μελαχρινή γυναίκα), καθώς επίσης ως μέλος μίας ομάδας (π.χ. φοιτήτρια μεταπτυχιακού προγράμματος).

Το περιεχόμενο της ατομικής ταυτότητας, της πρώτης κατασκευής ενός ανθρώπου για τον εαυτό του, δίνεται μέσα από την ερώτηση «Τι είμαι;» (Γαζή, 2005). Εκεί, βρίσκεται ένα σύνολο χαρακτηριστικών που επιτρέπουν σε ένα άτομο να απο-

κτήσει αίσθηση της μοναδικότητάς του. Πιο συγκεκριμένα, η ατομική ταυτότητα συμπεριλαμβάνει τις αξίες, τα φυσικά χαρακτηριστικά, τις πεποιθήσεις και τις επιθυμίες, οι οποίες είναι ξεχωριστές για τον καθένα. Ο Fearon (1999) διακρίνει τρεις κατηγορίες, συμπληρώνοντας πως αφορούν πρώτον, τις ιδιότητες που προσφέρουν υπερφάνεια στα άτομα, δεύτερον τα γνωρίσματα που, αν και δεν συνοδεύονται με το συγκεκριμένο συναίσθημα, καθοδηγούν τη συμπεριφορά τους και τέλος, στα στοιχεία εκείνα που ακόμη και να ήθελαν, δε θα μπορούσαν να αποβάλλουν. Κατά κύριο λόγο, η ταυτότητα με αυτήν την έννοια, θεωρείται ο βασικός, προσωπικός, ηθικός κανόνας που ακολουθούν προτού προβούν σε οποιαδήποτε πράξη (Fearon, 1999).

Οι πλευρές του καθενός συμβάλλουν στη διαφοροποίηση του μέσα στο κοινωνικό περικείμενο, αναδεικνύουν την ιδιαιτερότητά του, συνθέτοντας την ατομική ταυτότητα (όπως αναφέρθηκε στο Tantis, Stukas, Halloran & Foddy, 2008, σ. 361). Ακριβώς επειδή συνδέεται στενότερα με τον εαυτό και είναι ενεργή σχεδόν σε όλες τις συνθήκες, η ατομική θεωρείται κομβικής σημασίας για την προσωπικότητα και τα χαρακτηριστικά του ατόμου. Διαχωρίζεται στον ιδιωτικό και δημόσιο εαυτό, όπου ο πρώτος αποτελείται από τις σκέψεις, τα όνειρα και τα αισθήματα, ενώ ο δεύτερος από τα ορατά στους άλλους χαρακτηριστικά, λόγου χάριν η εξωτερική εμφάνιση. Η ατομική ταυτότητά συνιστάται, επιπρόσθετα, και από τις πλευρές του εαυτού στις οποίες βασίζεται για να ενισχύσει την αυτοεκτίμησή του. Όσο πιο περιεκτικές είναι οι πληροφορίες αναφορικά με το άτομο, τόσο πιο εξέχουσα είναι και η ταυτότητά του, ενώ είναι λιγότερες οι πιθανότητες να τις διαθέτει κάποιος άλλος. Θα ήταν απόλυτο και εξαιρετικά περιοριστικό να θεωρηθεί πως η ατομική ταυτότητα σχετίζεται μεμονωμένα με ένα άτομο. Αντιθέτως, είναι ένα κοινωνικό προϊόν, αφού αποκτά νόημα κατά την κοινωνική αλληλοεπίδραση. Οι άνθρωποι διεκδικούν την ατομικότητά τους, την ταυτότητά τους, ενώ την ίδια στιγμή, ζητούν την αναγνώριση και την επιβεβαίωση από τους άλλους (Buckingham, 2008). Επομένως, αυτό φέρνει την ατομική πιο κοντά στην κοινωνική ταυτότητα και στο συμπέρασμα πως η μία αλληλοϋποστηρίζει την άλλη.

Η κοινωνική ταυτότητα, τώρα, έρχεται να απαντήσει στην ερώτηση «Ποιος είμαι;» και επικεντρώνεται κυρίως στον τρόπο με τον οποίο ένας εαυτός δομείται, όντας μέρος μίας ή περισσότερων ομάδων. Είναι το μέρος όπου ο άνθρωπος αναζητά τον Άλλον, επιδιώκει άλλοτε την ταύτισή με αυτόν και άλλοτε τη διαφοροποίηση του. Οτιδήποτε χαρακτηρίζει την ομάδα, προσδιορίζει και την κοινωνική ταυτότητα. Όσο ένα άτομο αισθάνεται λιγότερη σιγουριά για τον εαυτό του, προσπαθεί να καλλιεργή-

σει το αίσθημα του «ανήκειν». Έχοντας, όμως, μία υπερέχουσα ατομική ταυτότητα, θέλει να ξεχωρίσει μέσα σε μία ομάδα (Χρηστάκης, 1997).

Η προσάρτηση των ατόμων σε μία ομάδα, σηματοδοτεί τη συναισθηματική αξία αυτής της ένωσης. Τότε, εμφανίζεται ο όρος κοινωνική ταυτότητα, η οποία ορίζεται από τα διαμοιραζόμενα νοήματα με τους άλλους (όπως αναφέρθηκε στο Carter, 2017, σ. 284). Η καταγωγή ή η θρησκεία ενός ατόμου, η αθλητική ή καλλιτεχνική του κλίση, τα ενδιαφέροντα του είναι μερικά παραδείγματα που συνιστούν την κοινωνική ταυτότητα. Παρ' όλα αυτά, όλα εξαρτώνται από τα ίδια τα άτομα, μιας και δεν αντιδρούν όλα με όμοιο τρόπο. Παραδείγματος χάριν, μολονότι για ορισμένους ένα γνώρισμα μπορεί να αποτελέσει αφορμή να συνδεθούν με άλλους ανθρώπους (να σχηματιστεί μία ομάδα), για κάποιους μπορεί να γίνει η αιτία να βρεθούν στο περιθώριο.

Είναι μία προέκταση του εαυτού, συμπεριλαμβάνοντας στο «Εμένα» και τα άλλα μέλη της ομάδας στην οποία ανήκει, αφού και αυτά μετέχουν στην κοινωνική οργάνωση. Τα άτομα που παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά ως προς τον εαυτό με άλλα άτομα, σχηματίζουν την ενδο-ομάδα, ορίζοντας λογικά εκείνους που είναι άνομοι μεταξύ τους, ως έξω-ομάδα. Όπως υποστηρίζουν οι Hogg & Abrams (1988), όπως αναφέρθηκε στο Stets & Burke (2000), οι κοινωνικές κατηγορίες στις οποίες ανήκει ένα άτομο υπάρχουν μέσα σε μία δομημένη κοινωνία και βασίζονται στη σύγκρισή τους με άλλες αντιθετικές κατηγορίες (σ. 225). Αναλογιζόμενοι πως μία ομάδα συγκροτείται από πολλά μέλη, μπορούμε να υποθέσουμε εξίσου ότι και τα άτομα υπάγονται σε πολλές, διαφορετικές ομάδες. Σε αυτό το σημείο μπορεί να επαναληφθεί η θεωρία του James περί πολλαπλότητας των εαυτών ενός ατόμου. Είναι, δηλαδή, δυνατόν να εξάγει κανείς το συμπέρασμα πως ένας άνθρωπος διαθέτει όσες κοινωνικές ταυτότητες επιθυμεί, διαμορφώνοντας ένα μοναδικό σύνολο.

Υποστηρικτές της θεωρίας της Κοινωνικής Ταυτότητας (Social Identity Theory) αναδεικνύουν την εν λόγω ταυτότητα ως την κυριότερη. Ισχυρίζονται πως ένας άνθρωπος έχοντας πλήρη επίγνωση, θεωρεί τον εαυτό του μέλος μίας ομάδας και λιγότερο ως ένα ανεξάρτητο άτομο. Στη διαδικασία αυτής της αποπροσωποποίησης, τα άτομα αποκτούν μία κοινωνική ταυτότητα, από την οποία μαθαίνουν τι είδους συμπεριφορά ή απόκριση είναι κατάλληλη σε ένα περιεχόμενο (Hornsey, 2008). Ανάλογα με την κοινωνική συνθήκη, διαφορετικές κάθε φορά ταυτότητες εμφανίζονται, δηλώνοντας την υπεροχή τους έναντι των άλλων. Η υπεροχή μίας κοινωνικής ταυτότητας κρίνεται από την «ετοιμότητα μίας κατηγορίας να ενεργοποιηθεί» (Stets & Burke, 2000) και από το «βαθμό που αυτή αντικατοπτρίζει την κοινωνική πραγματικότητα»

(Hornsey, 2008).

Οι Ellemers, Spears & Doosje (2002) προσθέτουν στην εξίσωση τη δέσμευση των μελών σε μία ομάδα, θεωρώντας πως είναι ο παράγοντας που τελικά θα κατευθύνει τις ανταποκρίσεις των ατόμων. Η αυτο-εκτίμηση ενός συνδέεται με την ομαδική αναγνώριση και μεροληψία. Εάν, λόγω χάριν, κάποιος άνθρωπος αισθάνεται εκτίμηση προς τον εαυτό του και θεωρεί πως μία συγκεκριμένη ομάδα συνεισφέρει στην ταυτότητά του, είναι πιθανό αυτό το άτομο να υιοθετήσει μία θετική προσέγγιση απέναντί της (Devos, Huyh & Banaji, 2012). Εάν, για κάποιο λόγο, η εξωτερική αντιμετώπιση της ταυτότητας ενός είναι παρατεταμένα αρνητική, το άτομο υιοθετεί μία υποβιβασμένη αυτο-αντίληψη, η οποία καθορίζει και τη συμπεριφορά του (Ναυρίδης, 1997). Γενικά, οι άνθρωποι προσπαθούν να κρατήσουν σταθερή τη θετική κοινωνική τους ταυτότητα, το οποίο επιτυγχάνεται μέσα από τις συσχετίσεις των ενδο-ομάδων με των σχετικών εξω-ομάδων. Αντ' αυτού, όταν δεν το καταφέρουν, καλούνται να σκεφθούν τρόπους ευνοϊκής διαφοροποίησης από την ομάδα που δεν ικανοποίησε την ταυτότητά τους (Brown, 2000).

Στην τελευταία κατηγορία συνήθως ανήκουν οι μειονοτικές ομάδες, ή αλλιώς οι ομάδες χαμηλού κύρους. Αρκετά συχνά, στις ομάδες αυτού του είδους έχει αποδοθεί ένα στίγμα, το οποίο ακολουθεί και τα μέλη αυτών. Πρόκειται για ένα γνώρισμα που αποδίδεται στα άτομα, το οποίο δε συμβαδίζει με τα κοινώς αποδεκτά χαρακτηριστικά της πλειοψηφίας των υπολοίπων. Τα άτομα με τη σειρά τους βιώνουν την υποτίμηση και την απομόνωση από τους άλλους και είναι ικανά να αναγνωρίσουν τη θέση στην οποία βρίσκονται άλλοι με την ίδια κοινωνική ταυτότητα. Ο Bernd (2004) διευκρίνισε πως οι στρατηγικές αντιμετώπισης που επιλέγουν είναι ατομικιστικές, όπου τα άτομα επιλέγουν την ψυχολογική ή σωματική απομάκρυνση από αυτές, ή σχετίζονται με την κοινωνική αλλαγή (δηλ. την αναζήτηση θετικού αποτελέσματος στις αλλαγές της κοινωνικής δομής ή στις απόψεις ομάδων), ακόμη και με την κοινωνική δημιουργικότητα, εννοώντας τον επαναπροσδιορισμό στοιχείων της συγκριτικής κατάστασης ανάμεσα στην ενδο-ομάδα και τις εξω-ομάδες.

Τα μέλη στιγματισμένων ομάδων ταυτίζονται περισσότερο και δεσμεύονται πιο δυνατά με την ομάδα τους (Dovidio, Gaertner & Saguy, 2007). Ακόμη και εάν δεν βίωσε μία δυσάρεστη εμπειρία, ένα άτομο αισθάνεται την προκατάληψη στην κοινωνική του ομάδα ως προσωπική. Είναι σύνηθες για έναν έγχρωμο να προσλαμβάνει μία αρνητική συμπεριφορά προς τον ίδιο ή όμοιους τους ως φυλετική διάκριση. Ωστόσο, ισχύουν και οι διαφορετικές απόψεις στο εσωτερικό μίας ομάδας (Crocker

& Quinn, 2004). Για παράδειγμα, η Laura Parson διενήργησε έρευνα όσον αφορά τις αντιδράσεις που έλαβε το δικό της ακαδημαϊκό άρθρο στα ψηφιακά μέσα. Στο εν λόγω άρθρο είχε υποστηρίξει την ανάγκη ενός καλύτερου εργασιακού περιβάλλοντος για τις γυναίκες-πανεπιστημιακούς. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν, μεταξύ άλλων, πως ορισμένες γυναίκες συνάδελφοί της δεν ήταν ένθερμοι υποστηρικτές των απόψεων της. Αποστασιοποιήθηκαν και αρνήθηκαν να αποδεχθούν όσα ανέφερε, χαρακτηρίζοντας την έρευνα της σεξιστική (Parson, 2018).

Την ιδέα του στίγματος σχηματίζουν τα στερεότυπα, ένας όρος για τον οποίο συνήθως συνάγονται αρνητικοί συνειρμοί. Θεωρούνται, κατά κύριο λόγο, πεποιθήσεις που παραπλανούν και οδηγούν σε γενικευμένα συμπεράσματα για τα άτομα. Η συναισθηματική αντιμετώπιση των στερεοτύπων, όσα σκέφτεται ή αισθάνεται κάποιος, εκδηλώνεται με τις προκαταλήψεις, ενώ η διάκριση αποτελεί την έμπρακτη αντίδραση σε αυτές. Η δημιουργία των στερεοτύπων, κατά τον Tajfel (1981), όπως αναφέρθηκε στο Jenkins (2007), είναι μία συλλογική διαδικασία, όπου οι ομάδες διαμορφώνουν και διατηρούν τα πνευματικά αγαθά που τις διακρίνουν (σ.155). Τα στερεότυπα, όμως, είτε αναφέρονται στις ενδο-ομάδες είτε στις εξω-ομάδες, είναι δυνατόν να έχουν και θετική ή ουδέτερη χροιά αντίστοιχα. Σκοπός της ύπαρξής τους είναι η κατανόηση του κοινωνικού κόσμου, παρόλο που τα άτομα εκδηλώνουν μία αμηχανία απέναντί τους και επιδιώκουν την καταπίεσή τους (Abrams & Hogg, 2004).

1.3 Η παρουσία του «Άλλου».

Η αντίληψη περί ετερότητας συντίθεται ήδη από τα αρχαία χρόνια, με τις πρώτες αναφορές στα έργα του Πλάτωνα και του Παρμενίδη. Οι δύο φιλόσοφοι προσέγγισαν τον «Άλλον» θέτοντάς τον σε σύγκριση με το «Αυτόν». Όπως γίνεται κατανοητό στο Σοφιστή του Πλάτωνα, ένα άτομο είναι σε θέση να αναγνωρίσει τον εαυτό του, όταν αντιλαμβάνεται πως διαφέρει από το έτερο (Kearney, 2006). Ο «Άλλος» εμφανίστηκε με την ιδιότητα του αντιθετικού πόλου σε αυτό που ονομάζεται «εαυτός» και είναι τόσο απαραίτητος στη διαμόρφωσή του, αφού κανείς *«δε μπορεί να είναι ή να γίνει αντιληπτός χωρίς τον «Άλλον»¹* (Ricoeur, 1992). Η διαφορετικότητα, λοιπόν, γίνεται

¹ Στην προσέγγιση του ο Paul Ricoeur αναφέρεται σε δύο φιλοσοφικούς τρόπους ερμηνείας του εαυτού και της ταυτότητας, παρατηρώντας τις διαφοροποιήσεις των γλωσσικών όρων που χρησιμοποιούνται στην απόδοσή τους. Αναγνωρίζει και αυτός πως η ταυτότητα εμπεριέχει δύο σημασίες, αυτή της ταύτισης και αυτήν της διαφοροποίησης από τους Άλλους. Για την πρώτη περίπτωση συναντάται ο όρος «ταυτότητα-idem», η οποία είναι συνδεδεμένη με την έννοια της ατομικής ταυτότητας. Βασικά χαρακτηριστικά αυτής είναι η διαχρονικότητα και το γεγονός ότι αντιπαραβάλλεται στο διαφορετικό. Όμως, στο πλαίσιο της σύγκρισης με τους Άλλους εμφανίζεται η «ταυτότητα-ipse», λειτουργώντας ως

δεκτή ως μία κατάσταση ύπαρξης, η οποία τοποθετεί ένα αντικείμενο ή υποκείμενο σε αντίθεση με ένα άλλο. Επομένως, συνδέονται με το να διαφέρουν. Είναι αυτή η σχέση που επιτρέπει στον άνθρωπο να κατανοήσει την ποικιλομορφία γύρω του και αυτή που προσφέρει νόημα εξ' αρχής στην ετερότητα (Savery, 1942).

Ο «Άλλος» κατοικεί στην ψυχή των ανθρώπων. Συνιστά την ένδειξη του ανοικείου, έτσι όπως το δέχονται το άτομο και η κοινωνία, λειτουργώντας επιπρόσθετα ως υπενθύμιση της θετικής ή αρνητικής αξιολόγησης προς το έτερο. Στο έργο του Kearney (2006) υποστηρίζεται πως οι άνθρωποι επιδεικνύουν μία συστολή και απομονώνονται στο «Εγώ» τους, όταν κυριεύονται από φόβους, τους οποίους έχουν την τάση να αποδίδουν στους Άλλους, υποδηλώνοντας την προσπάθεια τους να ελαττώσουν την περιπλοκότητα της ανθρώπινης συνύπαρξης. Ο Άλλος αναπαριστά την ετερότητα που υπάρχει μέσα σε κάθε άτομο, επομένως ο καθένας αποτελεί τον «Άλλον» για κάποιο πρόσωπο, παρότι οι άνθρωποι έχουν την τάση να αρνούνται ότι και οι ίδιοι διαθέτουν την ιδιότητα της διαφορετικότητας (Kearney, 2006).

Στη φιλοσοφική σκέψη η ετερότητα συμβάλλει στον ορισμό του εαυτού, ιδιαίτερα όσον αφορά τις διαφορές των ανδρών και των γυναικών και των φυλών που έζησαν και συνεχίζουν να υπάρχουν στον κόσμο. Η συσχέτιση του εαυτού με τον Άλλον και η ανταποδοτική μεταξύ τους σχέση είναι από τα κύρια χαρακτηριστικά που αναφέρονται συχνά. Το άτομο είναι αυτό που δεν είναι ο Άλλος και ο έτερος θα παρέμενε απλώς ένας ξένος, εάν δεν υπήρχε η αναγνώριση της ύπαρξής του. Προστίθεται, επιπλέον, το γεγονός της μη αποδοχής του Άλλου, όντας κάτι παράταιρο και αποσιωπημένο μέσα στην κοινωνία. Η ανάγκη ενός κοινού σημείου συνάντησης του εαυτού και του Άλλου στην πρώτη περίπτωση είναι ξεκάθαρη και εκείνη που επιτρέπει τον καθορισμό τους. Αντιθέτως, η απόρριψη του διαφορετικού, όπως ισχύει στη δεύτερη, σημαίνει την απομάκρυνση του από το χώρο που υπάρχει ο εαυτός, ενώ έμμεσα υποδηλώνει τη δυνητική ενσωμάτωση του Άλλου σε αυτόν.

Ο φιλόσοφος Emmanuel Levinas αποδίδει περισσότερη αξία στον Άλλον, θέλοντας με αυτόν τον τρόπο να κάνει σαφές ότι ακόμη και αν η διαφορετικότητα είναι

συμπληρωματική ανάμεσα στο «ταυτόν» και την εαυτότητα, του εαυτού δηλαδή και του Άλλου που είναι διαφορετικός από τον εαυτό. Ο όρος «εαυτότητα» αποτελεί προσπάθεια μετάφρασης των ξένων όρων “selfhood” (αγγλικά) και “ipséité” (γαλλικά). Στην «ταυτότητα-idem», ο Ricoeur αντιπαραθέτει, επομένως, την «ταυτότητα-ipse», εννοούμενη ως «εαυτότητα» και υποστηρίζει πως η ετερότητα είναι συστατικό στοιχείο αυτής, διότι δε θα μπορούσε να εννοηθεί χωρίς εκείνη. Εάν η «ταυτότητα-idem» έχει σχέση με την προσωπική ταυτότητα, τότε συμπεραίνεται η σύνδεση της «ταυτότητας-ipse» με την κοινωνική ταυτότητα, εξαιτίας του κεντρικού ρόλου του Άλλου (Ricoeur, 2008, σ. 6-8).

ικανή να οδηγήσει στην περιθωριοποίηση όσων χαρακτηρίζονται ως «Άλλου» και είναι υποκείμενοι των κυρίαρχων εαυτών ή ομάδων, αποτελεί συστατική πλευρά της ταυτότητας κάποιου. Όντας κατοπτρικές εικόνες του ενός με τον άλλον, τους ενώνει η αντανάκλασή τους, όπου εμφανίζονται ίδιοι, μολονότι την ίδια στιγμή διαφέρουν (Onbellet, 2010). Το ενδιαφέρον προς τους Άλλους ενέχει την περιέργεια των ατόμων στις διαφορές που παρουσιάζουν με εκείνους. Στο όραμα του φιλόσοφου Tzvetan Todorov, η επαφή με την ετερότητα επιτρέπει τη συνύπαρξη των ανθρώπων και τη δημιουργία του πολιτισμού, καθώς με αυτόν τον τρόπο «εμπλουτίζονται οι αντιλήψεις αναφορικά με τις ανομοιότητες που παρουσιάζουν «Αυτοί» με τους «Άλλους» και την ποικιλία που υπάρχει ανάμεσα στους τελευταίους» (Wokler, 1996, σ. 45-46).

Ο «Καθρέπτης» του Cooley, ο «Γενικευμένος Άλλος» και ο «Κοινωνικός Εαυτός» των Mead και James, αλλά και οι «παραστάσεις» του Goffman τόνισαν, ανάμεσα σε άλλες θεωρητικές, κοινωνιολογικές αυτή τη φορά, προσεγγίσεις, πως η ταυτότητα συντίθεται μέσα από τις συνεχείς συγκρίσεις και αντιδράσεις με τους Άλλους. Είναι η ταυτότητα που περιλαμβάνει τις ιδέες για το ποιος νομίζει πως είναι κάποιος, την εικόνα που επιθυμεί να έχουν οι Άλλοι για εκείνον, όντας τόσο ένα μοναδικό ον όσο και ένα μέλος ομάδων.

Στη δική του απόπειρα να κατανοήσει την κοινωνία, ο Zygmunt Bauman αναφέρθηκε στη διχοτόμηση των ανθρώπων και των ομάδων στο «Εμείς» και το «Αυτοί», οπότε και το «Εμένα» ορίζεται μέσω της αναγνώρισης όσων δεν είναι (Saraviita, 2009). Υποστήριξε πως η διαφορετικότητα είναι το σημείο πάνω στο οποίο βασίζεται η ταυτότητα, ωστόσο, ετυμολογικά προστίθεται και η ιδέα της ομοιότητας, αφού είναι εκείνη που διευκολύνει την ταύτιση των ατόμων και τη συμμετοχή τους σε ομάδες. Δε θα αποτελούσαν μέρος ενός συνόλου με κοινά κριτήρια, εάν παράλληλα δεν υπήρχαν άλλα άτομα, τα οποία ανήκαν σε μία άλλη ομάδα (Zevallos, 2011). Παρότι, ίσως, φαίνεται απλουστευτική και γενική η άποψη των δύο αντιθετικών άκρων, παραμένει ένας τρόπος αφομοίωσης της φύσης των ταυτοτήτων.

1.3.1 Διαφορά και Διαφορετικότητα.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει ο ρόλος της διαφορετικότητας μέσα στην κοινωνία. Αναφέρθηκε στην ενότητα της κοινωνικής ταυτότητας πως σε ορισμένα άτομα και ομάδες αποδίδονται αρνητικά στερεότυπα που οδηγούν στην περιθωριοποίησή τους. Αντιμετωπίζονται ως κάτι διαφορετικό, παράταιρο από την αντίληψη του φυσιολογικού που έχει η πλειοψηφία της κοινωνίας. Από την αμφισημία της ταυτότητας είναι εμφα-

νές πως η διαφορετικότητα αποτελεί απαραίτητη και συνάμα προβληματική όψη αυτής. Το άτομο παραδέχεται ότι υπάρχει κάποιος Άλλος, ο οποίος περιορίζει το «Εγώ» του, μετέχοντας σε μία διαδικασία σύγκρισης, όπου επιβεβαιώνεται η τάση του άλλοτε να ενώνεται με Άλλους και άλλοτε να απομακρύνεται από αυτούς (Κωνσταντοπούλου, 2000).

Στη διεθνή βιβλιογραφία παρατηρείται η χρήση δύο όρων, όσον αφορά τον προσδιορισμό του Άλλου, αυτός του “difference” και του “otherness”. Η διάκριση τους ίσως καταστεί πιο ξεκάθαρη μέσα από την απόπειρα του Etienne Balibar (2005) να ορίσει τις έννοιες φυλή (race) και ρατσισμός (racism). Διατύπωσε πως μία διαφορά (difference) των ανθρώπων, όπως εκλαμβάνονται οι φυλές του κόσμου, είναι δυνατόν να μετατραπεί σε διαφορετικότητα (otherness), η οποία επί τον πλείστον ευθύνεται για την αποξένωση των ατόμων (Balibar, 2005). Η απουσία της διακριτής κόγχης στα βλέφαρα των ματιών αποτελεί τη διαφορά που βιώνουν ως διαφορετικότητα κυρίως γυναίκες της Ασίας (Κίνα, Κορέα, Ιαπωνία). Έχοντας γεννηθεί χωρίς αυτήν, εκατομμύρια γυναικών από την Ασία πιστεύουν πως η απόκτησή της θα αυξήσει την αυτοπεποίθησή τους.

Η έρευνα των Hwang & Spiegel (2014) επιβεβαίωσε πως το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό θεωρείται από Κινέζους πολίτες, και όχι μόνο, ιδιαίτερα ελκυστικό, εξηγώντας τον ραγδαία αυξανόμενο αριθμό βλεφαροπλαστικών επεμβάσεων που έχουν σημειωθεί στην Κίνα τα τελευταία χρόνια. «*Η διαφορετικότητα λειτουργεί ως μία συνεχή υπενθύμιση της διαφοράς*» (Jordanova, 2000), την οποία προσπαθούν να αποβάλλουν είτε για να μειώσουν την απόσταση τους από τους Άλλους της Δύσης είτε γιατί πιστεύουν πραγματικά πως μέσω των αισθητικών επεμβάσεων στα μάτια τους θα χαρούν καλύτερης εκτίμησης και επιτυχίας στη ζωή τους. Η διατύπωση περί ενδεχόμενης ανάδειξης της διαφορετικότητας επιτρέπει, ωστόσο, να εννοηθεί πως μία διαφορά ελευθερώνει ένα άτομο από τα δεσμά της ομοιογένειας, ανάγοντάς την σε ένα θετικό προσόν (Woodward, 1999), προερχόμενο από τις ιδιαιτερότητες του καθενός.

Ο James A. Aho (1994), όπως αναφέρθηκε στο Jukarainen (1999), διατεινόμενος ότι μέσω των διχοτομιών είναι δυνατή η ύπαρξη της ταυτότητας, παραδέχεται πως ο Άλλος (Other) είναι μία αναγκαία συνιστώσα στη σύνθεση του εαυτού (σ. 88). Οι εικόνες που έχουν οι Άλλοι για ένα άτομο, αν και εκλαμβάνονται ως απόρροια της κοινωνικής αλληλοεπίδρασης, είναι επιπλέον οι ιδέες του ίδιου του ατόμου για τον εαυτό του. Η διαφορετικότητα (otherness) υπάρχει ως αντιθετική όψη της ταυτότη-

τας. Ο William E. Connolly (1991, 1995), όπως αναφέρθηκε στο Jukarainen (1999), απομακρύνεται από τη δυαδικότητα και καταλήγει πως η ταυτότητα έχει περισσότερο ανάγκη τη διαφορά (difference) από την ετερότητα (otherness). Προτείνει πως η κατασκευή μίας ταυτότητας κρύβει μία τυχαιότητα και πως διατηρεί μία αμοιβαία και συμπληρωματική σχέση με τη διαφορά, γεγονός που επιτρέπει σε ένα άτομο να αντιμετωπίσει τις διαφορές του από τους Άλλους και να διασφαλίσει τον έλεγχο του εαυτού του (Jukarainen, 1999).

1.3.2 Η ετερότητα στην ομάδα.

Ο όρος “otherness” χρησιμοποιείται για να δηλωθεί η απόσταση που παρατηρείται ανάμεσα στους ανθρώπους και τις ομάδες λόγω της διαφοράς τους, ενώ εξυπηρετεί κατηγοριοποιώντας τους «Άλλους» και τους «Εμείς» σύμφωνα με τη μεταξύ τους διασύνδεση. Μελετώντας τις εκδοχές των σχέσεων, ο Άλλος μπορεί να θεωρηθεί αντικείμενο και παθητικός δέκτης, ο οποίος δέχεται την επιρροή μίας άλλης ισχυρής ομάδας. Επί παραδείγματι, η αντιμετώπιση των δύο φύλων αποκαλύπτει πεποιθήσεις, στις οποίες οι γυναίκες είναι σε μειονεκτική θέση έναντι των ανδρών, μία ομάδα που ορίζεται ως η ανώτερη και έχει τη δύναμη να επηρεάσει έμμεσα ή άμεσα την ομάδα του γυναικείου φύλου.

Κατά κύριο λόγο, συμβαίνει η μη παραδοχή άλλοτε της ομοιότητας και άλλοτε της διαφορετικότητας μίας ομάδας από την άλλη. Οι Έγχρωμοι, όντας οι Άλλοι στη σύγκρισή τους με τους Λευκούς, παρουσιάζονται ως αν δεν έχουν κοινά με εκείνους, επομένως οι τελευταίοι υπογραμμίζουν την ανομοιότητα ανάμεσα τους. Συμπεραίνει κανείς πως όλοι οι Έγχρωμοι αντιμετωπίζονται ως ένα σύνολο ταυτόσημων ανθρώπων, επομένως τους στερείται η αναγνώριση της ατομικότητάς τους. Παρομοίως, η επισήμανση της ομοιότητας οδηγεί στη δημιουργία μίας ίδιας ολότητας, όπως μπορεί να εφαρμόζεται στην περίπτωση των γυναικών που προέρχονται από χώρες του Τρίτου Κόσμου. Η λογική του διαχωρισμού των ανθρώπων σε δύο ομάδες, εκείνης όπου τα άτομα διαθέτουν μία αξιόλογη και ισχυρή ταυτότητα και εκείνης που τα άτομα υπολείπονται του κυρίαρχου και κοινωνικά αποδεκτού χαρακτηριστικού και των οποίων η ταυτότητα υφίστανται διακρίσεις, είναι η βάση πάνω στην οποία αναπτύσσονται οι ιδέες της διαφορετικότητας και της ταυτότητας. Η πρώτη γίνεται κατανοητή ως

«το αποτέλεσμα μίας συλλογιστικής διαδικασίας από την οποία μία κυρίαρχη ενδο-ομάδα (Εμείς, ο Εαυτός) κατασκευάζει μία ή περισσότερες υποταγμένες εξω-ομάδες (Αυτοί, ο Άλλος) με το να στιγματίζουν μία διαφορά -υπαρκτή ή

φανταστική- η οποία παρουσιάζεται ως η άρνηση της ταυτότητας και συνεπώς, ως κίνητρο για πιθανή προκατάληψη» (Starzak, 2008, σ. 2)

Η εξω-ομάδα φαίνεται να μη διαθέτει μία ταυτότητα, ενώ διακρίνεται από την ενωτική συμπεριφορά των μελών της διαμέσου της αντιδιαστολής της με την ενδο-ομάδα. Υπόκεινται στον έλεγχο και την κατηγοριοποίηση της ισχυρής ομάδας, η μοναδική που έχει τη δυνατότητα να ενισχύσει τη δική της ταυτότητα και να αποδώσει προκατειλημμένες αντιλήψεις στους Άλλους, καθώς και να υποτιμήσει τις ιδιαιτερότητές τους.

Τα άτομα επιδιώκουν τη διάκριση που θα τους οδηγήσει στην αναγνώριση της ατομικότητας τους. Αυτό συμβαίνει, όπως υποστηρίζει το θεωρητικό μοντέλο του Ziller (Σακαλάκη, 1996, σ. 26), εφόσον το επιτρέπουν οι συνθήκες του περιβάλλοντος, διότι όταν το άτομο έρθει αντιμέτωπο με ένα εχθρικό κοινωνικό κλίμα, καταφεύγει στην ανωνυμία και την αδιαφοροποίηση από τους Άλλους. Οπότε η ταύτιση με αυτούς λειτουργεί ως ασπίδα για τα άτομα. Το πείραμα του Maslach (Σακαλάκη, 1996, σ. 26-27) επιβεβαίωσε την ανάγκη των ανθρώπων να θεωρούνται μοναδικοί, προσθέτοντας πως είναι σύνηθες να δείχνουν ελάχιστη εκτίμηση στην ομοιότητα τους με άλλους ανθρώπους. Φοβούνται πως αλλοιώνεται η εικόνα του εαυτού τους και ότι συγχέονται με εκείνους, τη στιγμή που επιθυμούν να βελτιώσουν την κοινωνική ταυτότητά τους (Jordanova, 2000).

Ωστόσο, όντας ο καθένας μέλος μίας κοινωνίας είναι καίριας σημασίας να δημιουργηθεί ένας γερός δεσμός, διευκολύνοντας την αμοιβαία συμβίωση και επικοινωνία. Η ομοιότητα, σε αυτήν την περίπτωση, ωφελεί το άτομο, το οποίο βασίζεται στις κοινές απόψεις, αντιλήψεις και επιλογές ώστε να συνάψει σχέσεις με άλλα άτομα. Συνεπώς, η διαφοροποίηση ή όχι ενός ανθρώπου εξαρτάται από το εάν αυτό νιώθει ασφαλές και έτοιμο να αναδείξει και να διαφυλάξει την ταυτότητα του, ενώ βρίσκεται σε αλληλεπίδραση με άλλους ή από το εάν αμύνεται επειδή κρίνεται αρνητικά για αυτήν. Οι διαδικασίες απομάκρυνσης και ένωσης με άλλους πραγματοποιούνται συνεχώς και εναλλάσσονται μεταξύ τους, έχοντας ως αποτέλεσμα τελικά αυτό που δηλώνει κάποιος ταυτότητά του (Σακαλάκη, 1996).

1.4 Κοινωνική Δικτύωση και Ταυτότητα.

Οι συνθήκες (κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές κ.α.) κάθε εποχής επιδρούσαν στην κατεύθυνση και το περιεχόμενο των μελετών του εαυτού και την ανθρώπινη ταυτότητα. Την ίδια στιγμή, προσέδιναν στην ολοένα και καλύτερη αντίληψή τους. Έτσι, το κεφάλαιο θα ολοκληρωθεί με την επισκόπηση των συγκεκριμένων εννοιών, όπως αυτές αναπτύσσονται και υπάρχουν στο περιβάλλον του Διαδικτύου.

1.4.1 Το Διαδίκτυο και η σύγχρονη «Κοινωνία της Πληροφορίας».

Η σύγχρονη καθημερινότητα είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένη με τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας. Με την εμφάνισή τους στα μέσα της δεκαετίας του '90 έθεσαν τα θεμέλια για την κοινωνία του σήμερα, την αποκαλούμενη «Κοινωνία της Πληροφορίας». Το πέρασμα από το περιβάλλον των πρώτων υπολογιστών, τη δυνατότητα δικτύωσης μέχρι την ενσωμάτωση με τις τηλεφωνικές γραμμές και τελικά την ανάδειξη της ψηφιακής τεχνολογίας και των Νέων Μέσων, περιγράφουν συνοπτικά τη μετάβαση σε αυτό το δικτυωμένο κόσμο (Ρήγου, 2014). Για τις νεότερες γενιές αυτή είναι η πραγματικότητα που γνωρίζουν και όσα εκλαμβάνονται ως αυτονόητα δεν είναι παρά αποτέλεσμα των συνεχών εργασιών και μετεξελίξεων της επιστήμης της τεχνολογίας.

Το διαδίκτυο, που είχε ήδη αναπτυχθεί, γνώρισε μεγαλύτερη άνοδο, όταν τα άτομα ήταν σε θέση να αποκτήσουν τον προσωπικό τους υπολογιστή. Η σύγκλιση εικόνας, ήχου και κειμένου σε ένα ψηφιακό περιβάλλον από κοινού με την πληθώρα επιλογών μετάδοσης και ανταλλαγής δεδομένων, ανέδειξαν το διαδίκτυο σε ένα μαζικό φαινόμενο. Σε μια προσπάθεια ορισμού θα λέγαμε ότι θα διευκόλυνε αρκετά να φανταστεί κανείς έναν κόσμο με εκατοντάδες συνδεδεμένα μεταξύ τους δίκτυα υπολογιστών, τα οποία μεταφέρουν τάχιστα και με την καλύτερη δυνατή ποιότητα πληροφορίες μέσω ειδικών πρωτοκόλλων, κανόνων δηλαδή που έχουν την ευθύνη να συντονίσουν και να εκτελέσουν μία σειρά λειτουργιών (Ρήγου, 2014).

Η ενασχόληση στο Διαδίκτυο, κατά κύριο λόγο, συνοψίζεται στην άντληση πληροφοριών, την επαφή με άλλους ανθρώπους, τη διασκέδαση καθώς επίσης στην ενημέρωση, μιας και ο χώρος της δημοσιογραφίας αντιλήφθηκε τα πλεονεκτήματα του κυβερνοχώρου. Η οικονομική κατάσταση, η ηλικιακή ομάδα αλλά και το φύλο ανήκουν στους παράγοντες με την μεγαλύτερη επιρροή, όσον αφορά τις διαδικτυακές δραστηριότητες. Οι γυναίκες χρήστες παρουσιάζουν ενδιαφέρον για ζητήματα υγείας, θρησκείας ή κάνουν έρευνα εργασίας. Από την άλλη, οι άνδρες συνηθίζουν να ανα-

ζητούν αθλητικές πληροφορίες ή ειδήσεις για την οικονομία και την πολιτική (Λέανδρος, 2005).

Πέρα από όλα αυτά, το Διαδίκτυο αποτελεί ένα ακόμη μέρος, έξω από το φυσικό, «που λειτουργεί συμπληρωματικά, παρότι συχνά αντιμάχεται και ανατρέπει τη φυσική πραγματικότητα» (Λέανδρος, 2005, σ. 113), στο οποίο η ταυτότητα των ατόμων δημιουργείται και εξελίσσεται. Ήδη, έχουν διαφανεί από τις ενέργειες των χρηστών τα χαρακτηριστικά που συμβάλλουν στην ανάδειξη του ως τέτοιο πλαίσιο. Έχοντας στη διάθεση τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, επιχειρήσεις και ιδιώτες, πραγματοποιούν εργασίες, οι οποίες είναι δυνατές λόγω της διαδραστικότητας των συγκεκριμένων τεχνολογικών μέσων. Ο χρήστης αλληλοεπιδρά με το περιβάλλον και καθορίζει έως ένα μεγάλο βαθμό το είδος της πληροφορίας που επιθυμεί να λάβει και να προσφέρει, ώστε να συλλεχθεί από το Διαδίκτυο.

Η αμεσότητα σχετίζεται με τη γρήγορη ταχύτητα με την οποία συμβαίνουν οι ανταλλαγές και οι διεργασίες, ξεπερνώντας κάθε εμπόδιο χωρικής απόστασης. Άνθρωποι από διαφορετικές χώρες, γνωστοί και άγνωστοι μεταξύ τους, ο καθένας με τη δική του κουλτούρα είναι δυνατόν να συνδεθούν, μεταφερόμενοι στο Διαδίκτυο. Είναι αυτή η τελική εικόνα που επιβεβαιώνει τον καθορισμό του Διαδικτύου «σαν μία τεράστια τηλεπικοινωνιακή δύναμη, ικανή για ένα τεράστιο αριθμό δράσεων και υπηρεσιών με εκατομμύρια συνδεδεμένους ηλεκτρονικούς υπολογιστές» (Παγκράτης, 2012, σ. 6). Για να καταστούν εφικτά τα αναφερθέντα, το Διαδίκτυο ενέχει μία πολυπλοκότητα στην οποία, κατά κύριο λόγο, μπορούν να ανταποκριθούν άτομα με τις απαραίτητες γνώσεις ή άτομα με περισσότερο ενδιαφέρον και πρόσβαση σε τέτοια αγαθά. Ακόμη και σήμερα, ο ψηφιακός αναλφαβητισμός είναι υπαρκτός εξαιτίας της αδυναμίας των ανθρώπων να χρησιμοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες, στο οποίο συνεισφέρουν το χαμηλό εισόδημα, το εκπαιδευτικό υπόβαθρό τους και το εάν ζουν σε χώρες ή και περιοχές τεχνολογικά μη αναπτυγμένες, ανάμεσα σε άλλα.

1.4.2 Ο Παγκόσμιος Ίστος (World Wide Web).

Ο Παγκόσμιος Ίστος (αγγλ.: World Wide Web) συνιστά την πιο γνωστή υπηρεσία του Διαδικτύου. Βασίζεται στη λογική των υπερκειμένων, τα οποία διαθέτουν συνδέσμους (links) που οδηγούν με τη σειρά τους σε άλλες σχετικές πηγές πληροφόρησης. Με αυτόν τον τρόπο, κάποιος που ενδιαφέρεται για την εύρεση οποιασδήποτε πληροφορίας, μπορεί να εκκινήσει την αναζήτησή του και ύστερα μέσω των διαθέσιμων συνδέσμων να ακολουθήσει διάφορες διαδρομές που θα ικανοποιήσουν την ανάγκη

του εύκολα και σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Είναι ένα «*τεχνο-κοινωνικό σύστημα*» (Fuchs, Hofkirchner, Schafranek, Raffl, Sandoval & Bichler, 2010, σ. 51) που έχει συνεισφέρει σημαντικά στη βελτίωση των γνώσεων που κατέχουν οι άνθρωποι και τους επιτρέπει να δημιουργήσουν γερούς δεσμούς συνεργασίας και επικοινωνίας με άλλους. Υφίσταται ακριβώς γιατί η τεχνολογία σμίγει με την κοινωνία και οι άνθρωποι έχουν το ρόλο τόσο του χρήστη όσο και του παραγωγού. Οι σύγχρονοι θεωρητικοί που ασχολήθηκαν με τη μελέτη του Παγκόσμιου Ιστού και των τεχνολογικών εφαρμογών, βασίστηκαν στις προσεγγίσεις των Durkheim, Weber, Tönnies και Marx, ώστε να εξηγήσουν τη σημασία των εξελίξεων στον ανθρώπινο, κοινωνικό κόσμο. Μελετώντας τις φάσεις του Ιστού και τις δυνατότητες που προσέφερε, προέκυψε η διάκρισή του σε Web 1.0, Web 2.0 και Web 3.0.

Με τον όρο Web 1.0 περιγράφεται η εποχή του Παγκόσμιου Ιστού που επέτρεπε σε λίγους χρήστες να δημιουργήσουν τις προσωπικές ιστοσελίδες, οι οποίες θα ήταν διαθέσιμες σε ένα πλήθος αναγνωστών. Το διάστημα από το 1989 ως το 2005 είναι το πρώιμο στάδιο του Ιστού (Choudhury, 2014), όπου το κύριο χαρακτηριστικό είναι τα μόνο-προς-ανάγνωση υπερκείμενα, εξυπηρετώντας τότε την επιθυμία των χρηστών να υπάρχουν και ψηφιακά. Σύμφωνα με την ανάλυση των Fuchs κ.ά. (2010), αυτό το μέρος του Παγκόσμιου Ιστού αναφέρεται στη βελτίωση της γνώσης.

Τη δεύτερη φάση ο δημιουργός του Παγκόσμιου Ιστού, Tim Berners Lee, απέδωσε με τον συνδυασμό «*διαβάζω-γράφω*» (Naik & Shivalingaiah, 2008, σ. 500). Αφορά την περίοδο που ξεκίνησε η πιο ενεργή συμμετοχή των χρηστών, οι οποίοι παραπάνω από μία δεκαεπταετία συμβάλλουν στο περιεχόμενο και αλληλοεπιδρούν με άλλους χρήστες του Διαδικτύου. Δε σταματούν στη συλλογή των δεδομένων, αλλά εφόσον το επιθυμούν μπορούν να παράγουν και να διανείμουν πληροφορίες ανά πάσα στιγμή εύκολα και σχεδόν ανέξοδα. Οι εφαρμογές του Web 2.0 λειτουργούν προς επίτευξη της επικοινωνίας, διαμέσου ενός πολυμεσικού και πολυμορφικού περιεχομένου. Την αίσθηση ενός «*Παγκόσμιου Χωριού*», όπως το είχε οραματιστεί ο Marshall McLuhan (1990, σ. 25), πραγματοποίησαν τα έξυπνα κινητά και οι υπολογιστές με βελτιωμένες ιδιότητες και βέλτιστες αποδόσεις. Μέσω της τεχνολογίας τους, ένας ολόκληρος κόσμος διασυνδέεται και συνάμα διαχωρίζεται σε επιμέρους «*διακόσμια χωριά*» (Ρήγου, 2014, σ. 214), λόγω του περίπλοκου πραγματικού κόσμου.

Η εμφάνιση των ιστολογίων (blogs) αποτέλεσε τη δημοσιογραφία των πολιτών (citizen journalism) στο Διαδίκτυο, έχοντας μία εκτεταμένη θεματολογία ειδήσε-

ων. Σχολιασμοί περί κοινωνικών, πολιτιστικών και πολιτικών ζητημάτων, νέα για τη μόδα, τον αθλητισμό είναι μερικά από τα παραδείγματα καταχωρήσεων στα προσωπικά ιστολόγια. Σήμερα, ακόμη πιο σύνηθες είναι το ιστολόγιο με τη συνοδεία οπτικοακουστικού υλικού, το λεγόμενο vlog², καθώς πολύ περισσότερο τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.

Τα όρια από τη μία περίοδο του Ιστού στην άλλη αρχίζουν και συγκλίνουν, κάνοντας δύσκολο τον ξεκάθαρο διαχωρισμό τους. Η μετεξέλιξη του Web 2.0 μεταφέρει τους χρήστες, περίπου το 2016, στον Web 3.0, αλλιώς «Σημαιολογικό Ιστό». Στόχος του είναι η καλύτερη οργάνωση των πληροφοριών για την καλύτερη αξιοποίηση τους και η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των συνδεδεμένων ατόμων. Ο Παγκόσμιος Ιστός αναδεικνύεται σε μία βάση δεδομένων με βελτιωμένο περιεχόμενο, το οποίο «γίνεται προσβάσιμο από πολλαπλές εφαρμογές χωρίς τη χρήση προγραμμάτων περιήγησης» (Naik & Shivalingaiah, 2008, σ. 501). Ο Berners Lee τον αποκάλεσε «Σημαιολογικό» διότι προέβλεψε πως σε αυτό το σύστημα οι υπολογιστές θα έχουν τη δυνατότητα να αντιλαμβάνονται τις επιθυμίες και τις ανάγκες των ανθρώπων, αλλά και να προσδίδουν μία δομή βάσει του νοήματός τους, έστω και αν προέρχονται από διαφορετικά πεδία.

1.4.3 Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης

Στην παρούσα έρευνα η προσοχή επικεντρώνεται σαφώς στις νεότερες εποχές του Παγκόσμιου Ιστού. Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης ανήκουν στις τεχνολογίες του Web 2.0, οι οποίες επηρεάζονται και εξελίσσονται με τις καινοτομίες που φέρνει ο Web 3.0. Ως υπηρεσίες του Διαδικτύου υποστηρίζουν την παρουσία των ατόμων στο ψηφιακό περιβάλλον με τη δημιουργία ενός προσωπικού λογαριασμού, την μετέπειτα ένωση τους με άλλους χρήστες ενώ επιτρέπουν το διαμοιρασμό ποικίλης μορφής υλικού (Kaplan & Haenlein, 2010). Στη συζήτηση γύρω από αυτά, οι αγγλικοί όροι «Social Networking Sites» και «Social Media» ταυτίζονται και αρκετά συχνά χρησιμοποιούνται εναλλάξ. Οι «Ιστότοποι Κοινωνικής Δικτύωσης» είναι πλατφόρμες στις οποίες, όπως δηλώνεται από το όνομά τους, ο χρήστης επικοινωνεί και δημιουργεί δίκτυα σχέσεων είτε με ανθρώπους που συναναστρέφεται λίγο ή πολύ στην καθημερινότητα είτε με άτομα που γνώρισε εντός του Διαδικτύου (Harrison & Thomas, 2009). Το περιεχόμενο που προωθεί το άτομο, κυρίως ικανοποιεί την ανάγκη του για

² Ο όρος vlog προκύπτει από τη σύμπτυξη των αγγλικών λέξεων «video» και «blog».

έκφραση και κοινωνική αποδοχή.

Από την άλλη, τα «Κοινωνικά Μέσα» συνιστούν μία επιπρόσθετη, διαφορετική μορφή εργαλείων κοινοποίησης πληροφοριών σε ένα ευρύ κοινό. Οι απόπειρες ερμηνείας είναι πολλές και δίνουν έμφαση στην εναλλακτική φύση της επικοινωνίας, τον εύχρηστο και φθινό τρόπο διάδοσης δεδομένων (White, 2012). Εντούτοις, η απόπειρα ερμηνείας των Carr & Hayes (2015) ανήκει στις πληρέστερες. Σύμφωνα με τη δική τους οπτική,

τα Κοινωνικά Μέσα (Social Media) είναι διαδικτυακά κανάλια που επιτρέπουν στους χρήστες να αλληλοεπιδρούν ευκαιριακά και να αυτο-παρουσιάζονται επιλεκτικά, είτε σε πραγματικό χρόνο ή ασύγχρονα, τόσο με ένα ευρύ όσο και με ένα στενό κύκλο ανθρώπων, οι οποίοι αποκομίζουν αξία από το περιεχόμενο που παράγει ένας χρήστης και την αντίληψη ότι διαντιδρούν με άλλους (Carr & Hayes, 2015, σ. 51)

Η επικοινωνία σε αυτήν την περίπτωση δεν παραμένει μονάχα στην ανταλλαγή πληροφοριών, αλλά ο εκάστοτε χρήστης αφιερώνει χρόνο και προσοχή για να οργανώσει ένα στοχευμένο περιεχόμενο, ώστε να επιτύχει την ισχυρή δέσμευση των ατόμων που γίνονται τελικοί αποδέκτες του. Η διαδικασία αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα, μετατρέπεται σε μία τακτική marketing και συνεργεί στην ανάδειξη της ενασχόλησης με τα Κοινωνικά Μέσα σε ένα καινούργιο είδος εργασίας με οικονομικό όφελος.

Θα μπορούσε κανείς να σχολιάσει πως ο Ιστότοπος Κοινωνικής Δικτύωσης αναφέρεται στην ίδια τη διαδικασία της επικοινωνίας, ενώ τα Κοινωνικά Μέσα αντιμετωπίζονται ως εργαλεία διασύνδεσης των χρηστών. Όταν ένα άτομο επιλέξει να δημιουργήσει το προφίλ του, για παράδειγμα, στο Instagram και έχει ως βασική επιδίωξη να έρθει σε επαφή με άλλους χρήστες και να δημοσιεύσει προσωπικό και όχι μόνο υλικό, η εν λόγω πλατφόρμα σύμφωνα με τον ορισμό, συνιστά Ιστότοπο Κοινωνικής Δικτύωσης. Για μία επιχείρηση ή/και ένα άτομο, τα Κοινωνικά Μέσα αποτελούν ένα μέσο προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών, επομένως η δημιουργία του προφίλ συνεπάγεται με τη χρήση της πλατφόρμας ως διαδικτυακή διαφημιστική υπηρεσία. Η ειδοποιός διαφορά των όρων είναι εν τέλει ο λόγος και ο τρόπος αξιοποίησής τους. Καθώς τα τελευταία χρόνια εντείνονται οι πρακτικές αυτές και πλέον τα όρια είναι δυσδιάκριτα στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, θεωρείται πως τα «Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης» είναι μία ικανοποιητική ορολογία, η οποία και θα διατηρηθεί στο υπόλοιπο της έρευνας.

1.4.4 Η ταυτότητα στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.

Μελετώντας την παρουσία της διαφορετικότητας στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, κρίνεται σκόπιμη η αναφορά στον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζεται η ταυτότητα ενός ατόμου εντός του Διαδικτύου. Σημειώνονται διαφορές στην παρουσίαση του εαυτού σε σχέση με τη φυσική πραγματικότητα ή η ταυτότητα αποτελεί απλά μία μεταφορά από το φυσικό κόσμο στον ψηφιακό;

Η αρχή της ύπαρξης ενός ατόμου στον Κυβερνοχώρο σηματοδοτεί την «ενεργοποίηση» μίας νέας ζωής σε μία παράλληλη, διαδικτυακή πραγματικότητα με δικούς της κανόνες. Όντας ένας χώρος σχετικά πιο ελεύθερος, με λιγότερους τουλάχιστον περιορισμούς από την πραγματική καθημερινότητα, το Διαδίκτυο επιτρέπει στο άτομο να συνθέσει τον εαυτό του και να αναδιαμορφώσει την ταυτότητα του, όπως επιθυμεί (Anheier & Isar, 2011), επιβεβαιώνοντας τη μεταβλητότητα των δύο εννοιών. Επεξεργάζονται τα προσωπικά δεδομένα τους, διαγράφουν ή βελτιστοποιούν την εικόνα τους, ελέγχοντας με έναν επιπρόσθετο τρόπο τις εντυπώσεις των Άλλων για τους ίδιους. Εύλογα, λοιπόν, προκύπτει η απορία αναφορικά με το ποια είναι η ταυτότητα κάποιου από τη στιγμή που «εισέρχεται» στον κόσμο του Διαδικτύου.

Εξ' αρχής, ένα άτομο επιλέγοντας να προσθέσει στους πολλούς ρόλους του και αυτόν του χρήστη του Διαδικτύου, καλείται να πάρει αποφάσεις για την εικόνα που θα παρουσιάσει σε άλλους χρήστες. Ο κάθε χώρος διαθέτει συγκεκριμένες συνθήκες και οδηγίες που βοηθούν σημαντικά σε αυτήν τη διαδικασία (Suler, 2002). Παρατηρώντας τη συμπεριφορά των ατόμων, συμπεραίνεται πως, ακόμη και εντός Διαδικτύου, συνειδητά επιλέγουν να προσφέρουν ή να αποκρύψουν πληροφορίες για τα ίδια. Άλλοτε εμφανίζονται με την αληθινή ταυτότητα και άλλοτε κατασκευάζουν μία καινούργια, με λίγα ή/και καθόλου κοινά στοιχεία με εκείνη που διαθέτουν εκτός Διαδικτύου. Ίσως, τότε, θα έπρεπε να αναζητηθεί η απάντηση στο ερώτημα «Ποιοι, τελικά, επιθυμούν να είναι τα άτομα στον Κυβερνοχώρο;».

Όπως αναφέρει η Κούρτη (2003), τις πρώτες συνειδητές κατασκευές ταυτότητας στο Διαδίκτυο συνιστούν τα ψευδώνυμα. Αντιπροσωπευτικά ονόματα που αντικαθιστούν τα πραγματικά, αλλά μεταφέρουν και αυτά με τη σειρά τους, χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του ατόμου. Μία ακόμη εναλλακτική μορφή ταυτότητας είναι τα avatar, ψηφιακές αναπαραστάσεις των χρηστών, τις οποίες μπορούν να δημιουργήσουν σύμφωνα με τις επιθυμίες τους, ειδάλλως χρησιμοποιούν τα διαθέσιμα πρότυπα (Κούρτη, 2003, σ. 138). Ειδικότερα, στο πλαίσιο των Μέσων Κοινωνικής

Δικτύωσης, ισχύει η απόκτηση μίας δημόσιας εικόνας, αλλιώς persona, η οποία περιλαμβάνει τις βασικές πληροφορίες του ατόμου, όπως το όνομα, την ηλικία, το φύλο, το μορφωτικό επίπεδο και την επαγγελματική ιδιότητα του, αλλά και περαιτέρω πληροφορίες που διαμορφώνουν ένα ολοκληρωμένο προφίλ του χρήστη.

Η τοποθέτηση ορισμένων θεωρητικών σχετικά με την ελευθερία της κοινωνίας και του ατόμου από κατηγοριοποιήσεις, όπως το φύλο, την κοινωνική τάξη και άλλα συναφή, φαίνεται τελικά να μην επιβεβαιώθηκε. Οι σκηνοθετημένες ταυτότητες που κατασκευάζουν οι χρήστες των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης είναι σχετικά όμοιες, διατηρώντας κάποιες από τις πεποιθήσεις που τους διακρίνουν στο φυσικό κόσμο (Marwick, 2013). Ο Don Slater διατείνεται πως στα ψηφιακά περιβάλλοντα η εξαύλωση των ατόμων που δίνει και την ευκαιρία της ανωνυμίας, συνεπάγεται με αυτήν την ύπαρξη πολλών πιθανών εαυτών και «υβριδικών» ταυτοτήτων, τις οποίες «χαρακτηρίζουν η ρευστότητα και η διασύνδεση» (Slater, 2002, σ. 536), ενώ παράλληλα, ο Suler (2002) υπαινίχθηκε πως στο χώρο του διαδικτύου έρχονται στο προσκήνιο εαυτοί που άλλοτε έμεναν κρυφοί στη φαντασία ή τα όνειρα των ατόμων. Όπως και να έχει, επιλέγοντας να δημιουργήσουν ένα λογαριασμό σε κάποιο Μέσο Κοινωνικής Δικτύωσης, τα άτομα ήδη έχουν πάρει μία πρώτη απόφαση όσον αφορά το σκοπό της χρήσης του.

Η πλατφόρμα του LinkedIn είναι ιδανική για όσους επιθυμούν να προωθήσουν την επαγγελματική ταυτότητά τους, το YouTube μαζί με το Instagram εκλαμβάνονται περισσότερο ως χώροι καλλιτεχνικής έκφρασης με το διαμοιρασμό οπτικοακουστικών υλικών, ενώ το Facebook είναι το δημοφιλέστερο Μέσο που επιτρέπει την επικοινωνία και συνένωση ανθρώπων, γνωστών και άγνωστων μέχρι πρότινος μεταξύ τους. Δεδομένης της φύσεως των διαφόρων Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης και των προτιμήσεων των χρηστών, η παρουσίαση της ταυτότητας συντελείται με τη «συνειδητή ή μη αποκάλυψη των προσωπικών στοιχείων, σκέψεων και συναισθημάτων» τους (όπως αναφέρθηκε στο Kietzmann, Hermkens, McCarthy & Silvestre, 2011, σ. 243). Μπορούν να χρησιμοποιήσουν το πραγματικό όνομά τους ή να γίνουν ορατοί μέσα από ένα χαρακτήρα δικής τους έμπνευσης, να αναγνωρίζονται από το ιδιαίτερο τρόπο που εκφράζονται στις δημοσιεύσεις τους (κείμενο, φωτογραφίες, μουσικές προτιμήσεις και άλλα συναφή), και γενικά να σχηματίσουν μία δημόσια εικόνα, της οποίας θέλουν να έχουν τον έλεγχο εκείνοι.

1.4.5 Αυτός που θέλω εγώ ή αυτός που θέλουν οι Άλλοι;

Η συμβολή του θεωρητικού πλαισίου του Erving Goffman αποδείχθηκε σημαντικής χρησιμότητας σε μελέτες για την παρουσίαση του εαυτού στο Διαδίκτυο. Η persona που υιοθετεί ο καθένας αντικαθιστά τους ρόλους που υποδύονταν στην καθημερινή, εκτός Διαδικτύου, «θεατρική σκηνή», η οποία τώρα μεταβλήθηκε στο παρασκήνιο, όπου φυλάσσουν και προετοιμάζουν τους εαυτούς που θα προβάλλουν στους Άλλους μέσα στο Διαδίκτυο. Ευρήματα ερευνών (Labrecque, Markos & Milne, 2010; Bullingham & Vasconcelos, 2013) έδειξαν πως οι διαδικτυακές ταυτότητες είναι το ίδιο σημαντικές με εκείνες που διαθέτουν τα άτομα στο φυσικό κόσμο, υποστηρίζοντας πως αφορούν διαστάσεις του εαυτού τους που εμφανίζουν σε διαφορετικά περιεχόμενα. Πραγματοποιούν προσαρμογές, ώστε να επιτύχουν από τη μία πλευρά μία συνοχή και από την άλλη λειτουργούν με γνώμονα τη δημιουργία μίας επιθυμητής ταυτότητας. Ο Bernie Hogan, ωστόσο, επισήμανε πως στις διαδικτυακές πλατφόρμες ισχύει η έννοια της έκθεσης, παρά αυτή της παρουσίασης του εαυτού. Θέτει ως κύρια διαφορά τους το ρόλο ενός επιμελητή (curator), ο οποίος αναλαμβάνει την επεξεργασία και το διαχωρισμό των διαθέσιμων πληροφοριών, καθώς επίσης τη ταξινόμηση και αναζήτηση περιεχομένου (Hogan, 2010). Είναι ένα επιπρόσθετο μέλος στην επικοινωνία των ατόμων, το οποίο έχει τη δυνατότητα να καθορίσει την καταλληλότητα του εκάστοτε κοινού που μπορεί να αποκτήσει πρόσβαση και να παρακολουθήσει τα εκθέματα, αλλά και να φιλτράρει τα ίδια, ανάλογα με τη σχετικότητα τους με τα ενδιαφέροντα των χρηστών, τη σχέση με εκείνους που τα διαμοιράζονται.

Με μία λεπτή γραμμή να διαχωρίζει το δημόσιο από το ιδιωτικό, ο προσωπικός χώρος των χρηστών ενεργοποιείται κοινωνικά διαμέσου των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, με τις δυνατότητες των οποίων επιτρέπεται η διαχείριση όσων εκτυλίσσονται δημόσια. Οι εαυτοί που παρουσιάζονται, απαντούν στις ανάγκες του σχετικού κοινωνικού περιεχομένου, διαθέτοντας διαφορετικά επίπεδα δημοσιότητας. Το εκάστοτε πλαίσιο λειτουργώντας ως «σκηνή» προδιαθέτει τη σύγκλιση κόσμων που ίσως στην εκτός Διαδικτύου πραγματικότητα να ήταν ξεχωριστοί (Papacharissi, 2011). Κατά τη διαδικασία δημιουργίας ενός προσωπικού λογαριασμού, το άτομο μπορεί να επιλέξει σε πόσους και ποιους άλλους χρήστες θα είναι εμφανές το περιεχόμενο που κοινοποιεί. Υπάρχει ένας κοινός κώδικας επικοινωνίας που αναγνωρίζεται και από τις δύο πλευρές, πόσο μάλλον από τους αποδέκτες, οι οποίοι είναι εξίσου ενεργοί στις διαδικτυακές πλατφόρμες και μεταφέρουν τα δικά τους νοήματα (Pearson, 2009). Εί-

τε επιλέξει να είναι δημόσιο για όλους είτε για ένα συγκεκριμένο σύνολο ανθρώπων, οι προτιμήσεις αυτές είναι δυνατόν να αλλάξουν και να προσαρμοστούν ανά πάσα στιγμή και βουλή του ίδιου του χρήστη.

Μελετώντας τον τρόπο με τον οποίο οι ταυτότητες αλλάζουν μέσω της διαμεσολαβημένης από ηλεκτρονικούς υπολογιστές επικοινωνίας, οι Gonzales & Hancock (2008) διαπίστωσαν πως η δημόσια έκθεση των ατόμων συνδέεται με την αυτοανακάλυψη, εννοώντας πως παρουσιάζουν ιδανικές «έννοιες του εαυτού», τις οποίες αναγνωρίζουν και τελικώς αποδέχονται. Έδειξαν πως αυτή η «επιλεκτική αυτοπαρουσίαση» έχει θετικό αντίκτυπο στην αυτο-εκτίμηση των ατόμων, βασιζόμενοι στα ευρήματα που ήθελαν τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης να προσφέρουν τα εργαλεία για την περαιτέρω προσοχή και επεξεργασία της τελικής εικόνας των ατόμων, ενώ επέμεναν στη σημασία της συνέπειας ανάμεσα στα στοιχεία που συνθέτουν τον πραγματικό και τον ιδανικό εαυτό (Gonzales & Hancock, 2011, σ. 82).

Ειδικότερα, για τα εσωστρεφή άτομα ο ρόλος του Διαδικτύου αποδείχθηκε ζωτικός, μιας και τους προσδίδει τη δυνατότητα να αποκαλύψουν και να εκφράσουν τον πραγματικό εαυτό τους (Amichai-Hamburger, Wainapel & Fox, 2002), παρακάμπτοντας με τον τρόπο αυτό τις δυσκολίες με τις οποίες έρχονταν αντιμέτωποι στη φυσική πραγματικότητα. Ο Fullam (2017) απέδειξε πως παράλληλα με τους μέντορες και τη σωστή παιδεία, τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης μεσολαβούν ακόμη στην ανάπτυξη της ταυτότητας ακτιβισμού των νέων. Αναγνωρίζοντας τα οφέλη της αξιοποίησης τους, τα άτομα μπορούν να πληροφορηθούν για εθελοντικές δράσεις, να ενημερώσουν και να προωθήσουν οι ίδιοι το δικό τους έργο (Fullam, 2017).

1.4.6 Οργάνωση κοινοτήτων στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.

Με την τεχνολογία να αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην ανάπτυξη της ταυτότητας ενός ατόμου, τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης κάνουν εφικτή την κατανόηση του ίδιου του εαυτού του, καθώς επίσης και των Άλλων. Ο «Γενικευμένος Άλλος» του Mead αποτέλεσε μία πρώτη εισαγωγή στην ύπαρξη άλλων ανθρώπων και τη μετέπειτα οργάνωση κοινοτήτων (Singer, 1999). Αναλύθηκε πως η κοινότητα δεν αφορά μονάχα ένα σύνολο ατόμων με απόλυτα κοινά, μεταξύ τους, χαρακτηριστικά, αλλά συμπεριλαμβάνει και εκείνους που διαθέτουν μοναδικές αντιλήψεις, ακόμη και όταν είναι μέλη κοινοτήτων. Τα άτομα ανακαλύπτουν τους εαυτούς τους ως μέλη της κοινότητας, συνδυάζοντας τόσο την έννοια της ομοιότητας και της κοινής κατανόησης (όπως αναφέρθηκε στο Ma & Agarwal, 2007, σ. 58) όσο και της διαφοράς από τους

Άλλους (Jenkins, 2007). Έτσι εξηγούνται οι διαφορές μέσα σε μία οικογένεια, μία παρέα φίλων ή πολιτών μίας χώρας.

Οι τεχνολογικές εξελίξεις δεν άργησαν να καλωσορίσουν την επικοινωνία μεγάλων, οργανωμένων ανθρώπων, όπως άλλοτε ήταν και ο αρχικός σκοπός. Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης συμβάλλουν στην εκδήλωση της κοινωνικής ταυτότητας και της ομαδικής οργάνωσης, προσφέροντας τη δυνατότητα δημιουργίας δυναμικών κοινοτήτων. Σε αντίθεση με την κλασική αντίληψη της κοινότητας, οι ισχυροί δεσμοί που αναπτύσσονται στις νέες ομάδες διαφέρουν ως προς το γεγονός ότι η συμμετοχικότητα σε αυτές ξεπερνά τα χωρο-χρονικά εμπόδια (Ρήγου, 2014). Τα άτομα δέχονται ερεθίσματα από ένα σύνολο άλλων χρηστών και είναι αυτή η έκθεση που διευκολύνει την αναγνώριση των Άλλων (όπως αναφέρθηκε στο Kay, 2008, σ. 267) και κατ' επέκταση την καλλιέργεια του αισθήματος του «ανήκειν».

Είναι σύνηθες τα μέλη αυτών των κοινοτήτων να συμβάλλουν στο έργο τους εθελοντικά, ενώ είναι μεγάλης σημασίας η συμβολή και η αλληλοεπίδραση με τα άλλα μέλη (Ren, Kraut & Kiesler, 2007, σ. 378), πόσο μάλλον όταν η επικοινωνία τις περισσότερες φορές είναι ασύγχρονη. Σε έρευνα που διεξήγαγαν οι Lampe, Wash, Velasquez και Ozkaya (2010), συμπέραναν πως τα κίνητρα συμμετοχής στις δυναμικές κοινότητες δεν παραμένουν σταθερά, αλλά εξελίσσονται με τον χρόνο. Τα ίδια τα μέλη συμβάλλουν στο περιεχόμενο που διαμοιράζεται, είτε με το να απαντούν στα σχόλια των δημοσιεύσεων είτε προσφέροντας τις δικές τους γνώσεις για συγκεκριμένα θέματα (Ren, Harper, Drenner, Terveen, Kiesler, Riedl & Kraut, 2012). Η ικανοποίηση που αισθάνεται κανείς μέσω αυτής της ανταλλαγής χρήσιμων πληροφοριών καθώς και η πιθανότητα δημιουργίας κοινωνικών σχέσεων μέσω του διαδικτύου υποστηρίζεται πως είναι από τα σημαντικότερα κίνητρα (Chou, 2010, σ. 847). Σε περιπτώσεις, μάλιστα, που απειλείται η κοινωνική ταυτότητα των ατόμων, τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης λειτουργούν ως μέσο αντιμετώπισης αυτού του κινδύνου (Schmalz, Colistra & Evans, 2015). Ένας ισχυρός δεσμός ανάμεσα στους χρήστες-μέλη και την εκάστοτε κοινότητα αποτυπώνεται στην επιτυχία και διάρκεια αυτής.

Πέρα από την εξελιγμένη μορφή των κοινοτήτων, στη βιβλιογραφία σημειώνεται η διάκριση ανάμεσα σε αυτές και τα δίκτυα (networks). Με τον τελευταίο όρο περιγράφονται οι δομές που δημιουργούνται από αυτόνομους χρήστες, οι οποίοι συνδέονται με άλλους, έπειτα από προσωπική τους επιλογή. Διαφορετικά, οι κοινότητες (communities) εργάζονται ως συλλογικότητες με δικούς τους κανόνες, αξίες και ούτω καθεξής. Η δημιουργία κοινοτήτων στις πλατφόρμες των Μέσων Κοινωνικής Δικτύ-

ωσης μεταφράζεται επίσης, σύμφωνα με τον Barry Wellman, σε ένα Δικτυωμένο Ατομικισμό, εννοώντας ότι τα δίκτυα που δημιουργούνται, καθοδηγούνται από εξωτερικούς παράγοντες και λειτουργούν μετέπειτα ως κοινότητες που ενεργοποιούνται και δρουν για ένα σκοπό (Fuchs κ.α, 2010, σ. 54-55). Επομένως, ορθώς αναφέρεται ο όρος κοινότητα στον ψηφιακό κόσμο ή πρόκειται για εκμετάλλευση των θετικών συνειρμών που φέρει;

Επισημαίνοντας πέντε βασικά χαρακτηριστικά που απαντώνται συνήθως στους ορισμούς της κοινότητας, η Nancy Baym έδειξε τη συμβατότητα της έννοιας και στο Διαδίκτυο. Μολονότι οι χρήστες δεν είναι παρόντες στο ίδιο σημείο, ο χώρος του διαδικτύου γίνεται ο τόπος συνάντησης τους. Αν και η φυσική απόσταση ανάμεσα τους παραμένει, είναι δυνατόν να αναπτύξουν συναισθήματα δέσμευσης και ομαδικής ενότητας. Η οργάνωση ενός συνόλου ανθρώπων πραγματοποιείται στη βάση των κοινών ενδιαφερόντων και διεκδικήσεων τους, ενώ διαθέτουν κοινούς τρόπους επικοινωνίας που αποτυπώνονται και ψηφιακά. Συντομογραφίες, λέξεις και εκφράσεις που είτε δημιούργησαν τα μέλη είτε αναγνωρίζουν και αναπαράγουν μόνο αυτά είναι μερικά από τα παραδείγματα της κοινής τους γλώσσας. Την πρωτοβουλία πίσω από μία δυναμική κοινότητα εν τέλει ενδυναμώνει η αίσθηση του «Εμείς» και της κοινωνικής ταυτότητας, δεδομένου ότι επιδιώκεται και ως ένα βαθμό επιτυγχάνεται η δημιουργία δεσμών και διαπροσωπικών σχέσεων, είτε αυτές είναι ρομαντικής είτε φιλικής φύσεως (Baym, 2015, σ. 75-90). Τα μέλη προσφέρουν υποστήριξη ο ένας στον άλλον, εκφράζουν τις προσωπικές τους αντιλήψεις και εμπειρίες, ασκούν κριτική και αλληλοεπιδρούν με ένα σαφέστατα μεγαλύτερο αριθμό ατόμων ανά τον κόσμο.

Η συζήτηση γύρω από τις κοινότητες του Διαδικτύου φέρνει στην επιφάνεια το ζήτημα των «lurkers», έτσι όπως ορίζονται οι χρήστες-μέλη που δε δημοσιεύουν, σχολιάζουν ή αντιδρούν στο περιεχόμενο της κοινότητας, παρά μόνο παρακολουθούν όσα λαμβάνουν χώρα. Επίκεντρο των ερευνών αποτελεί κυρίως ο χρήστης που δημοσιεύει (poster), αφού όντας ο πιο ενεργός, η δική του εμπειρία ενδιαφέρει περισσότερο τους μελετητές των Μέσων, της διαφήμισης και του μάρκετινγκ. Παρ' όλα αυτά, την τελευταία δεκαετία στρέφεται η προσοχή στους lurkers, το ποσοστό εμφάνισης αυτών αποδεικνύεται πολύ μεγάλο. Σε έρευνα τους οι Nonneke & Preeee ανέφεραν πως το εν λόγω είδος χρηστών φθάνει μέχρι και το 90% των δυναμικών ομάδων, τονίζοντας ωστόσο πως το ποσοστό ποικίλει αναλόγως των σχέσεων, του μεγέθους και του είδους της ομάδας στην οποία συμμετέχουν και τη δραστηριότητα στα πλαίσια

αυτής (Nonneke, B & Preeee, J, 2000).

Οι lurkers παρουσιάζουν χαρακτηριστικά σημαντικής συστολής και φόβου απέναντι στο άγνωστο του Διαδικτύου, δικαιολογώντας τη μηδαμινή συμμετοχικότητα τους στις κοινότητες. Οι χαλαροί δεσμοί με τα άλλα μέλη εξηγούνται από την έλλειψη εμπιστοσύνης στη βοήθεια και την υποστήριξη που μπορούν να λάβουν μέσα από τις δυνητικές κοινότητες (Ridings, C., Gefen, D. & Arinze, B., 2006). Αρκετά από τα ενεργά μέλη ξεκίνησαν ως lurkers, επομένως η σχέση με τις κοινότητες φαίνεται πως μπορεί να βελτιωθεί. Όπως και να έχει, ακόμη και ως lurkers (Takahashi, M., Fujimoto, M. & Yamasaki, N., 2003), οι χρήστες-μέλη συμβάλλουν στην επιρροή των δυνητικών κοινοτήτων στο φυσικό κόσμο, οπότε η μελέτη και η διαχείριση τους κρίνεται το ίδιο επωφελής για το μέλλον των τελευταίων.

1.4.7 Η πλατφόρμα του Instagram.

Το Instagram συγκαταλέγεται στα πιο ραγδαία ανεπτυγμένα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης με παραπάνω από ένα δισεκατομμύριο ενεργούς χρήστες να δείχνουν την προτίμησή τους σε αυτό μηνιαίως. Σύμφωνα με πρόσφατα στατιστικά που δημοσίευσε η Omnicore Agency, εταιρεία ψηφιακού μάρκετινγκ, 6 στους 10 ενήλικες με παρουσία στο Διαδίκτυο διαθέτουν λογαριασμό στο συγκεκριμένο Μέσο. Έρευνα του Pew Research έδειξε πως το 72% των εφήβων στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής χρησιμοποιούν το Instagram (Anderson, M. & Jiang, J., 2018), ενώ παγκοσμίως το 30% και 35% των χρηστών του Μέσου ανήκει στις ηλικιακές κατηγορίες των 18-24 ετών και 25-34 ετών αντίστοιχα (Clement, J., 2020).

Με στόχο να δοθεί η δυνατότητα της ψηφιακής αφήγησης μέσω της φωτογραφίας, το Instagram εμφανίστηκε για πρώτη φορά τον Οκτώβριο του 2010 από τους Kevin Systrom και Mike Krieger. Η καινοτομία και η σταδιακή ανοδική πορεία της πλατφόρμας οδήγησε στην εξαγορά της από το Facebook, δύο χρόνια αργότερα, και εκ τότε συνεχίζει την επιτυχία της. Το όνομα προέρχεται από την συνένωση δύο λέξεων, του Instant που σημαίνει άμεσος και του Telegram, η μετάφραση στα αγγλικά της λέξης «τηλεγράφημα», δηλώνοντας με αυτόν τον τρόπο τη δυνατότητα λήψης και αποστολής της φωτογραφίας μέσω της εφαρμογής (Sengupta, S., Perlroth, N. & Wortham, J., 2012). Η εφαρμογή είναι διαθέσιμη δωρεάν μέσω ηλεκτρονικών καταστημάτων και είναι σχεδιασμένη για κινητές συσκευές Android και iOS. Μέσω του Instagram επιτρέπεται η λήψη φωτογραφιών, η επεξεργασία με μία πληθώρα διαθέσιμων φίλτρων καθώς επίσης, οι χρήστες μπορούν να δημοσιεύσουν φωτογραφίες και

οπτικοακουστικό υλικό από την καθημερινότητά τους. Το περιεχόμενο κοινοποιείται στους ακολούθους του εκάστοτε χρήστη, οι οποίοι μπορούν να δηλώσουν την αρέσκειά τους αλλά και να σχολιάσουν την κάθε δημοσίευση (Ψωμαδοπούλου, 2018).

Στο Instagram επικρατεί η λογική των ακολούθων (αγγλ.: followers) και των ατόμων που ακολουθούνται (αγγλ.: following). Με τη δημιουργία του λογαριασμού ένας χρήστης έχει την επιλογή να διατηρήσει το προφίλ του δημόσιο, κάνοντας ορατά όσα δημοσιεύει στον οποιοδήποτε. Αντιθέτως, ένα ιδιωτικό προφίλ δίνει τον έλεγχο στο χρήστη να αποφασίσει εκείνος ποιος θα τον ακολουθήσει και κατά συνέπεια θα έχει άμεση πρόσβαση στο δικό του περιεχόμενο. Είτε βρίσκεται στο γενικό σύνολο των δημοσιεύσεων είτε αποτελεί μέρος των στιγμιαίων «ιστοριών» (αγγλ.: Instagram stories), στο υλικό προστίθενται πληροφορίες σχετικά με την τοποθεσία, ενώ συνοδεύονται και από λεζάντες. Για την ομαδοποίηση και περαιτέρω προώθηση του περιεχομένου ανάμεσα στους χρήστες της πλατφόρμας, χρησιμοποιείται ένα σχετικό hashtag με το σύμβολο #. Επιπλέον, οι χρήστες μπορούν να αναφέρουν στις φωτογραφίες τους άλλους χρήστες (tag), προσθέτοντας χωρίς κενό δίπλα στο @ το όνομα τους. Με αυτό τον τρόπο δημιουργείται μία αλυσίδα, η οποία κάνει ακόμη πιο αποτελεσματικά ορατό το περιεχόμενο.

Οι σχέσεις των χρηστών του Instagram ξεκινούν και διατηρούνται γύρω από την εικόνα. Το κάθε άτομο επικοινωνεί νοήματα μέσω αυτής για την ταυτότητά του, τις εμπειρίες, την αισθητική και τις αντιλήψεις του (όπως αναφέρθηκε στο Serafinelli, E., 2017, σ. 7). Λειτουργεί ως εργαλείο έκφρασης και προκαλεί συναισθηματικές αντιδράσεις στους χρήστες (Blight, M., Ruppel, E.K. & Schoenbauer, K.V., 2017). Περισσότερο από τα άλλα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, λόγω της δύναμης της εικόνας, το Instagram χρησιμοποιείται για να κινητοποιηθούν και να δράσουν άτομα αναφορικά με θέματα που τους απασχολούν στην εκτός διαδικτύου ζωή. Οι δύο πραγματικότητες είναι αλληλένδετες, γι' αυτό το λόγο, όσα συμβαίνουν στη μία, άμεσα ή έμμεσα, σε μικρό ή μεγάλο βαθμό, επηρεάζουν την άλλη.

Κατά κύριο λόγο, το είδος των φωτογραφιών που κοινοποιείται στο Instagram αφορά ψηφιακά αυτοπορτρέτα των χρηστών (αγγλ.: selfies), θεματική για την οποία έγινε γνωστό το Μέσο Κοινωνικής Δικτύωσης. Στιγμιότυπα με φίλους, φαγητό, μόδα και φωτογραφίες με ιδιαίτερη αισθητική συμπληρώνουν τη λίστα με τα πιο δημοφιλή είδη δημοσιεύσεων. Αντιστοίχως, οι τύποι των χρηστών με το μεγαλύτερο ποσοστό συγκεντρώνονται στους selfie-lovers, δηλαδή στα άτομα που δείχνουν την προτίμησή τους στις φωτογραφίες-πορτρέτα, στους χρήστες με την πλειοψηφία των δημοσιεύ-

σεων να περιλαμβάνει διάφορες δραστηριότητες καθώς και σε εκείνους που συνοδεύουν τις φωτογραφίες με ένα εμπνευσμένο μήνυμα ή στροφή από κάποιο ποίημα (Hu, Y., Manikonda, L. & Kambhampati, S., 2014). Το Instagram αξιοποιείται, όπως κάθε άλλο Μέσο Κοινωνικής Δικτύωσης, για την επικοινωνία και σύνδεση με άλλα άτομα. Συνδυάζει, επιπροσθέτως, επιχειρηματικούς και εμπορικούς σκοπούς, όπως είναι η διαφήμιση και η αγορά προϊόντων (Hashim, N. A., 2017), τόσο από ιδιώτες όσο και από ανεπτυγμένες ή/και αναδύομενες επιχειρήσεις.

Το γνωστότερο Μέσο Κοινωνικής Δικτύωσης για την παραγωγή και προβολή οπτικοακουστικού περιεχομένου είναι το YouTube. Η επιτυχία του συγκεκριμένου Μέσου έχει αναδείξει ένα νέο επάγγελμα, αυτό του «δημιουργού περιεχομένου» (αγγλ.: content creator) και έχει επιφέρει πολλά κέρδη στην πλατφόρμα. Θέλοντας να ανταγωνιστεί την υπεροχή του, το Instagram εισήγαγε τον Ιούνιο του 2018 την Instagram Television, εν συντομία IGTV. Έως τότε, η διάρκεια του οπτικοακουστικού υλικού που διαμοιραζόταν στην πλατφόρμα έφθανε τα εξήντα δευτερόλεπτα. Με την IGTV οι χρήστες ανεβάζουν υλικό από δέκα μέχρι 15 λεπτά, ενώ οι επίσημα αναγνωρισμένοι λογαριασμοί μπορούν μέχρι και μία ώρα. Για να ξεκινήσεις κανείς το κανάλι του αρκεί να «κατεβάσει» την δωρεάν εφαρμογή και να συνδεθεί με το λογαριασμό του στο Instagram. Πέρα από τη χρονική διαφορά, η IGTV αποτελεί μία υπηρεσία, όπου τα άτομα είτε παρακολουθούν είτε μεταμορφώνουν τα ίδια ένα επιμελημένο οπτικοακουστικό υλικό. Στην παρουσίαση της IGTV, ο Kevin Systrom αναφέρθηκε σε μία σύγχρονη μορφή της τηλεόρασης (Offinga, J., 2018), επιβεβαιώνοντας όσους υποστηρίζουν πως τα παραδοσιακά Μέσα δεν εξαφανίζονται αλλά αναδιαμορφώνονται και μετεξελισσονται σύμφωνα με τις αλλαγές της εποχής.

1.5 Ερευνώντας την ταυτότητα στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.

Στη σύντομη επισκόπηση της ελληνικής και ξένης βιβλιογραφίας διαπιστώθηκε πως η πλειοψηφία των δειγμάτων αφορά τη συσχέτιση της έκθεσης στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης με τη διαμόρφωση των χαρακτήρων και της συμπεριφοράς των ατόμων. Ορισμένες ανέδειξαν προβλήματα εθισμού (Longstreet & Brooks, 2017), ηλεκτρονικού εκφοβισμού (Amedie, J., 2015; Zhao, Zhou, & Mao, 2016), κακής επικοινωνίας καθώς και υποκλοπής προσωπικών δεδομένων, με τα υψηλότερα ποσοστά να συναντώνται στα άτομα ηλικίας 18 μέχρι 30 ετών (Αρώνη, 2015).

Η δυναμική των διαδικτυακών περιβαλλόντων ενισχύεται από την ίδια τη δράση των χρηστών, οι οποίοι εισέρχονται στον ψηφιακό κόσμο είτε με την ταυτότη-

τα που διατηρούν στο εκτός διαδικτύου περιβάλλον είτε με τις ιδανικές ταυτότητες που αναδιαμορφώνουν ή δημιουργούν από την αρχή για αυτόν τον σκοπό (Bozkurt & Tu, 2016). Οι Michikyan, Subrahmanyam & Dennis (2015) μελετώντας την ψηφιακή παρουσίαση, κατέληξαν πως επηρεάζεται από το φύλο αλλά και το φυλετικό υπόβαθρο. Η εκδήλωση της ατομικής ταυτότητας αποδείχθηκε να είναι πρακτική κυρίως των ανδρών, με τις γυναίκες να επιδεικνύουν περισσότερο την κοινωνική και φυλετική ταυτότητα τους. Ενώ, επιπλέον διαφοροποιήσεις παρατηρήθηκαν ανάμεσα στους νέους ενήλικες Ασιατικής, Ευρωπαϊκής, (Λατινικής) αμερικάνικης καταγωγής, σχετικά με την έκφραση της ψυχολογικής διάθεσής τους. Ερευνώντας την ανάπτυξη των ταυτοτήτων στα ψηφιακά μέσα, οι Al-Kandari, Al-Hunaiyyan & Rana Al-Hajri (2016) πρόσθεσαν και την επίδραση της εκάστοτε κουλτούρας των χρηστών. Συγκεκριμένα, οι παραδοσιακές αντιλήψεις των πολιτών του Kuwait φάνηκε να μεταφέρονται και στην εντός Διαδικτύου παρουσία τους, όπου οι γυναίκες διαθέτουν ιδιωτικά προφίλ και δημοσιεύουν λιγότερες προσωπικές πληροφορίες συγκριτικά με τους άνδρες.

Η πλαισίωση εξωτερικών χαρακτηριστικών από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, και η διαχείριση των εντυπώσεων των Άλλων επηρεάζουν με τη σειρά τους τη διαμόρφωση των «εννοιών των εαυτών» και τελικώς των ταυτοτήτων. Εδώ και χρόνια στα μαζικά μέσα υποστηρίζεται ότι προωθείται η τέλεια εικόνα, η οποία μεταφέρει μηνύματα σχετικά με το πως θα έπρεπε ιδανικά να είναι η εμφάνιση και η ζωή ενός ανθρώπου. Ένα αδύνατο, γυμνασμένο σώμα, μία αψεγάδιαστη επιδερμίδα, πλούσια και μεταξένια μαλλιά, μία ευτυχισμένη οικογένεια και ένα σπίτι βγαλμένο από περιοδικά αρχιτεκτονικής είναι μερικά από τα πιο συνήθη παραδείγματα. Απόρροια αυτών θεωρούνται οι ιδέες που ενστερνίζονται οι κοινωνίες του κόσμου και με έναν έμμεσο τρόπο «δρομολογούν» τη συμπεριφορά, την αυτο-αποδοχή και την αυτο-εκτίμηση των ατόμων (Milkie, 1999).

Οι συνθήκες μεταφέρονται στο Διαδίκτυο και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, όπου η κοινωνική σύγκριση παίρνει σημαντικότερες διαστάσεις. Παρατηρείται πως οι εικόνες με τις οποίες έρχονται σε επαφή, κυρίως άτομα νεαρής ηλικίας, χωρίς να είναι απόλυτο, επιδρούν στις αντιλήψεις που έχουν για τον εαυτό τους και τις απόψεις που πιστεύουν ότι διαμορφώνουν οι Άλλοι για εκείνους. Ένα αδύνατο, γυμνασμένο σώμα, υγιή και πλούσια μαλλιά, η αψεγάδιαστη επιδερμίδα ανδρών και γυναικών, μία οικονομικά άνετη ζωή, γεμάτη περιπέτειες και οτιδήποτε ειδυλλιακό μπορεί να τη συνοδεύει, είναι μερικές από τις χαρακτηριστικές εικόνες που υπερισχύουν στα

Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Αν και δεν αποτελούν αρνητικά πρότυπα, ο πολλαπλασιασμός ανάλογων αναφορών και η έκθεση των χρηστών σε αυτές, είναι δυνατό να «γεννήσει» την ανάγκη υιοθέτησης τους. Ισχυροποιείται μέσα τους η εντύπωση πως εάν συναντήσουν τις υποτιθέμενες προσδοκίες των Άλλων, ενστερνιστούν και αποκτήσουν όλα εκείνα που τους κάνουν αρεστούς και δημοφιλείς, θα απολαύσουν και εκείνοι την αποδοχή που αναζητούν.

Η Κωνσταντοπούλου (2000) ισχυρίζεται πως με τις νέες συνθήκες «το διαφορετικό εκμηδενίζεται» (σ.21) και στην πραγματικότητα ο Άλλος έχει πάψει να έχει το ρόλο της ανάδειξης της διαφοράς, αλλά απέκτησε εκείνον του απώτερου στόχου για τον οποίο είναι διατεθειμένοι να προσαρμόσουν τη δική τους ταυτότητα για να επιτύχουν. Παρότι, ο σύγχρονος κόσμος χαρακτηρίζεται από μία πληθώρα επιλογών, όπου όλα είναι πιθανά, αυτή η προσπάθεια των ατόμων να μοιάσουν στους Άλλους, νοείται από ορισμένους θεωρητικούς πως καταλήγει στην ανάδειξη ενός μονοδιάστατου, ομογενούς κόσμου, όπου η αυθεντικότητα των ατόμων είναι πλέον το διαφορετικό.

Στο Instagram, το Μέσο Κοινωνικής Δικτύωσης με το οποίο ασχολείται η παρούσα εργασία, οι «τέλειες» εικόνες συνιστούν, κατά κύριο λόγο, το περιεχόμενο χρηστών, γνωστοί με τον όρο «influencers³». Αναρτούν φωτογραφίες επεξεργασμένες με ειδικά φίλτρα που είναι διαθέσιμα στην πλατφόρμα ή σε άλλες εξειδικευμένες εφαρμογές για να κρύψουν τις ατέλειες που θεωρούν ότι έχουν. Η διαδικασία είναι μέρος της διαμόρφωσης της διαδικτυακής ταυτότητας, η οποία από τη στιγμή που διαθέτει μόνο τα προτερήματα των ατόμων, εύλογα θεωρείται πως δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Στη συζήτηση περί του θέματος έγινε αντιληπτό πως οι χρήστες αναγνωρίζουν τη μη αυθεντικότητα αυτών των δημοσιεύσεων. Ωστόσο, πρόσφατη έρευνα (Chae,2018) απέδειξε πως οι γυναίκες που διαθέτουν χαμηλή αυτοεκτίμηση, υποκύπτουν ευκολότερα στη σύγκριση με τις «influencers» και αισθάνονται ζήλεια για τη ζωή που έχουν. Το ενδιαφέρον τους για τις εντυπώσεις των Άλλων έχει επίπτωση στην αντίληψη τους για τον εαυτό τους και τη μετέπειτα συμπεριφορά

³ Influencer: «Αντιπροσωπεύουν ένα νέο είδος ανεξάρτητου υποστηρικτή που διαμορφώνει τη στάση του κοινού μέσα από ιστολόγια, tweets και τη χρήση άλλων κοινωνικών μέσων» (Freberg, Graham, McGaughey & Freberg, 2010, σ. 1). Στη διεθνή βιβλιογραφία συναντάται και ο όρος «micro-celebrity». Οι δύο έννοιες αναφέρονται σε χρήστες με ένα πιο εξειδικευμένο, τις περισσότερες φορές, περιεχόμενο και ένα πολύ μεγάλο αριθμό ακολούθων, τονίζοντας τη σημαντική επιρροή τους σε αυτούς. Είναι άτομα που έχουν μια δική τους ιστορία ή άνθρωποι που είναι ήδη γνωστοί στο ευρύ κοινό, οι οποίοι είναι δυνατόν να εκμεταλλευτούν και να αξιοποιήσουν στρατηγικά τα οφέλη των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης. Επενδύουν στη διαμόρφωση μιας «δημόσιας ταυτότητας», τόσο ξεχωριστής και συνάμα ικανής να «απαντήσει» στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα άλλων ανθρώπων, που ιδανικά θα ήθελαν να ενταχθούν στον κύκλο των ακολούθων τους (Khamis, Ang & Welling, 2016).

τους. Είτε αισθάνονται πως εισέρχονται στο περιθώριο, αποδυναμώνοντας ακόμη την αυτο-εκτίμησή τους είτε καταβάλλουν προσπάθεια να ακολουθήσουν τις τάσεις που ισχύουν την εκάστοτε περίοδο, ώστε περιορίσουν τη διαφορά με τους Άλλους και να αυξήσουν την αυτοπεποίθησή τους.

Κεφάλαιο Δεύτερο

2. Η κοινότητα “Live Tinted” στο Instagram

Το Διαδίκτυο και ειδικότερα τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης θεωρείται ότι αποτελούν ένα περιβάλλον με το οποίο τα άτομα συνεχώς προσπαθούν να εξοικειωθούν. Οι συνεχείς αλλαγές που επιφέρουν οι εξελίξεις έχουν συνεισφέρει στην καλύτερη ποιότητα ζωής, αλλά την ίδια στιγμή έπονται πολλών ερωτημάτων και ανησυχιών. Η πολυπλοκότητα των ανθρώπινων σχέσεων δε θα μπορούσε να μην γίνει έκδηλη και στις πλατφόρμες που έχουν ως βάση τους την επαφή των χρηστών. Το συγκεκριμένο φαινόμενο έχει μελετηθεί αρκετά και έχει γίνει προσπάθεια ερμηνείας και κατανόησής του.

Η παρούσα διατριβή επικεντρώνεται στη μελέτη της δυνητικής κοινότητας στο Instagram, τη «Live Tinted». Μέσω της ερευνητικής μεθοδολογίας της μελέτης περίπτωσης γίνεται προσπάθεια να διερευνηθεί η χρήση του συγκεκριμένου Μέσου Κοινωνικής Δικτύωσης στην αυτο-εκτίμηση και τη διαμόρφωση της ταυτότητας του ατόμου (όπως αναφέρθηκε στο Kohlbacher, 2006, σ. 6). Η «Live Tinted» είναι μία δυνητική, πολυπολιτισμική κοινότητα που στοχεύει στην ανάδειξη των λιγότερο αντιπροσωπευμένων ατόμων στο τομέα της ομορφιάς. Δημιουργώντας την ιστοσελίδα «livetinted.com» το 2017 και την κοινότητα στο Instagram ένα χρόνο αργότερα, προσέφεραν μία πλατφόρμα όπου τα μέλη θα έχουν την ευκαιρία να αφηγηθούν και να μοιραστούν τις εμπειρίες αναφορικά με την ταυτότητα τους. Σήμερα η κοινότητα μετρά περίπου 118 χιλιάδες στο Instagram και ο αριθμός συνεχώς αυξάνεται. Στην προσπάθεια να διατηρήσουν την αίσθηση της κοινότητας με την παραδοσιακή έννοια, οι διαχειριστές χρησιμοποιούν τον όρο «TintFam» για να απευθυνθούν στα μέλη της, εννοώντας πως όλοι όσοι ακολουθούν το λογαριασμό είναι μέρος της οικογένειας της «Live Tinted».

Την αρχή έκανε η ιδρύτρια της «Live Tinted», Deepica Mutyala όταν δημοσίευσε στο κανάλι της στο YouTube βίντεο, στο οποίο προσπάθησε να καλύψει τους μαύρους κύκλους στα μάτια της με ένα κόκκινο κραγιόν. Ο υπερχρωματισμός είναι μία συνήθης κατάσταση που ενοχλεί τόσο τις γυναίκες όσο και τους άνδρες. Εμφανίζεται όταν η μελανίνη, η χρωστική ουσία στην οποία οφείλεται το φυσικό χρώμα της επιδερμίδας, των μαλλιών, παράγεται σε μεγαλύτερες, από το αναμενόμενο, ποσότητες.

τες και προκαλεί την εμφάνιση σκούρων σημείων. Αν και τα σημεία αυτά δεν θεωρούνται επικίνδυνα, προκαλούν αγωνία και ενόχληση σε όσους τα διαθέτουν.

Η πρόταση της Deeperica, όχι μόνο ήταν αποτελεσματική και οικονομικά φιλική, έδωσε στην ίδια την αναγνώριση που χρειαζόταν για να ξεκινήσει το δικό της όραμα. Έχοντας συμπληρώσει ήδη μία δεκαετία στο χώρο της ομορφιάς, παρατήρησε πως δεν υπήρχε δίκαια κατανεμημένη αντιπροσώπευση όλων των ανθρώπων και των διαφόρων αποχρώσεων της επιδερμίδας. Εγείροντας θέματα γύρω από την ταυτότητα, την κουλτούρα και την αγάπη στον εαυτό, προσκαλεί τους χρήστες να ζήσουν ελεύθεροι από τις δεσμεύσεις των εκτιμήσεις των Άλλων, της κοινωνίας και να αποδεχθούν αυτό που είναι πραγματικά. Στην πλατφόρμα του Instagram, τα μέλη έχουν πρόσβαση σε πρωτογενές και δευτερογενές περιεχόμενο, από το οποίο μπορούν να ενημερωθούν για σημαντικές πρωτοβουλίες και ειδήσεις, για εταιρείες και προϊόντα που είτε έχουν λάβει υπόψιν όλες τις κατηγορίες των αποχρώσεων είτε όχι, να μάθουν για τις ιστορίες άλλων μελών και να συμμετάσχουν σε μία συζήτηση επί όλων των θεμάτων.

Η πλαισίωση της ταυτότητας και της διαφορετικότητας από την κοινότητα «Live Tinted» βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη στρατηγική της ψηφιακής αφήγησης (digital storytelling). Η αντίληψη των προσωπικών ιστοριών ως μεσολάβηση δύναται να καταστήσει κατανοητά όσα λαμβάνουν χώρα εκτός και εντός Διαδικτύου. Με την προϋπόθεση ότι τα άτομα αισθάνονται την ασφάλεια, μοιράζονται βιώματα και σκέψεις, ενισχύοντας την ενσυναίσθηση και τη συμπόνια ανάμεσά τους. Η ψηφιακή αφήγηση σε διαδραστικά περιβάλλοντα στηρίζεται στην πρόκληση των συναισθημάτων διότι με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η δέσμευση των μελών με τη κοινότητα (Canella, 2017, σ. 26).

Πώς συνδέεται η ταυτότητα με την ίση αντιπροσώπευση στη βιομηχανία της ομορφιάς; Παρότι η χρήση μακιγιάζ έχει κατηγορηθεί πως εγκλωβίζει τις γυναίκες στην ιδέα της τέλει εικόνας, την οποία έχουν κατακρίνει διότι απέχει από τη φυσική ομορφιά, η τέχνη από την άλλη μεριά αποτελεί ένα τρόπο έκφρασης, όπως η ζωγραφική. Επαγγελματίες ή μη μπορούν να δημιουργήσουν ωραίες εμφανίσεις, έχοντας ένα πρόσωπο για καμβά. Για κάποιους άλλους είναι ένας τρόπος να καλύψουν ή να αναδείξουν χαρακτηριστικά του προσώπου τους, ακόμη και ένδειξη του πολιτισμού τους. Η εξωτερική εμφάνιση, η κουλτούρα, η αυτο-εκτίμηση και η αυτο-πεποίθηση είναι ορισμένα από τα στοιχεία που συνθέτουν την ταυτότητα του ατόμου. Γεγονότα και καταστάσεις προκαλούν αρνητικά ή θετικά συναισθήματα και τελικώς επηρεά-

ζουν τη διαμόρφωσή της.

Η κοινότητα απευθύνεται σε άτομα που αδυνατούν να ενταχθούν σε ομάδες καθώς δεν υπάρχουν αναφορές «ανήκειν» για εκείνα. Στη συγκεκριμένη κοινότητα το μήνυμα της αποδοχής του εαυτού και της διαφορετικότητας που χαρακτηρίζει κάποιον είναι διάχυτο σε όλο το περιεχόμενο που δημοσιεύεται στην κοινότητα. Η εμφάνιση μίας κοινότητας σαν αυτή αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της κοινωνικής αλλαγής, όπως υποστήριξε ο Bernd (2004). Η ιδρύτρια και οι συνεργάτες της διαμέσου προσωπικών και επαγγελματικών εμπειριών αναγνώρισαν την προβληματική κατάσταση στη βιομηχανία της ομορφιάς, ειδικότερα το ζήτημα της έλλειψης ίσης αντιπροσώπευσης, όπως μεταφράζεται η αδυναμία να ικανοποιήσουν τους διάφορους τύπους καταναλωτών και των απαιτήσεων από τα προϊόντα τους. Η αίσθηση πως ορισμένα άτομα δε μπορούν να αποκτήσουν ένα αγαθό, το οποίο θα είναι κατάλληλο για εκείνους, εκλαμβάνεται ως αδυναμία των εταιρειών να τους συμπεριλάβουν. Δεδομένου ότι το μακιγιάζ και η περιποίηση του εαυτού έχει σχέση με την αυτο-εικόνα, την αυτο-εκτίμηση και αυτοπεποίθηση, η άνιση αυτή αντιπροσώπευση εγείρει θέματα κρίσης ταυτότητας στα άτομα αυτά. Η διαδικασία διαμόρφωσης της κοινότητας «Live Tinted» προσδιορίζεται ως μία δυναμική προσπάθεια απαραίτητη για να αντιμετωπιστεί η περιθωριοποίηση αυτών των ομάδων. Όσοι αποφασίζουν να γίνουν μέλη αυτής της κοινότητας, συμμετέχουν στη προσπάθεια αντίδρασης (Hughes & Kroehler, 2007), προκειμένου να συνενώσουν τις ατομικές και συλλογικές απόπειρες αλλαγής των συνθηκών που οδήγησαν τα άτομα αυτά εξ' αρχής στη θέση που βρίσκονται.

Κεφάλαιο Τρίτο

3. Ερευνητικά ερωτήματα

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης λειτουργούν ως μέσο έκφρασης και ανταλλαγής μηνυμάτων, τα οποία συμβάλλουν με τον τρόπο τους στην ανάπτυξη της ταυτότητας. Οι εμπειρίες του κάθε χρήστη μέσα στις διαδικτυακές πλατφόρμες δίνουν τη δυνατότητα να επιβεβαιώσουν ή να απειλήσουν τις διάφορες ταυτότητες που εκδηλώνονται. Η εντός Διαδικτύου διαμόρφωση του εαυτού, ο έλεγχος των εντυπώσεων, η προσωπική και κοινωνική ωρίμανση είναι περίπλοκες διαδικασίες, καθώς συνυπάρχουμε τόσο στην ψηφιακή, όσο και στην φυσική πραγματικότητα (στην εκτός Διαδικτύου ζωή). Ερευνητές υποστήριξαν ότι η δημιουργία hashtags για θέματα που αφορούν και απασχολούν την κοινωνία, έχει καταφέρει να επιστήσει την προσοχή σε αυτά (Mondé, G.C., 2018). Χαρακτηριστικά παραδείγματα της σύγχρονης, ακτιβιστικής πορείας των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης αποτελούν τα hashtags #BlackLivesMatter⁴, #metoo⁵ και άλλα συναφή. Την ίδια στιγμή, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, καθοριστικής σημασίας για την κοινωνική αλλαγή αποτελεί η ψηφιακή αφήγηση, η οποία συνοδεύει τα hashtags. Τα άτομα βρίσκουν στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης το χώρο που χρειάζονται για να μοιραστούν τις προσωπικές τους ιστορίες με τους ακολούθους τους. Η ενέργεια αυτή έχει τη δυνατότητα να «αναδιαμορφώσει συντηρητικές, καταπιεστικές συμπεριφορές και πεποιθήσεις, [...] και να προκαλέσει περισσότερη ενσυναίσθηση και συμπόνια (Koosel, 2016, σ. 1686).

Η επιλογή της μελέτης της διαφορετικότητας στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης

⁴ Το 2012 ο θάνατος του νεαρού Αфро-Αμερικάνου Trayvon Martin αναζωπύρωσε τη μακροχρόνια διαμάχη ανάμεσα στις αστυνομικές αρχές και την Αфро-Αμερικάνικη κοινότητα. Σύμφωνα με τις πληροφορίες, ο νεαρός είχε επισκεφθεί συγγενικά του πρόσωπα, όταν διαπληκτίστηκε με τον φύλακα της γειτονιάς, George Zimmerman. Ο τελευταίος συνελήφθη διότι πυροβόλησε τον Martin, ενώ επικαλέστηκε αυτοάμυνα κατά τη διάρκεια της δίκης του. Η αθώωση του εξόργισε πολλούς και στάθηκε η αφορμή να έρθουν στο φως παρόμοιες περιπτώσεις, άδικων όπως θεωρούνται, θανάτων μελών της κοινότητας των Αфро-Αμερικάνων. Το hashtag συνδέθηκε με τον αγώνα του κινήματος ενάντια στο νομοθετικό ρατσισμό και την υπεράσπιση των ίσων δικαιωμάτων όλων των Αμερικάνων (Darran, S., 2017).

⁵ Η φράση Me too χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά πριν δεκατέσσερα περίπου χρόνια από την ακτιβίστρια Tarana Burke. Η ίδια είχε υποστεί σεξουαλική κακοποίηση και ήθελε με τον τρόπο αυτό να βοηθήσει και να εμψυχώσει άλλες γυναίκες που βίωσαν τραυματικές εμπειρίες. Αρκετά χρόνια αργότερα, το 2017, η είδηση ότι ένας από τους μεγάλους παραγωγούς του Hollywood, ο Harvey Weinstein βρίσκεται αντιμέτωπος με τις κατηγορίες για σεξουαλική παρενόχληση, προώθησε σε παγκόσμια κλίμακα το κίνημα του #MeToo. Μέχρι σήμερα, το hashtag χρησιμοποιείται από γυναίκες για να αποκαλύψουν τις δικές τους εμπειρίες, να σταθούν πλάι σε όσους έχουν όμοια βιώματα και να επιστήσουν την προσοχή στο ζήτημα αυτό (Ohlheiser, 2017; Suleymanova, 2020).

σης ως το αντικείμενο της εν λόγω διπλωματικής, στόχο έχει τη συνεισφορά περαιτέρω γνώσης αναφορικά με τον τρόπο που τα τελευταία αξιοποιούνται για την εκδήλωση και υποστήριξη των ταυτοτήτων περιθωριοποιημένων ατόμων. Επιλέχθηκε ως μελέτη περίπτωσης η δυνητική κοινότητα, «Live Tinted», η οποία μέσω της διαδικτυακής αφήγησης στοχεύει στην ανάδειξη ανθρώπων λιγότερο αντιπροσωπευμένων στον τομέα της ομορφιάς και την παρουσίαση της δικής τους πορείας στην προσπάθεια να ανακαλύψουν την ταυτότητά τους. Την έρευνα θα οδηγήσουν τα εξής ερευνητικά ερωτήματα:

1. Πώς παρουσιάζεται η ταυτότητα του χρήστη/μέλους της δυνητικής κοινότητας «Livetinted»;
2. Πώς προβάλλεται η διαφορετικότητα μέσα από την υπό μελέτη κοινότητα;

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης έχουν κατηγορηθεί για το είδος των μηνυμάτων που προωθούν και τις αρνητικές επιδράσεις τους στους χρήστες. Ήδη, έχουν αναφερθεί δείγματα ερευνών που επιβεβαίωσαν με τον τρόπο τους αυτήν την παραδοχή. Από την άλλη μεριά, τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης φαίνεται να μην είναι η πηγή του προβλήματός, αλλά να έχουν το ρόλο του μεσολαβητή των ενεργειών του εκάστοτε χρήστη. Βάσει του πρώτου ερευνητικού ερωτήματος, θα επιδιωχθεί η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο μία κοινότητα, η οποία δημιουργήθηκε στο Instagram, επιχειρεί να εκμεταλλευτεί το συγκεκριμένο μέσο και να διαφοροποιηθεί από το υπάρχον, φιλτραρισμένο περιεχόμενο του. Παράλληλα, σκοπός της έρευνας είναι να διαφανεί εάν η διαφορετικότητα που προβάλλεται επηρεάζει την εκδήλωση της ταυτότητας του ακολούθου και μέλους της κοινότητας «Live Tinted».

Κεφάλαιο Τέταρτο

4. Μεθοδολογία

Εμπειρίες και βιώματα, εσωτερικές και εξωτερικές μεταβολές και εξελίξεις εξυπηρετούν στην ενσωμάτωση των στοιχείων που βοηθούν ένα άτομο να αντιληφθεί την ταυτότητά του. Αν παλαιότερα, η ταυτότητα θεωρείτο ως κάτι σταθερό και αμετάβλητο, η μεταμοντέρνα κοινωνία αποδεικνύει το αντίθετο. Συνεχώς, το άτομο βρίσκεται σε αέναντες διαπραγματεύσεις προκειμένου να προσφέρει νόημα στην ύπαρξή του. Η δυαδικότητα της ταυτότητας λόγω της παρουσίας του Άλλου, με τον οποίο έρχεται κάθε φορά σε διαπραγμάτευση, είναι αυτή που εντάσσει αρχικά και την έννοια της αλλαγής του ατόμου. Η αναγνώριση πως κάτι είναι διαφορετικό από το άλλο, σε ένα θετικό πλαίσιο, «φωτίζει» την ποικιλία στον κόσμο και την υποστήριξη μίας ασφαλούς ανάπτυξης της ταυτότητας.

Ωστόσο, αυτή η διαφορά, όπως έχει διαφανεί στο πρώτο κεφάλαιο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αφορμή περιθωριοποίησης ατόμων και έτσι, η απόκλιση από το γενικά αποδεκτό βιώνεται ως διαφορετικότητα. Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης δίνουν την ευκαιρία στους χρήστες να ανακαλύψουν εκ νέου τον εαυτό τους, χωρίς αυτό να σημαίνει πως το άτομο αποκόπτεται τελείως από τη φυσική πραγματικότητα. Η ανάγκη να προβάλλει κανείς τον «καλό του εαυτό», παρατηρείται και στο διαδικτυακό περιβάλλον. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, προέκυψαν τα προαναφερθέντα ερευνητικά ερωτήματα, αναφορικά με τη διαλεκτική σχέση των περιβαλλόντων των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης και της διαφορετικότητας. Παρακάτω, αναλύονται ο ερευνητικός σχεδιασμός και η ερευνητική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκαν με στόχο την ερμηνεία των εντός Διαδικτύου πρακτικών.

4.1 Ανάλυση Περιεχομένου.

Κατάλληλη ερευνητική προσέγγιση για τη μελέτη της διαφορετικότητας στην κοινότητα «Live Tinted» και τη διαμόρφωση της ταυτότητας των μελών της κρίθηκε η ανάλυση περιεχομένου. Αποτελεί μία από τις πιο δημοφιλείς και σημαντικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται στις κοινωνικές επιστήμες. Τα ίχνη της συναντώνται την περίοδο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όποτε και ξεκίνησε η παρακολούθηση και η καταγραφή των μηνυμάτων της μαζικής επικοινωνίας. Η ιδιαιτερότητα της ανάλυσης περιεχομένου εντοπίζεται στο γεγονός ότι ενδιαφέρεται για τα σύμβολα και τα νοήματα που περιέχονται στην ανθρώπινη αλληλεπίδραση. Προσδιορίζει το περιεχόμενο της,

ανιχνεύει τυχόν μεταβολές μέσα στο χρόνο, και ειδικότερα στο χώρο των Μέσων, συγκρίνει και αξιολογεί τα μηνύματα, τις εικόνες και τα θέματα που προωθούνται (Wimmer & Dominick, 2014).

Από τους αρχικούς ορισμούς που αποδόθηκε στην ανάλυση περιεχομένου ήταν αυτός του Bernard Berelson, συνεργάτη του πολιτικού επιστήμονα και θεωρητικού της επικοινωνίας Harold Lasswell. Πρόκειται για μία «ερευνητική τεχνική για την αντικειμενική, συστηματική και ποσοτική περιγραφή του έκδηλου περιεχομένου της επικοινωνίας» (Krippendorff, 1989, σ. 403-404; Κόλλιας, 2014, σ. 193). Ο Klaus Krippendorff, από τη μεριά του, ανέφερε πως στόχος της είναι η εξαγωγή «επαναληπτικών και έγκυρων συμπερασμάτων από δεδομένα μέσα στο ίδιο το πλαίσιο της χρήσης τους» (White & Marsh, 2006, σ. 26-27). Στηρίζεται σε συγκεκριμένους κανόνες κατά τη διαδικασία του σχεδιασμού και της ανάλυσης, που συμβάλλουν στην αξιοπιστία και αποδοχή των συμπερασμάτων. Έχοντας αυτούς ως οδηγό και αναλόγως του θεωρητικού υποβάθρου, ο ερευνητής προσαρμόζει και διαμορφώνει την έρευνα του ζητήματος που μελετάται (Κυριαζή, 2011).

Η ανάλυση του περιεχομένου γραπτών κειμένων, εικόνων και οπτικοακουστικού υλικού δύναται να γίνει ποσοτικά, αξιοποιώντας στατιστικές μεθόδους. Κυρίως, χρησιμοποιείται για τη μελέτη της συχνότητας εμφάνισης φαινομένων ή τη σύγκριση περιπτώσεων, αποκομμένων από το περιεχόμενό τους. Ο ερευνητής ξεκινά από κάποιες υποθέσεις, τις οποίες επιθυμεί να επιβεβαιώσει ή να καταρρίψει, ενώ η κατηγοριοποίηση των δεδομένων βασίζεται σε προηγουμένως διαμορφωμένους κώδικες (Kracauer, 1952). Ασκήθηκε κριτική στην ποσοτική εκδοχή της ανάλυσης, εξαιτίας της απλούστευσης που επιδέχονται δεδομένα. Στον αντίποδα, η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου επιτρέπει την εμβάθυνση και κατανόηση των μοτίβων που παρουσιάζει η ανθρώπινη επικοινωνία. Οι κατηγορίες ταξινόμησης των δεδομένων παράγονται από τα ίδια τα δεδομένα και σε αντίθεση με τις υποθέσεις της ποσοτικής, αυτού του είδους η ανάλυση βασίζεται σε ερευνητικά ερωτήματα που έχουν τεθεί εξ' αρχής προς απάντηση (Forman & Damschroder, 2008).

Αν και είναι αρκετά τα παραδείγματα που οι δύο αναλύσεις χρησιμοποιήθηκαν συμπληρωματικά ή μία της άλλης, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία αύξηση στην προτίμηση της λεπτομερούς ανάλυσης δεδομένων. Όπως και να έχει, οι στόχοι της εκάστοτε έρευνας και η διαδικασία σχεδιασμού της αποκαλύπτει την κατάλληλη μέθοδο, η οποία διαθέτει τα δικά της πλεονεκτήματα και περιορισμούς (Flick, 2013). Στην παρούσα εργασία επιλέχθηκε η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου, μιας και σκο-

πός είναι να ερευνηθεί σε βάθος ο τρόπος με τον οποίο προβάλλεται η διαφορετικότητα στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Όπως εξηγεί και ο Ιωσηφίδης (2008),

οι ποιοτικές μέθοδοι εφαρμόζονται σε ερευνητικά εγχειρήματα και προσεγγίσεις που έχουν ως βασικό στόχο τη διερεύνηση των νοημάτων και των αναπαραστάσεων που αποδίδουν τα υποκείμενα σε κοινωνικά φαινόμενα και διαδικασίες. Επίσης, έχουν στόχο την αποκάλυψη σχέσεων ή συσχετίσεων ανάμεσα σε κοινωνικά υποκείμενα, σε κοινωνικές ομάδες, την περιγραφή, ανάλυση και κατανόηση κοινωνικών διαδικασιών, τη διατύπωση ή αναδιατύπωση υποθέσεων και θεωρητικών υποθέσεων για το κοινωνικό γίνεσθαι και τη διακρίβωση κοινωνικών σχέσεων, θέσεων και ρόλων (σ.21).

4.1.1. Η ανάλυση περιεχομένου στο Διαδίκτυο.

Με την εντατικοποίηση της χρήσης του Διαδικτύου, άλλοτε ως εργαλείο έρευνας και άλλοτε ως το αντικείμενο της έρευνας, ο διαχωρισμός του φυσικού κόσμου από αυτόν της ψηφιακής πραγματικότητας από ορισμένους ερευνητές θεωρείται πως δεν είναι απαραίτητος. Παρόλο που αναγνωρίζονται στο Διαδίκτυο νέες προκλήσεις και ιδιαιτερότητες, δεν είναι αποκομμένο από την καθημερινότητα των χρηστών, επομένως, η αυστηρή διάκριση των δύο περιβαλλόντων μπορεί να επηρεάσει τα συμπεράσματα της μελέτης φαινομένων (Sandvig & Hargittai, 2015). Σε κάθε περίπτωση, υπάρχουν προκλήσεις που καλείται κανείς να αντιμετωπίσει αλλά και πολλές ευκαιρίες που διευκολύνουν την ερευνητική διαδικασία.

Στην προκειμένη περίπτωση, μελέτη περίπτωσης αποτελεί μία δυναμική κοινότητα. Επομένως, το υλικό προς εξέταση προέρχεται από το Διαδίκτυο, οπότε η παραδοσιακή διαδικασία της ερευνητικής μεθόδου προσαρμόζεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της έρευνας στο Διαδίκτυο. Στα πλεονεκτήματα αυτής συγκαταλέγεται η άμεση και αποτελεσματική πρόσβαση και αναζήτηση του απαραίτητου περιεχομένου χωρίς να υπάρχει η ανάγκη έντυπων αντιγράφων του υλικού. Η αποθήκευση και η διατήρηση του επιτυγχάνεται μέσα στον Κυβερνοχώρο, στην προκειμένη περίπτωση στη δυναμική κοινότητα. Σαφώς, το αμφίβολο, αρκετές φορές, μέλλον των ηλεκτρονικών πηγών είναι μία πρόκληση που καλείται να αντιμετωπίσει ο κάθε ερευνητής, από κοινού με τις συνεχείς αλλαγές του χώρου και τη δυνατότητα των χρηστών να επεξεργάζονται και να διαγράφουν οποιαδήποτε δημοσίευση ανά πάσα στιγμή (Kim & Kuljis, 2010). Η προσεκτική εργασία σε κάθε βήμα της ανάλυσης περιεχομένου είναι επιτακτική εν τέλει τόσο για την αξιοπιστία όσο και για την εγκυρότητα της έρευνας.

4.1.2. Προσδιορισμός πληθυσμού και δειγματοληψία.

Αφού επιλέχθηκε ως αντικείμενο μελέτης η κοινότητα «Live Tinted», είναι σκόπιμο να προσδιοριστούν σε αρχικό στάδιο τα όρια του σώματος του περιεχομένου. Το «Live Tinted» διαθέτει την ομώνυμη ιστοσελίδα αλλά και σελίδες στο Facebook, Twitter και YouTube. Έπειτα από επισκόπηση όλων στις αρχές Μαΐου του 2019, διαπιστώθηκε πως οι ακόλουθοι της κοινότητας στο Instagram είναι περισσότεροι, ενώ εντονότερη θεωρήθηκε και η αλληλεπίδραση των μελών με εκείνη⁶. Παράλληλα, λαμβάνεται υπόψιν το γεγονός ότι αυτό το Μέσο Κοινωνικής Δικτύωσης βασίζεται παραπάνω από τα άλλα στη φωτογραφία, ένα οπτικό μέσο με επιδράσεις στη συναισθηματική κατάσταση των ανθρώπων. Γι' αυτούς τους λόγους, πηγή των δεδομένων θα αποτελέσει ο λογαριασμός στην πλατφόρμα του Instagram, για τον οποίο είναι γνωστό πως ξεκίνησε να λειτουργεί από τα μέσα Ιανουαρίου του 2018.

Το δείγμα της έρευνας αποτελούν οι δημοσιεύσεις της «Live Tinted», δηλαδή οι φωτογραφίες μαζί με την αντίστοιχη λεζάντα και το οπτικοακουστικό υλικό, αλλά και τα σχόλια των χρηστών. Οι φωτογραφίες και το οπτικοακουστικό υλικό έχει αποδειχθεί πως αποτελούν χρήσιμα «εργαλεία» στην επικοινωνία, αφού μεταφέρονται άμεσα ή/και έμμεσα μηνύματα. Εφαρμόζοντας, παράλληλα, ανάλυση οπτικού περιεχομένου επιδιώκεται η καλύτερη αποσαφήνιση του τρόπου ανάδειξης της ταυτότητας και της διαφορετικότητας από την κοινότητα «Live Tinted». Οι οπτικοακουστικές μέθοδοι στην ποιοτική ανάλυση περιεχομένου αφορούν, όπως είναι λογικό, την ερμηνευτική «ανάγνωση» δεδομένων οπτικοακουστικής μορφής. Ο κάθε ερευνητής «διερωτάται για το πως δίνεται νόημα στα δεδομένα, πως παράγεται νόημα από αυτά και πως χρησιμοποιούνται για την πλαισίωση θεμάτων» (Dawson, 2020, σ. 369).

Συνεχίζοντας τη διαδικασία της δειγματοληψίας, είναι σημαντικό να τεθούν τα χρονικά όρια μέσα στα οποία θα πραγματοποιηθεί η τελική επιλογή του δείγματος. Η κοινότητα διανύει τον τρίτο χρόνο ύπαρξής της, επομένως τα δύο προηγούμενα χρόνια (2018 & 2019) μπορούν να προσφέρουν μία ξεκάθαρη και ολοκληρωμένη ει-

⁶ Το πρώτο διάστημα, η επαφή με τα μέλη ξεκινούσε από την ιστοσελίδα της κοινότητας «LiveTinted» και ύστερα γινόταν η προώθηση στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Η πρακτική συνεχίζεται μέχρι σήμερα, ιδιαίτερα όταν ζητείται η συνεισφορά των μελών στην αξιολόγηση προϊόντων, όταν προσφέρονται θέματα προς ανάγνωση και συζήτηση και όταν δίνεται η δυνατότητα αγοράς των δικών τους προϊόντων. Όσον αφορά το Instagram, διαπιστώθηκε πως τα σχόλια και τα «like», οι επισημάνσεις δηλαδή των μελών που δηλώνουν την αρέσκεια στο περιεχόμενο, είναι περισσότερα από αυτές των άλλων Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης. Από κοινού με τον αριθμό των ακολούθων μπορεί να εξαχθεί ένα πρώτο συμπέρασμα για την προτίμηση στο μέσο.

κόνα του τρόπου που λειτουργεί. Θέλοντας να διατηρηθεί η κατεύθυνση της έρευνας αποκλειστικά στα θέματα της ταυτότητας και της διαφορετικότητας, θα αποφευχθεί η συμπερίληψη δημοσιεύσεων με εμπορικό χαρακτήρα. Ειδικότερα, παρατηρήθηκε πως από τον Απρίλιο του 2019 στην κοινότητα συμπεριλήφθηκε στο δημοσιευμένο περιεχόμενο η προώθηση των Hue Sticks, η οποία καταλαμβάνει σημαντικό μέρος του διαθέσιμου υλικού. Αν και υπάρχουν τέτοιου είδους δημοσιεύσεις από την αρχή του προφίλ της κοινότητας στο Instagram, η συχνότητα τους είναι λιγότερη τον πρώτο χρόνο. Συνεπώς, η χρονική περίοδος από τις δεκαοχτώ Ιανουαρίου 2018 μέχρι και τις τριάντα μία Δεκεμβρίου του ίδιου έτους (18/01/2018 – 31/12/2018) αποτελεί το χρονικό πλαίσιο της ερευνητικής μελέτης.

Για την καλύτερη δυνατή διαχείριση του όγκου πληροφοριών, κρίνεται χρήσιμη η σκόπιμη δειγματοληψία. Πολλές φορές η διαδικασία αυτής της μεθόδου εξυπηρετεί το έργο του ερευνητή καθώς επιτρέπει την προσεκτική διαλογή του δείγματος που θα παρέχει πλούσιο υλικό για ανάλυση, σε αντίθεση με ένα τυχαίο δείγμα (Mason, 2011). Ο ορισμός κριτηρίων με βάση των οποίων θα γίνει η ένταξη ενός αριθμού δημοσιεύσεων στο δείγμα της έρευνας διευκολύνει την όσο το δυνατόν ορθή επιλογή τους. Τα κριτήρια οφείλουν να είναι σαφή, να προκύπτουν και να έχουν άμεση συσχέτιση με τη θεωρία στην οποία στηρίζεται η έρευνα (Wimmer & Dominick, 2014). Παρότι το ζήτημα της ταυτότητας και της διαφορετικότητας είναι αρκετά ευρύ και σε πολλά σημεία τα όρια ανάμεσα στις έννοιες συγχέονται, η προσέγγιση της παρούσας εργασίας έχει αναδείξει βασικά χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν να αποτελέσουν οδηγό κατά τη διαδικασία δειγματοληψίας.

4.1.3. Μονάδα ανάλυσης και κατηγορίες περιεχομένου.

Κύριας σημασίας είναι η απόφαση για το ποια θα είναι η μονάδα ανάλυσης αλλά και η μέθοδος της κατηγοριοποίησης του περιεχομένου, ακόμα και όταν πρόκειται για ποιοτική έρευνα. Με τη σειρά τους και αυτά τα στοιχεία πρέπει να είναι ευδιάκριτα και πολύ προσεκτικά καθορισμένα, ώστε τα αποτελέσματα της έρευνας να είναι αντικειμενικά. Η επιλογή των μονάδων ανάλυσης πρέπει να βασίζεται σε εμφανείς λόγους. Οι φωτογραφίες και το οπτικοακουστικό υλικό αποτελούν, εδώ και πολλά χρόνια, ένα μέσο προώθησης μηνυμάτων και επιρροής των ανθρώπων. Η ένταξη τους στην ανάλυση θεωρήθηκε πως θα συνεισέφερε στην προσπάθεια απάντησης των ερευνητικών ερωτημάτων.

Με την αποδοχή ότι η ταυτότητα ενός ατόμου είναι ένα σύνολο διάφορων α-

τομικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών που βρίσκονται σε διαρκή διάλογο με τον Άλλον, η επιλογή να μελετηθεί το θέμα του κειμένου που συνοδεύει κάθε φωτογραφία (λεζάντα) κρίθηκε ως την πλέον καταλληλότερη. Το ίδιο ισχύει και για το κείμενο που αντιστοιχεί στα σχόλια των μελών της κοινότητας στις δημοσιεύσεις. Η ανάγνωση όλου του περιεχομένου θα βοηθήσει στην κατανόηση των βασικών θεμάτων που το χαρακτηρίζουν και θα εξυπηρετήσει αργότερα στον προσδιορισμό των κατηγοριών (Κυριαζή, 2011). Οι τελευταίες θα προκύψουν ύστερα από την εξέταση των δεδομένων. Η αναδυόμενη κωδικοποίηση συνεπάγεται ενός συστήματος κατηγοριών που προκύπτει από τις κοινές θεματικές των φωτογραφιών, του οπτικοακουστικού υλικού και των σχολίων αντίστοιχα (Wimmer & Dominick, 2014).

4.2. Αξιοπιστία και Εγκυρότητα έρευνας.

Σε κάθε είδους έρευνας είναι σημαντικό να αποδειχθεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των μεθόδων που ακολουθήθηκαν. Είναι δύο σημεία «κλειδιά» για να μειωθεί η πιθανότητα σφάλματος στην έρευνα, πόσο μάλλον στην ποιοτική έρευνα, όπου ο κίνδυνος της υποκειμενικότητας είναι το βασικό μειονέκτημά της. Η εγκυρότητα γίνεται κατανοητή με βάση το βαθμό αντιστοίχισης των ερευνητικών ερωτημάτων με τα αποτελέσματα της έρευνας. Για τη διασφάλιση της εγκυρότητας, αφενός ακολουθήθηκαν πιστά τα στάδια εκπόνησης της ανάλυσης οπτικοακουστικού και γραπτού περιεχομένου, αφετέρου ελέγχθηκε η καταλληλότητα των δεδομένων που εξετάζονται για τη εξαγωγή συμπερασμάτων (Mason, 2011).

Σύμφωνα με τις βασικές αρχές οργάνωσης της ποιοτικής οπτικοακουστικής ανάλυσης περιεχομένου, πρώτα παρατηρήθηκαν τα δεδομένα στη συνολική εικόνα τους ώστε να γίνει η πρώτη εξαγωγή συμπερασμάτων. Ύστερα, κάνοντας μικροανάλυση των δημοσιεύσεων σε κάθε κατηγορία, σημειώθηκαν λεπτομέρειες του χειρισμού των θεματικών των ερευνητικών ερωτήσεων, δηλαδή της ταυτότητας και της διαφορετικότητας. Στην τελική φάση αναφέρεται η επιστροφή στο συνολικό όγκο των δεδομένων και η τελική επισκόπηση και απάντηση των ερωτημάτων (όπως αναφέρθηκε στο Ιωσηφίδης, 2008, σ. 165-166).

Αναφορικά με τα ίδια τα δεδομένα, το γεγονός ότι προέρχονται από τη δυνητική κοινότητα του Instagram, απαιτούσε ειδική μεταχείριση. Αρχικά, «ως διαθέσιμη για έρευνα πληροφορία χαρακτηρίζεται οποιαδήποτε πληροφορία, η οποία είναι δημόσια και επίσημα καταχωρισμένη, που δεν απαιτεί κωδικό πρόσβασης και όρους χρήσης και το περιεχόμενό της δεν είναι ευαίσθητο» (όπως αναφέρθηκε στο Παπα-

νής, 2011, σ. 48). Καθώς το τελευταίο χαρακτηριστικό απαιτεί αρκετή ανάλυση λόγω της περιπλοκότητας του, αρκεί ο ερευνητής να προσέξει εάν η πηγή των δεδομένων είναι ιδιωτική ή δημόσια. Κατά την επιλογή της δυνητικής κοινότητας διαπιστώθηκε πως ο λογαριασμός είναι δημόσιος, χωρίς να απαιτεί προηγουμένως κάποια αίτηση για πρόσβαση στο περιεχόμενό του, ενώ απουσίαζε κάποιου είδους αναφορά που εμποδίζει την αναπαραγωγή του υλικού, άνευ ειδικής άδειας (όπως αναφέρθηκε στο Παπανής, 2011, σ. 49).

Αν και το δείγμα της έρευνας αναφέρεται χρονικά στο 2018, λαμβάνοντας υπόψιν ότι μία δημοσίευση μπορεί να υποστεί επεξεργασία, ακόμη και μετά τη δημόσια προβολή της, ή και να διαγραφεί από το χρήστη που τη δημοσίευσε εξ' αρχής, κρίθηκε εξυπηρετική και ερευνητικά ορθή η λήψη στιγμιότυπων οθόνης (screenshot) με το πρόγραμμα «Lightshot». Για να διατηρηθεί, λοιπόν, η δεοντολογία της ερευνητικής διαδικασίας, αποκρύφτηκαν με το «Photorea», ένα ελεύθερο, διαδικτυακό εργαλείο επεξεργασίας φωτογραφιών, τα στοιχεία της διαδικτυακής ταυτότητας των μελών της κοινότητας, εννοώντας το ψευδώνυμο και την εικόνα του προσωπικού τους λογαριασμού.

Η αξιοπιστία της έρευνας επιτυγχάνεται μέσω της εξακρίβωσης της καταλληλότητας της ερευνητικής μεθόδου και των διαδικασιών αυτής. Όπως προαναφέρθηκε η επιλογή της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου, και δη της ανάλυσης οπτικοακουστικού περιεχομένου συνάδει από τη σκοπιμότητα της παρούσας διπλωματικής να μελετήσει σε βάθος τον τρόπο παρουσίασης της διαφορετικότητας στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Αφού τεκμηριώθηκε θεωρητικά η διαμόρφωση της διαδικασίας, δόθηκε μεγάλη προσοχή κατά τον ορισμό των κατηγοριών, ώστε να είναι όσον το δυνατόν σαφείς, εξαντλητικές και βασισμένες στο θεωρητικό υπόβαθρο (Wimmer & Dominick, 2014). Επιπρόσθετα, η δυνητική κοινότητα «Live Tinted» παραμένει ενεργή και ως εκ τούτου είναι δυνατή η επανάληψη της μελέτης της από άλλους ερευνητές.

Κεφάλαιο Πέμπτο

5. Συλλογή Δεδομένων

Κατά την επίσκεψη στο λογαριασμό της κοινότητας «Live Tinted» στο Instagram, αρχικός στόχος ήταν η εξοικείωση με το δημοσιευμένο περιεχόμενο. Πραγματοποιήθηκε καταγραφή της κάθε δημοσίευσης στο Excel μέσα στο χρονικό πλαίσιο που μελετάται, από τις 18/01/2018 μέχρι και τις 31/12/2018. Οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν, αποτελούνταν από την ημερομηνία της δημοσίευσης, τον τύπο αυτής, εάν δηλαδή είναι φωτογραφία ή οπτικοακουστικό υλικό, καθώς επίσης το θέμα της δημοσίευσης. Διαπιστώθηκε πως οι διαχειριστές της «Live Tinted», από το δεύτερο μήνα και ύστερα, έχουν διαμορφώσει και χρησιμοποιούν εντατικά ορισμένες κατηγορίες, με τις οποίες οργανώνουν το περιεχόμενο που παρουσιάζουν. Οι νέες έννοιες προκύπτουν έπειτα από τη συνένωση του όρου «Tint» που σημαίνει απόχρωση, με μία ακόμη λέξη που περιγράφει το σκοπό της δημοσίευσης.

Πέρα από τις δημοσιεύσεις γενικού περιεχομένου, αναγνωρίστηκαν δεκατρείς ομάδες δημοσιεύσεων. Χρησιμοποιούνται, κυρίως, με τη μορφή των hashtags, χωρίς ωστόσο να είναι απόλυτο. Παρατηρήθηκε πως εκφράζουν διαφορετικές προσεγγίσεις στην αφήγηση και πλαισίωση του στόχου της κοινότητας, που είναι η προβολή της διαφορετικότητας. Έτσι, προστέθηκε η επιπλέον πληροφορία για την κατηγορία του περιεχομένου της κοινότητας κατά τη διάρκεια της καταγραφής.

1. **Women Crush Wednesday ή WCW:** Όπως δηλώνει ο τίτλος, κεντρικά πρόσωπα αποτελούν οι γυναίκες, τις οποίες επιλέγουν να αναδείξουν διότι θεωρούν ότι το έργο τους ή το μήνυμά τους είναι κύριας σημασίας και αξίζει να μοιραστούν με τα μέλη.
2. **Monday Motivation:** Μιας και η Δευτέρα, ως πρώτη ημέρα της εβδομάδας, αποτελεί σύμβολο για κάθε αρχή, χρησιμοποιείται αρκετά συχνά η εν λόγω έκφραση με σκοπό να μεταφέρει ένα αισιόδοξο και κινητήριο μήνυμα. Με τον ίδιο τρόπο, αξιοποιείται και στην κοινότητα «Live Tinted».
3. **Tinty Quotes:** Κατηγορία που εμφανίστηκε μία φορά και συνόδευε μία φωτογραφία με ενθαρρυντικό κείμενο.
4. **Tintspiration:** Σύνθετη λέξη των όρων «Tint» και «Inspiration», δηλαδή έμπνευση. Στόχος είναι η ανάδειξη προσώπων που αποτελούν εν δυνάμει πηγή έμπνευσης για τα μέλη.

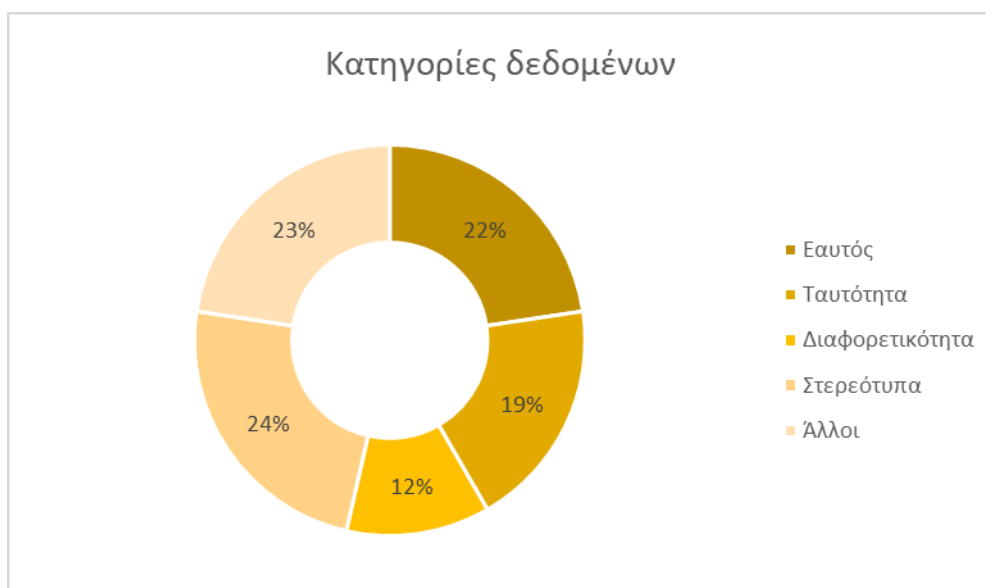
5. **Tintimonial:** Η λέξη είναι παράγωγο των όρων «Tint» και «Testimonial» που σημαίνει «μαρτυρία». Αφορά μία κατηγορία προσωπικών καταθέσεων των μελών της κοινότητας που είτε υποβάλλουν τα ίδια τα μέλη στην επίσημη ιστοσελίδα είτε δημοσιεύουν στο προφίλ τους με το hashtag #livetinted. Έπειτα από επιλογή των διαχειριστών, αναδημοσιεύονται στο προφίλ της κοινότητας.
6. **Tint Talk:** Αν και στο τέλος κάθε δημοσίευσης τα μέλη του «Live Tinted» παροτρύνονται να εκφράσουν τις απόψεις και τις εμπειρίες τους, ειδικά σε αυτή την κατηγορία δημοσιεύσεων παρέχονται πληροφορίες, ενώ λειτουργεί παράλληλα ως έναυσμα συζητήσεων για το εκάστοτε ζήτημα.
7. **Tinty News:** Σε αυτή την ομάδα συγκεντρώνονται όλες οι ενδιαφέρουσες ειδήσεις που με κάποιο τρόπο συνδέονται με το σκοπό της κοινότητας, δηλαδή την ανάδειξη της διαφορετικότητας, της ταυτότητας και της ίσης αντιπροσώπευσης στο χώρο της ομορφιάς.
8. **Tinty Book Club:** Ακόμη μία κατηγορία με μία καταγεγραμμένη μία δημοσίευση, στην οποία δίνεται πρόταση βιβλίων. Στο υπό μελέτη διάστημα δε φαίνεται να διατηρήθηκε η κατηγορία.
9. **Tinty Picks:** Οι δημοσιεύσεις δίνουν έμφαση σε προϊόντα ομορφιάς, τα οποία σύμφωνα με την κοινότητα, ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις και τις ανάγκες όλων. Οι επιλογές προέρχονται μέσα από τις προτάσεις των μελών και των διαχειριστών της κοινότητας, οι οποίοι δίνουν πληροφορίες και βαθμολογούν το προϊόν.
10. **Tinty Giveaway:** Δημοσιεύσεις που προτείνουν τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς για την απόκτηση δώρων.
11. **Find your Hue:** Συγκεντρώνονται ορισμένες προτάσεις από ειδικούς ή τους διαχειριστές της κοινότητας για προϊόντα μακιγιάζ.
12. **No Shade:** Η κατηγορία αποτελεί συνδετικό κρίκο με την επίσημη ιστοσελίδα και το ενημερωτικό δελτίο που δημοσιεύεται προς πληροφόρηση των μελών της κοινότητας που έχουν εγγραφεί σε αυτό. Συνηθίζεται η αναφορά σε εταιρείες και προϊόντα που επιτυγχάνουν ή όχι την ίση αντιπροσώπευση των ανθρώπων στη βιομηχανία της ομορφιάς.

13. **Hue to Know:** Οι δημοσιεύσεις οπτικοακουστικού υλικού, κυρίως, εμπίπτουν σε μία σειρά συνεντεύξεων με τίτλο «Hue to Know». Από τις αρχές του Φεβρουαρίου στην ενότητα αυτή αναδεικνύονται πρόσωπα που σύμφωνα με το «Live Tinted» πρέπει να γνωρίσουν τα μέλη της κοινότητας. Στης μικρής, κατά κύριο λόγο, διάρκειας συνεντεύξεις (περίπου από τρία μέχρι δέκα λεπτά), τα πρόσωπα αφηγούνται δικές τους εμπειρίες αναφορικά με την ταυτότητά τους, την καταγωγή τους και τις εμπειρίες της ζωής τους.

Στην πλειοψηφία των δημοσιεύσεων ανήκουν οι φωτογραφίες, οι οποίες ανέρχονται στις 416, ενώ 49 είναι οι δημοσιεύσεις οπτικοακουστικού υλικού. Πρωταρχική επιδίωξη υπήρξε ο διαχωρισμός των δημοσιεύσεων με εμπορικό χαρακτήρα, εφόσον η συμπερίληψη προϊόντων και εταιρειών καλλυντικών κρίθηκε πως δε θα προσέφερε στην έρευνα της ταυτότητας και της διαφορετικότητας. Συγκεντρώθηκαν όλες οι δημοσιεύσεις που αφορούν την παρουσίαση εταιρειών και προϊόντων ομορφιάς που κατά την κρίση των διαχειριστών της κοινότητας φροντίζουν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των διαφορετικών ατόμων, αλλά και εκείνες με τις οποίες προωθούσαν οι ίδιοι τα δικά τους προϊόντα (merch). Δημοσιεύσεις με τις οποίες «καλούσαν» τα μέλη να συμμετάσχουν σε διαγωνισμούς δώρων ή να αξιολογήσουν και να προσφέρουν την δική τους κριτική, βάσει εμπειρίας για τα ανά περίπτωση προϊόντα.

Αφού επιλέχθηκαν αυτού του είδους οι δημοσιεύσεις, αφαιρέθηκαν από το Excel. Από τα εναπομείναντα δεδομένα, τα οποία ήταν στο σύνολο 320 δημοσιεύσεις (292 φωτογραφίες και 28 βίντεο), πραγματοποιήθηκε σκόπιμη δειγματοληψία. Τα κριτήρια επιλογής διαμορφώθηκαν από τη θεωρητική επισκόπηση που προηγήθηκε. Συνεπώς, κατάλληλες θεωρήθηκαν οι δημοσιεύσεις που αναφέρονταν στον εαυτό, σε στοιχεία της ταυτότητας, στο ρόλο των Άλλων και της διαφορετικότητας και κατ' επέκταση στην αίσθηση της κοινότητας. Αντιστοίχως, θα αναλυθούν τα σχόλια των μελών της κοινότητας στη καθεμία δημοσίευση. Το τελικό δείγμα συνθέτουν 74 φωτογραφίες και 10 βίντεο (αντιστοιχούν περίπου στο 25% των δημοσιεύσεων). Το επόμενο βήμα της ερευνητικής διαδικασίας ήταν η λήψη στιγμιότυπων οθόνης (screenshot). Κατά την αποθήκευση των στιγμιότυπων κάθε δημοσίευσης, το σχετικό Excel υπήρξε οδηγός, μιας και η σειρά κατάταξης των δημοσιεύσεων σε αυτό αποτέλεσε το όνομα του τελικού αρχείου που είχε τη μορφή .jrg. Συγκεκριμένα, οι φωτογραφίες και το οπτικοακουστικό υλικό αντιστοιχήθηκαν με τον αριθμό που είχαν στο φύλλο Excel (για παράδειγμα, 10.jrg). Σε ορισμένες περιπτώσεις, χρειάστηκε η λήψη επιπλέον στιγμιότυπων για την ίδια δημοσίευση, γι' αυτό προστέθηκε στο όνομα των

τελικών αρχείων η αλφαβητική αρίθμηση (10_β.jpg). Όσον αφορά τα σχόλια, ακολουθήθηκε η ίδια λογική με τη διαφορά ότι προστέθηκε η επισήμανση ότι πρόκειται για τα σχόλια των μελών (10_Σχόλια δημοσίευσης, 10_Σχόλια δημοσίευσης_β, και ούτω καθεξής). Αμέσως μετά, σε κάθε αρχείο πραγματοποιήθηκε η απόκρυψη των ονομάτων των προσώπων που απεικονίζονταν και των ψευδωνύμων των μελών που σχολίαζαν στις δημοσιεύσεις, ενώ διατηρήθηκε μονάχα εκείνο της κοινότητας «livetinted». Όπως επισημάνθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, αυτά τα βήματα ήταν σημαντικά για τη διασφάλιση της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας της έρευνας. Την ίδια στιγμή, εξυπηρέτησαν στην έρευνα διότι δεν επέτρεψαν τη συσχέτιση των δημοσιεύσεων με τα εικονιζόμενα πρόσωπα. Μελετώντας το περιεχόμενο της κάθε δημοσίευσης, επιτεύχθηκε η ομαδοποίηση τους σε πέντε (5) ξεχωριστές κατηγορίες, πληροφορία που προστέθηκε στο φύλλο Excel.

Γράφημα 1. Γραφική απεικόνιση της κατηγοριοποίησης του τελικού δείγματος.

Στην κατηγορία «Εαυτός» συγκεντρώθηκαν όλες οι δημοσιεύσεις που αναφέρονταν στις απόψεις των ατόμων για τον εαυτό τους, την αυτο-εικόνα και αυτοεκτίμηση, την αποδοχή ή όχι αυτού, σε χαρακτηριστικά που δήλωναν τη μοναδικότητα του ατόμου. Οι δημοσιεύσεις που άπτονταν της έννοιας της ατομικής και κοινωνικής ταυτότητας των ατόμων, αναφερόμενες στην πολλαπλότητα της λόγω των εξωτερικών χαρακτηριστικών, της φυλετικής καταγωγής ή της ενσωμάτωσης των ατόμων σε μία ή περισσότερες ομάδες, συνέθεσαν την κατηγορία «Ταυτότητα». Στη συνέχεια, ομαδοποιήθηκαν στην κατηγορία «Διαφορετικότητα» οι δημοσιεύσεις, όπου επίκε-

ντρο της προσοχής αποτελούσε ένα χαρακτηριστικό, το οποίο ήταν η διαφορά που έθεσε τα άτομα στο περιθώριο ως διαφορετικούς. Στην κατηγορία «Στερεότυπα» συγκεντρώθηκαν οι φωτογραφίες και το οπτικοακουστικό υλικό με αναφορές στο κοινωνικό στίγμα, τα στερεότυπα, δηλαδή τα γενικευμένα συμπεράσματα που διατηρούν που αποδίδονται σε μία ομάδα ανθρώπων, καθώς επίσης και τη διάκριση που βιώνουν. Τέλος, στην κατηγορία «Άλλοι» συγκεντρώνονται οι δημοσιεύσεις, όπου γίνεται λόγος στο ρόλο των Άλλων στη διαμόρφωση της εικόνας του εαυτού των ατόμων, αλλά και στην ταύτιση ή την απομάκρυνση των ατόμων από τους Άλλους.

Αφού επιλέχθηκαν όλες οι στήλες του Excel με τις πληροφορίες των δεδομένων του τελικού δείγματος, κρίθηκε βοηθητική η ενεργοποίηση του φιλτραρίσματος των δεδομένων του τελικού δείγματος. Τα φίλτρα επέτρεψαν τη σαφή οργάνωση και διαχείριση των δεδομένων, σε κάθε στάδιο της ανάλυσης. Αρχικά, παρατηρήθηκε ανά κατηγορία το περιεχόμενο των δημοσιεύσεων ξεχωριστά ανά είδος (εικόνα φωτογραφιών και περιεχόμενο οπτικοακουστικού υλικού). Έπειτα, μελετήθηκε συνολικά το κείμενο των συνοδευτικών λεζάντων των φωτογραφιών και το κείμενο των σχολίων. Κατά την πρώτη παρατήρηση των δεδομένων στην ολότητά τους, σημειώθηκαν βασικές πληροφορίες για το πως απαντώνται τα δυο ερευνητικά ερωτήματα.

Ύστερα, πραγματοποιήθηκε η δομική μέθοδος ανάλυσης. Μελετήθηκε λεπτομερειακά μία-μία η φωτογραφία και το συνοδευτικό κείμενο αυτής, καθώς επίσης και τα αντίστοιχα σχόλια. Όσον αφορά το οπτικοακουστικό υλικό, αφού πρώτα έγινε η απομαγνητοφώνηση των δέκα δημοσιεύσεων, στη συνέχεια, μελετήθηκε ο τρόπος πλαισίωσης των προσώπων και των πληροφοριών που μετέφερε το εκάστοτε οπτικοακουστικό υλικό. Στο τελικό στάδιο της ανάλυσης, συγκεντρώθηκαν οι παρατηρήσεις της ολικής και δομικής μεθόδου ανάλυσης για καθεμία από τις πέντε κατηγορίες. Εστιάζοντας ξανά στα ερευνητικά ερωτήματα, πραγματοποιήθηκε η ερμηνεία τους, η οποία παρατίθεται αναλυτικά στο επόμενο κεφάλαιο.

Κεφάλαιο Έκτο

6. Ανάλυση αποτελεσμάτων

Με το τέλος της ερευνητικής διαδικασίας διαμορφώθηκε μια σειρά αποτελεσμάτων, τα οποία παρατίθενται ανά κατηγορία περιεχομένου. Επιτεύχθηκε η κατηγοριοποίηση των δεδομένων στις πέντε ξεκάθαρες και αναλυτικές ομάδες περιεχομένου, οι οποίες αντιπροσωπεύουν τη κύρια θεματική των δημοσιεύσεων. Η φύση του αντικειμένου της διπλωματικής μελέτης, εννοώντας τη στενή και συμπληρωματική σχέση του εαυτού, της ταυτότητας, της διαφορετικότητας και της ενσωμάτωση των ατόμων σε ομάδες, δεν αποκλείει την αναφορά και σε άλλες έννοιες, εντός της ανάλυσης των κεντρικών θεματικών ενοτήτων. Η παρουσίαση πραγματοποιείται παρακάτω με τον όσο το δυνατόν πιο αντιπροσωπευτικό τρόπο.

6.1 Κατηγορία «Εαυτός».

Το οπτικοακουστικό υλικό ανήκει αποκλειστικά στη σειρά «Hue to Know», η οποία αφορά ολιγόλεπτες συνεντεύξεις προσώπων που σύμφωνα με την κοινότητα η προσωπική ιστορία και εμπειρία τους αναφορικά με την ταυτότητά τους, αξίζει την προβολή και το διαμοιρασμό στα μέλη και όχι μόνο (για τις απομαγνητοφωνήσεις των συνεντεύξεων βλ. Παράρτημα).

Στην πρώτη συνέντευξη παρουσιάζεται μία γυναίκα, καλλιτέχνιδα της μουσικής σκηνής. Στα αρχικά λεπτά δίνεται ένα μικρό μέρος της συνέντευξης, στοχεύοντας στη δέσμευση των θεατών στην παρακολούθηση του βίντεο⁷. Η μουσική επένδυση ανήκει στο είδος της indie pop μουσικής και είναι ορισμένα από τα δείγματα των προσωπικών συνθέσεων της συνεντευξιαζόμενης που συμπληρώνουν ηχητικά το βίντεο. Στην οθόνη εμφανίζεται το όνομα της και ο τίτλος της σειράς «Hue to Know». Παράλληλα, κοντινά πλάνα δίνουν έμφαση στο πρόσωπο της, δείχνοντας κάθε λεπτομέρεια, ενώ παρεμβάλλονται πλάνα από συναυλίες της συνεντευξιαζόμενης. Φαίνεται η ιδιαίτερη αισθητική της στις επιλογές των ενδυμάτων της (λευκά, χυτά ρούχα

⁷ Η πρακτική αυτή επαναλαμβάνεται σε όλο το οπτικοακουστικό δείγμα, άλλοτε δείχνοντας στιγμιότυπα που θα εμφανιστούν ξανά στη συνέχεια της συνέντευξης και άλλοτε όχι. Το προσωπικό που βρίσκεται πίσω από τις κάμερες γίνεται αντιληπτό με τις αντιδράσεις και τη μικρή συζήτηση που πραγματοποιεί με τον/την εκάστοτε συνεντευξιαζόμενο/η, ως απόδειξη της ελάχιστης αλληλεπίδρασης που φαίνεται στη διάρκεια των βίντεο.

με δαντελωτά σχέδια) και στην επιλογή των χτενισμάτων και του μακιγιάζ (ζωγραφική προσώπου, αλλιώς «face paint», και απλοί, ψηλοί κότσοι).

Καθώς συστήνεται, επιλέγει να αναφερθεί στον τόπο που μεγάλωσε (Σαν Ντιέγκο, Καλιφόρνια) και στην επαγγελματική της ταυτότητα. Χρησιμοποιεί το καλλιτεχνικό όνομα, «Trishes», το οποίο είναι ο πληθυντικός αριθμός του πραγματικού ονόματός της. Σύμφωνα με την ίδια, ήταν ένας τρόπος να αντιμετωπίσει τα εσωτερικά προβλήματα που την ταλαιπωρούσαν σχετικά με τον εαυτό της. Δηλώνει επηρεασμένη από τη θεωρία του Freud περί πολλαπλότητας του εαυτού, την οποία έχει ενσωματώσει στη μουσική της, θέλοντας κάθε φορά να εκφράσει μία ή περισσότερες πλευρές του εαυτού της. Εξηγώντας τη διαδικασία της σύνθεσης, αντίστοιχα πλάνα, πιθανότατα του προσωπικού της αρχείου, παρουσιάζουν την ίδια να συνθέτει τη μουσική και να τραγουδά.

«When I'm making music, I consciously make the things that represent primal (ενν. self), very minimal. When I am doing stuff that supposed to be on the spiritual, super Ego side, that's more lush, and extravagant, and ranged. For Ego, it's a pairing of the two. So, sections that are very minimal and then sections that are flashed out. It's also the reason why I am doing looping⁸ and I do vocal effects because these vocal effects can represent the separate selves»

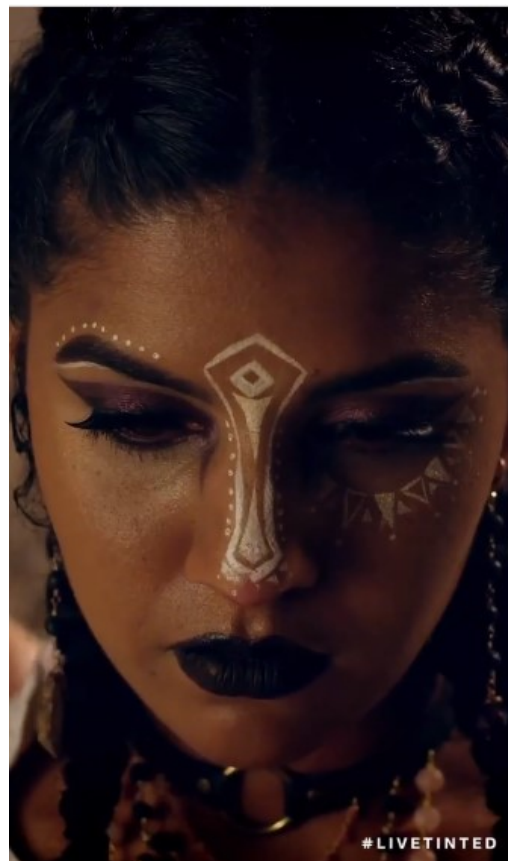
Εικόνα 6.1

⁸ Loop: Ο όρος χρησιμοποιείται στην ηλεκτρονική μουσική για να αποδώσει «το μικρό μέρος ενός ήχου που μπορεί να επαναληφθεί συνεχόμενα, δημιουργώντας μουσικά μοτίβα» (όπως αναφέρθηκε στο López-Serrano, Dittmar, Driedger & Müller, 2016, σ. 502).

Όσον αφορά την επιλογή της να διακοσμήσει το πρόσωπό της με σχέδια, υποστηρίζει πως το μακιγιάζ αυτό λειτουργεί ως «μάσκα» που επιτρέπει να συνυπάρχουν οι διάφοροι εαυτοί της, «The face paint is to me the most basic form of a mask, the most basic form of anonymity. So, wearing the face paint, allows me to access different parts of myself».

Εικόνα 6.2

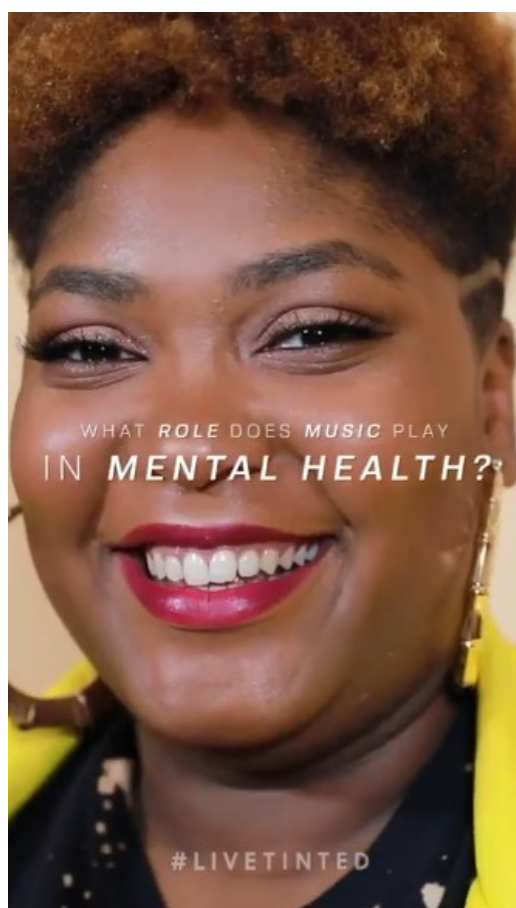
Εικόνα 6.3

Οι ερωτήσεις εμφανίζονται στην οθόνη με τη μορφή κειμένου και συνοδεύονται από πλάνα των εμφανίσεων της «Trishes». Ερωτώμενη για την πρόσφατη δημιουργία της «HYDRA», δηλώνει πως είναι μία απάντηση ως «έγχρωμη γυναίκα⁹» στον «Εθνικισμό των Λευκών». Η εναντίωση της στην πρακτική μίας ομάδας να υπερισχύσει έναντι μίας άλλης, εκφράζεται μέσω της μεταφοράς του παραδείγματος της Λερναίας Ύδρας. Όπως ο αποκεφαλισμός του μυθικού τέρατος έχει ως αποτέλεσμα τον πολλαπλασιασμό των κεφαλιών της Λερναίας Ύδρας, έτσι και η καταπίεση μίας ομάδας από μία φαινομενικά ισχυρότερη οδηγεί στην εμφάνιση περισσότερης δη-

⁹ Η έκφραση «Έγχρωμοι άνθρωποι» (αγγλ.: People of Color) χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής για να αναφερθούν σε άτομα Αφρικανικής, Ισπανικής καταγωγής ανάμεσα σε άλλες φυλές, και να δηλώσουν τη φυλετική διαφοροποίηση τους από τους ανθρώπους με ευρωπαϊκή καταγωγή, «Λευκοί» (αγγλ.: White People).

μιουργικότητας, κουλτούρας και δύναμης.

Κεντρικό πρόσωπο της επόμενης συνέντευξης αποτελεί ακόμη μία έγχρωμη γυναίκα. Δηλώνει «επιχειρηματίας, DJ, διασημότητα και γενικά καλλιτέχνης», στοιχεία που συνθέτουν κυρίως την επαγγελματική ταυτότητά της. Καθ' όλη τη διάρκεια της συνέντευξης ακούγονται παρεμφερείς ήχοι από μουσικά κομμάτια του είδους της μουσικής που εκπροσωπεί (δεν είναι γνωστό αν αποτελούν μέρος της μουσικής συλλογής της συνεντευξιαζόμενης). Πλάνα με εκείνη να χορεύει, να παίζει μουσική αλλά και λήψεις από την καθημερινότητά της εναλλάσσονται με πλάνα από τη συνέντευξη της. Μεγαλωμένη στο Μπρόνξ, ήρθε σε επαφή με ανθρώπους από διαφορετικές χώρες, με διαφορετική κουλτούρα και παραδόσεις, γεγονός που εξηγεί τις γνώσεις της στους λάτιν χορούς και την αγάπη της για τη μουσική. Στην ολιγόλεπτη παρουσία της αναφέρεται κυρίως στο ρόλο της τελευταίας στην ψυχική υγεία και την επιρροή της στον εαυτό.

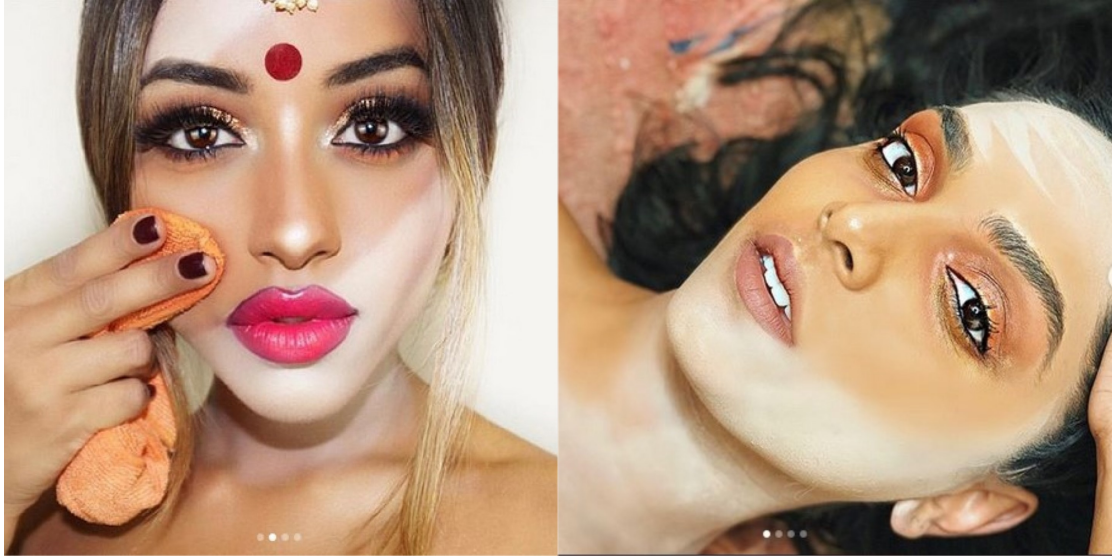
Εικόνα 6.4

Αναφέρει πως η μουσική μεταφέρει μηνύματα που επηρεάζουν την εικόνα του εαυτού ενός ατόμου, την αυτο-εκτίμηση του και στην περίπτωση της προώθησης αρνητικών ιδεών, δύναται τα άτομα να ενστερνιστούν συνήθειες, επικίνδυνες για την υγεία τους. Διαπιστώνει πως υπάρχουν αρκετοί καλλιτέχνες, των οποίων το έργο γίνεται δημοφιλές, παρότι προωθούν αρνητικά πρότυπα και αναγνωρίζει ως επαγγελματίας τις δυσκολίες να αποφευχθεί τελείως η αναπαραγωγή τους. «You have to watch the things that you listen to, especially when you're wanting to create new habits» και συνεχίζει, επισημαίνοντας πως ειδικά οι έγχρωμες γυναίκες και τα νεαρά παιδιά θα έπρεπε να προσέχουν σε όσα εκτίθενται, να προτιμούν περισσότερο την εμπνευστική μουσική και να αντιδρούν σε ό,τι αναγνωρίζουν πως δεν είναι σωστό. Στην ερώτηση τι σημαίνει για εκείνη το «Live Tinted», απευθύνεται στους θεατές και τονίζει τη σημασία να ζουν όπως είναι, εννοώντας να αποδεχθούν αυτό που είναι, τον εαυτό τους.

Εικόνα 6.5

Μεταβαίνοντας στο φωτογραφικό υλικό της κατηγορίας «Εαυτός», συγκεντρώθηκαν δημοσιεύσεις, όπου άλλοτε η κοινότητα απευθύνεται στα μέλη και άλλοτε προβάλλονται φωτογραφίες και δηλώσεις των φιλοξενούμενων προσώπων για τη σημασία της αποδοχής του εαυτού. Οι παρακάτω φωτογραφίες αποτελούν μέρος μίας δημοσίευσης, στην οποία τα πρόσωπα των εικονιζόμενων είναι μισά βαμμένα με ανοιχτόχρωμη βάση (foundation) και μισά χωρίς ίχνος μακιγιάζ.

Εικόνα 6.6

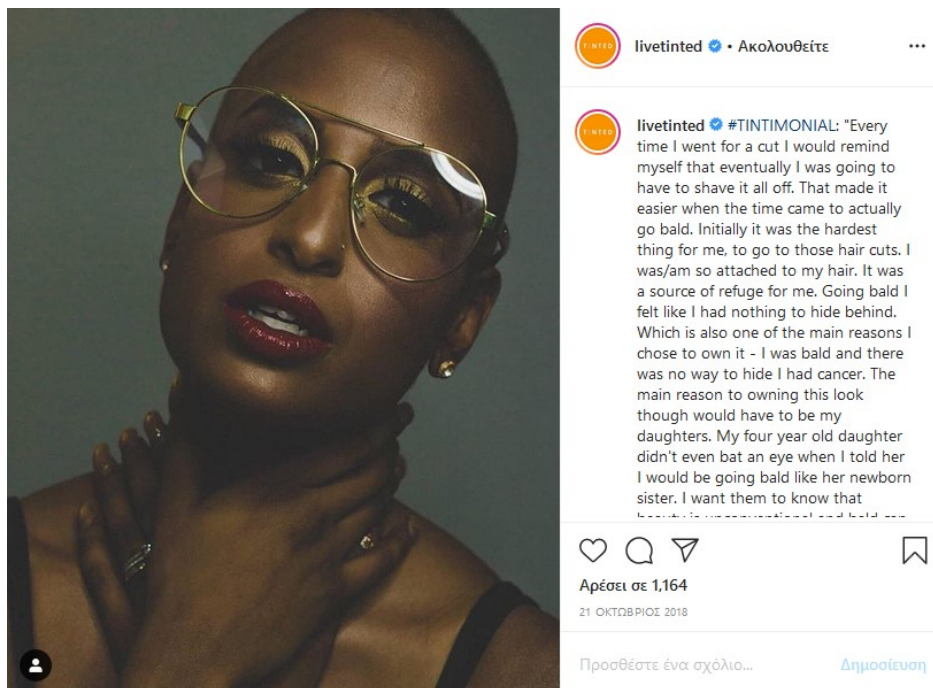

Εικόνα 6.7

Καθεμία τονίζει τη φυσική επιδερμίδα των γυναικών και την αντίθεσή της με το χρώμα της «νέας» επιδερμίδας που δημιουργούν με το μακιγιάζ. Τα προϊόντα μακιγιάζ μπορούν να λειτουργήσουν ως «μάσκα», γι' αυτό με τη χαρακτηριστική κίνηση της αφαίρεσης τους εννοείται η αποκάλυψη του πραγματικού εαυτού τους. Βασική επιδίωξη μέσω αυτών των φωτογραφιών είναι η προώθηση του μηνύματος «Αγαπήστε τις αποχρώσεις σας», δηλαδή το διαφορετικό χρώμα επιδερμίδας που διαθέτει ο καθένας. Η αποδοχή αυτού του χαρακτηριστικού σημαίνει την αποδοχή του εαυτού και η «μάσκα» μετατρέπεται σε μία κορνίζα που θα πλαισιώνει τη φυσική, πραγματική ομορφιά.

Η αυτο-αποδοχή συναντήθηκε ουκ ολίγες φορές στην εν λόγω κατηγορία. Ασχέτως των θεμάτων των δημοσιεύσεων, οι εικονιζόμενοι μετέφεραν μηνύματα αγάπης του εαυτού τους. Φωτογραφίες που έδιναν έμφαση σε εξωτερικά χαρακτηριστικά, όπως τα μαλλιά και τη μύτη, συνοδεύονται από προσωπικές μαρτυρίες γυναικών, οι οποίες αναφέρονταν στο ρατσισμό που βίωσαν, την έλλειψη ανάλογων με εκείνες αναφορών στα Μέσα. Αρκετές ανέφεραν πως η αναγνώριση της μοναδικότητάς τους συνδέεται παράλληλα με την αποδοχή της καταγωγής και της κουλτούρας τους. Ειδικότερα, τα μακριά μαλλιά εκλαμβάνονται ως ένα είδος ασφάλειας για ορισμένες, διότι το γεγονός ότι δεν παρέκκλιναν από τα διαδεδομένα πρότυπα προμήνυε την αποδοχή των Άλλων. Η ηθελημένη απαλλαγή τους ή όχι (για τις περιπτώσεις που η απώλεια των μαλλιών συμβαίνει λόγω ασθένειας) από την μακριά κόμη αποτέλεσε, όπως εκμυστηρεύονται, πράξη απελευθέρωσης από τις απαιτήσεις της κοινωνίας και την ανάγκη να είναι αρεστές, αλλά και ένα σημάδι πως κατάφεραν να προσπεράσουν προσωπικές δυσκολίες.

Παρά την παραδοχή ότι οι απόψεις των Άλλων είχαν σχέση με την εικόνα που διαμόρφωναν για τον εαυτό τους, υποστηρίζουν πόσο σημαντικό είναι να αναδεικνύει κανείς αυτό που είναι, χωρίς να προσπαθεί να γίνει κάτι διαφορετικό. «You are you, you look like you, you can't look like anyone else...don't compare yourself to anyone else, because you're not them». Φωτογραφίες με έκδηλη την αυτοπεποίθηση των γυναικών, συνοδεύονται από τις προσωπικές καταθέσεις των ίδιων που τις οδήγησε στην αποδοχή της εικόνας τους. Δείχνουν, χωρίς ενδοιασμούς και καμία δικαιολογία, το σώμα τους, τη θρησκεία τους ή το χρώμα του δέρματός τους, γιατί δε νιώθουν την ανάγκη να περιορίζουν τον εαυτό τους, «...I don't have to limit myself ...».

Εικόνα 6.8

Εικόνα 6.9

Τα σχόλια των μελών στις ίδιες δημοσιεύσεις, κατά κύριο λόγο, δείχνουν τη θετική ανταπόκριση στη δυνητική κοινότητα, «Live Tinted is godsend», και τα πρόσωπα που επιλέγει να αναδείξει. Ταυτίζονται με τις προσωπικές μαρτυρίες των εικονιζόμενων ατόμων και αρκετά από τα μέλη νιώθουν άνετα να μοιραστούν παρόμοιες

ή/και διαφορετικές ιστορίες. Παραδέχονται πως δυσκολεύτηκαν να αποδεχθούν τον εαυτό τους, φοβούμενοι κυρίως τις αντιδράσεις των Άλλων, όσον αφορά τα εξωτερικά χαρακτηριστικά τους, την εικόνα του σώματος και το χρώμα του δέρματος. Σε δημοσίευση, όπου το θέμα συζήτησης ήταν τα γυαλιά οράσεως, τα μέλη φάνηκαν να διαχωρίζονται σε δυο ομάδες. Από τη μία πλευρά, υπήρχαν τα άτομα που αντιμετώπιζαν τα γυαλιά ως αξεσουάρ που συμπλήρωναν το στυλ τους και τους προσέδιδαν κύρος και από την άλλη, τα γυαλιά ήταν κάτι που αναγκάζονται να φορούν. Αναγνωρίζουν πως επιθυμούν να έχουν τον «τέλειο εαυτό» για τους λάθος λόγους και τελικά, η αποδοχή του πραγματικού εκλαμβάνεται ως ελευθερία.

Εικόνα 6.10

6.2 Κατηγορία «Άλλοι».

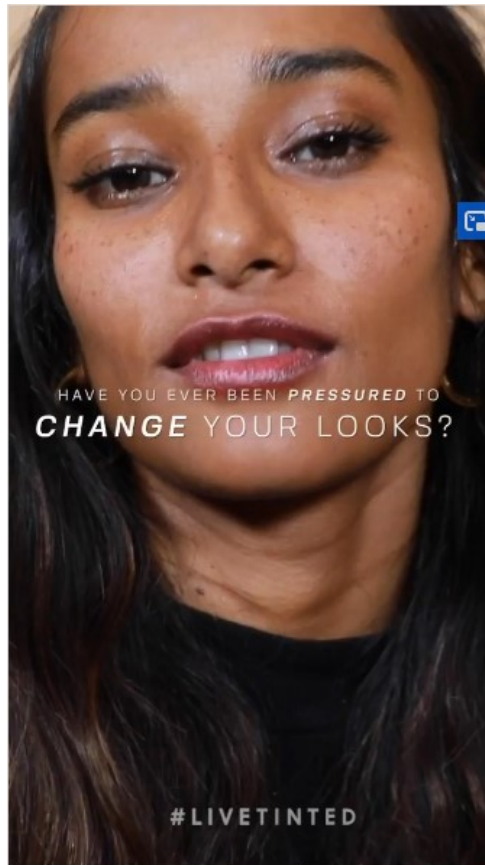
Δύο δημοσιεύσεις οπτικοακουστικού υλικού, μέρος της σειράς «Hue to Know», συναντώνται στην κατηγορία. Στην πρώτη περίπτωση, η πρωταγωνίστρια είναι ένα μοντέλο από την Ινδία. Η συνέντευξη ξεκινά με ένα στιγμιότυπο από τις στιγμές της αλληλόδρασης του μοντέλου με το προσωπικό που βρίσκεται πίσω από τις κάμερες. Η καλή της διάθεση είναι έκδηλη από το γέλιο και το χαμόγελό της. Ο τίτλος της σειράς και το όνομά της εμφανίζονται στο κέντρο της οθόνης, την στιγμή που συστήνεται στους θεατές. Αναφερόμενη στην επαγγελματική της ιδιότητα και την καταγωγή της, προβάλλονται παράλληλα πλάνα της δουλειά της. Κάθε ερώτηση που καλείται να

απαντήσει εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου και συνοδεύονται από δικές της λήψεις που τη δείχνουν να ποζάρει στο φακό.

Στη συνέντευξή της αναφέρει το αγαπημένο της είδος λογοτεχνίας, τι αγαπά στην κουλτούρα της και τα κρυφά ταλέντα που διαθέτει. Κυρίως, αναφέρεται στην παρουσία των Άλλων στη ζωή της, στις προσδοκίες και τις πιέσεις που δέχθηκε από εκείνους. Η αμηχανία που της δημιούργησαν οι αδιάκριτες ερωτήσεις για το εισόδημά της ως μοντέλο κυρίως από τα ηλικιωμένα μέλη της οικογένειάς της είναι εμφανής στον τρόπο ομιλίας της αλλά και στο χαμόγελό της. Αμέσως μετά, η ίδια δηλώνει πως διαθέτει και πτυχίο νομικής, το οποίο απέκτησε χωρίς καμία πίεση από το οικογενειακό της περιβάλλον. Όπως σχολιάζει, είναι σε θέση να ασκεί και τα δύο επαγγέλματα, συνδυάζοντας τις ακαδημαϊκές γνώσεις του ενός με το δημόσιο βήμα που της προσφέρει ο χώρος του modeling.

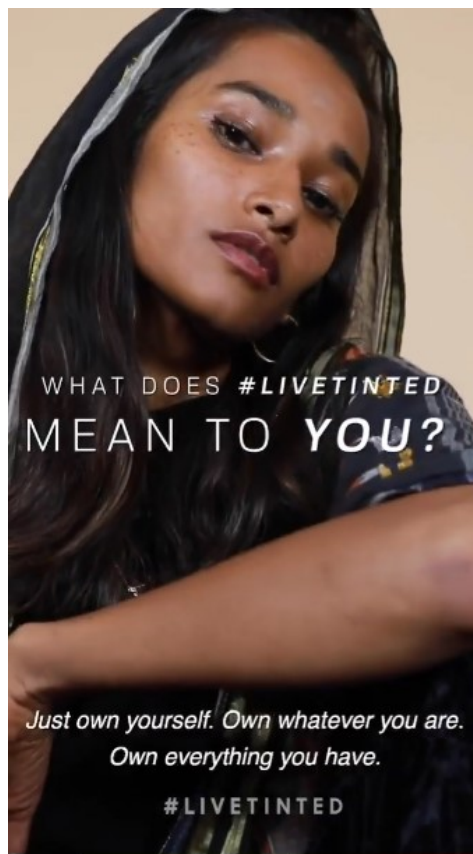
«I hate the word. Like dusky, I'm dark, ok? I'm dark skinned» είναι η πρώτη φορά που εκδηλώνει πολύ ξεκάθαρα αρνητικά συναισθήματα. Δηλώνει τη δυσαρέσκεια της στον ενίοτε μειωτικό χαρακτηριστικό «dusky» που της απέδιδαν λόγω του χρώματος του δέρματος της αλλά και την εναντίωση της στις προτάσεις να συμμετάσχει σε «item song¹⁰» κάθε φορά που επισκεπτόταν την χώρα της. Στον αντίποδα, εκμυστηρεύεται πως έχει νιώσει πίεση να αλλάξει την εμφάνισή της. Επαγγελματικοί συνεργάτες στο παρελθόν της πρότειναν να αφαιρέσει με αισθητική επέμβαση τις φακίδες στο πρόσωπο της. Κοντινά πλάνα δείχνουν με λεπτομέρεια τις φακίδες του προσώπου της. Καθώς μεταφέρει τα λόγια της πρώτης μάνατζερ της, διακρίνεται στη φωνή της η ειρωνεία και η μη αποδοχή του τρόπου σκέψης της, «It only will take one month to recover from. You just have to stay in your house with a bandaged face and never go out».

¹⁰ Το «item song» είναι ένα τραγούδι που προωθείται πολύ έντονα με σκοπό να προωθήσει με τη σειρά του την ταινία, της οποίας αποτελεί μέρος. Στο μουσικό βίντεο, κέντρο της προσοχής είναι μία γυναίκα, το «item girl», η οποία προτιμάται για αυτή τη θέση λόγω του σκούρου δέρματος της. Η κριτική της συνεντευξιαζόμενης και η αντίθεση της στις προτάσεις να πάρει μέρος σε αυτό προκύπτει από την αντιμετώπιση των γυναικών ως αντικείμενα σεξουαλικής ικανοποίησης.

Εικόνα 6.11

Καθ' όλη τη διάρκεια της συνέντευξης παρεμβάλλονται πλάνα από φωτογραφίες της και άλλες δουλειές της ως μοντέλο. Το μεγάλο χαμόγελο και η διάθεση της μαρτυρούν την αυτοπεποίθηση και την αγάπη του εαυτού της, όπως είναι, ανεξαρτήτως των απόψεων των Άλλων. Αυτό είναι και το μήνυμα που απευθύνει στους θεατές, όταν τη ρωτούν τη σημασία του «Live Tinted», «Just own yourself. Own whatever you are. Own everything you have. Don't apologize for it. Just live it».

Εικόνα 6.12

Εικόνα 6.13

Η δεύτερη συνέντευξη είναι ενός ατόμου που βιώνει την ταυτότητα του φύλου ως ρευστή (αγγλ.: gender liquid ή αλλιώς gender non-conforming). Επιλέγει να μην περιορίζει τον εαυτό ανάμεσα στη δυαδική ταυτότητα, άνδρας ή γυναίκα, να συμπεριφέρεται και να εκφράζεται ασχέτως του φύλου που απέκτησε εκ γενετής¹¹. Αν και ένα σημαντικό σημείο εκκίνησης αποτελεί η ταυτότητα του ατόμου, ο λόγος κατηγοριοποίησης στους «Άλλους» σχετίζεται με τον προσανατολισμό του περιεχομένου της συνέντευξης.

Δεν υπάρχει δευτερογενές υλικό που να παρεμβαίνει στα πλάνα της συνέντευξης. Οι λήψεις που δείχνουν το ίδιο να «επικοινωνεί» με την κάμερα, κοντινά πλάνα που δείχνουν με λεπτομέρεια τα χαρακτηριστικά του προσώπου του, τα ρούχα και τα κοσμήματά του και «σπάνε» την αφηγηματική ροή, έγιναν κατά τη διάρκεια της παρουσίας του στο φυσικό χώρο της δυνητικής κοινότητας «Live Tinted».

Ξεκινώντας την συνέντευξη, υποστηρίζει πως εκπρόσωποι της κοινότητας LGBTQ συνεισφέρουν στη σύγχρονη τέχνη, ωστόσο τα ίδια τα άτομα δεν είναι το

¹¹ Προς αποφυγή της προσβολής και ως ένδειξη σεβασμού στο πρόσωπο της συνέντευξης, οι αναφορές θα γίνονται στο ουδέτερο πρόσωπο.

ίδιο ορατά, «You saw our accessories, our dresses but you don't see us». Αισθάνεται αρκετές φορές την πίεση να ταυτιστεί με τα επιβαλλόμενα από την κοινωνία πρότυπα και συμπληρώνει πως δεν υπάρχουν ανάλογες αναφορές στα Μέσα.

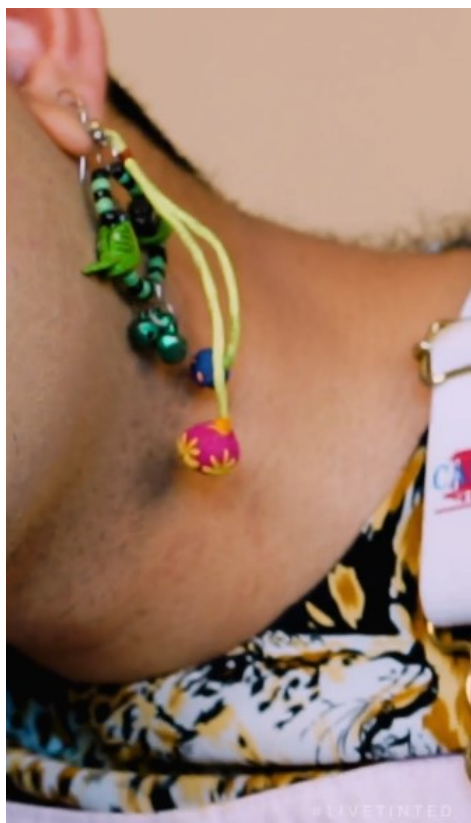

Εικόνα 6.14

Η παρουσία των Άλλων υπήρξε καταλυτική για τη κατανόηση και τη διαμόρφωση της ταυτότητάς του. Μιλώντας για τα παιδικά του χρόνια, υποστηρίζει πως οι περισσότεροι περιμένουν να μοιραστεί μαζί τους την περιθωριοποίηση από την οικογένεια και τους φίλους. Ωστόσο, εκείνο αναφέρεται στην υποστήριξη που εισέπραξε από όλους και ειδικότερα, την ευρύτερη ινδική κοινότητα, την οποία στερεοτυπικά θεωρούν αρκετά συντηρητική. Ήταν οι «Άλλοι» που συνάντησε στο σχολείο, εκείνοι που το έκαναν να συνειδητοποιήσει τη διαφορά του με τους υπόλοιπους. Συγκεκριμένα, περιγράφει τη συμμετοχή του σε μία σχολική παράσταση, όπου χόρευε παραδοσιακούς χορούς, φορώντας τα παραδοσιακά, γυναικεία ενδύματα. Η αντίδρασή τους «Everyone laughed at me», το έκανε να συνειδητοποιήσει για πρώτη φορά τη διαφορά του από τους υπόλοιπους. «There were so many moments where I actually felt like I got more acceptance from the Indian community than I ever did from white people».

Η ενόχληση του στο διαχωρισμό και την κατηγοριοποίηση των ανθρώπων είτε στο γυναικείο είτε στο ανδρικό φύλο, συνδέεται με την δυσκολία να κάνει κατανοητό

τον εαυτό του στους Άλλους. Όπως αναφέρει, οι τελευταίοι πιστεύουν πως αποτυγχάνει να εκφράσει την ταυτότητά του ως άνδρας, επειδή είναι αρκετά θηλυκός, ενώ την ίδια στιγμή αποτυγχάνει ως γυναίκα, διότι είναι πολύ ανδροπρεπής. Ο σκληρός ρατσισμός είναι μία καθημερινότητα για άτομα σαν εκείνο, «There is not a single day that I walk around the streets of New York City where I don't have people insulting me, telling me to die, spitting on me».

Εικόνα 6.15

Εικόνα 6.16

Εκμυστηρεύεται την απόπειρα αυτοκτονίας του, όταν το ρώτησαν τι σημαίνει «Live Tinted» για εκείνο. Η άρνηση των Άλλων να αποδεχτούν ή έστω δεχθούν την ύπαρξή του, οδήγησαν το ίδιο να εσωτερικεύσει αυτήν την πεποίθηση. Εν τέλει, καταλήγει πως «Live Tinted» σημαίνει να μπορείς να συνδυάζεις αυτό που ορίζει η καταγωγή σου (στην προκειμένη περίπτωση Νότια Ινδία) και οτιδήποτε άλλο απορρίπτεται ως διαφορετικό από την κοινωνία.

Οι δημοσιεύσεις φωτογραφικού υλικού στην κατηγορία «Άλλοι» προωθούν ανάλογα μηνύματα με εκείνα του οπτικοακουστικού, με περισσότερα παραδείγματα προσωπικών ιστοριών. Τα διφορούμενα μηνύματα της κοινωνίας σχετικά με την υποκειμενικότητα των ατόμων (εικόνα 6.17) και η συνεχής σύγκριση με τον Άλλον δη-

μιουργούν σύγχυση στα άτομα, τα οποία αδυνατούν να καταλάβουν γιατί δεν είναι αρκετά και προσπαθούν να γίνουν ίδιοι με τους Άλλους.

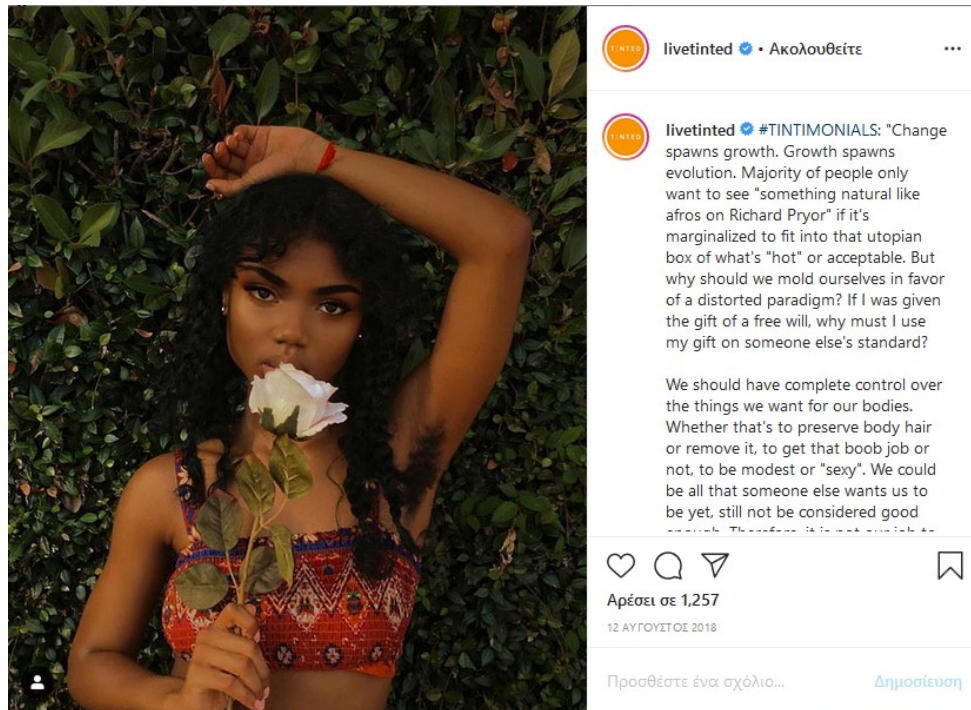

Εικόνα 6.17

Στις φωτογραφίες απεικονίζονται γυναίκες με διαφορετική καταγωγή, διαφορετικό χρώμα δέρματος, στυλ ντυσίματος και χτενίσματος. Κάποιες έχουν τατουάζ, άλλες επιλέγουν να φορούν παραδοσιακά ρούχα και κοσμήματα. Η καθεμία αφηγείται τις περιπτώσεις που οι απόψεις των Άλλων και της κοινωνίας κυριάρχησαν στις σκέψεις τους και άλλαξαν το πως βλέπουν οι ίδιες τον εαυτό τους. Οι έγχρωμες γυναίκες αναφέρονται στις πεποιθήσεις πως μια «τέλεια γυναίκα» διαθέτει ανοιχτόχρωμη επιδερμίδα, αδύνατο σώμα και είναι υπάκουη. Για τους Άλλους το σκούρο δέρμα σε μία γυναίκα την κάνει ανάξια για το σύζυγό της και το παιδί της ένα ακόμη θύμα σύγκρισης με συνομήλικα μέλη της οικογένειας. Αντίστοιχα, τα βαμμένα ροζ μαλλιά θεωρείται πως επηρεάζουν τις ενδεχόμενες προτάσεις γάμου που θα δεχθεί ένα κορίτσι.

Μια γυναίκα, μισή «Μαύρη» και μισή Φιλιππινέζα, υποστηρίζει πως η κρίση ταυτότητας που βίωσε, ήταν αποτέλεσμα των «ετικετών» που προσπαθούσαν να τηςβάλουν οι Άλλοι σε μία απόπειρα να την κατατάξουν σε μία ομάδα. Ενώ, μία άλλη γυναίκα ινδικής καταγωγής απέρριψε για ένα χρονικό διάστημα οτιδήποτε την συνέδεε με την κουλτούρα της, καθώς την καθιστούσε στόχο επικρίσεων από τους Άλ-

λους. Η αποδοχή του εαυτού τους, όπως είναι, ήρθε αργότερα και δεν είναι λίγες εκείνες που φρόντισαν να δείξουν αντίσταση μέσα από το προσωπικό, εκκεντρικό στυλ ντυσίματος αλλά και να αλλάξουν τελείως τρόπο σκέψης, «Be conscious of the intention behind your actions, they affect you way more than you think».

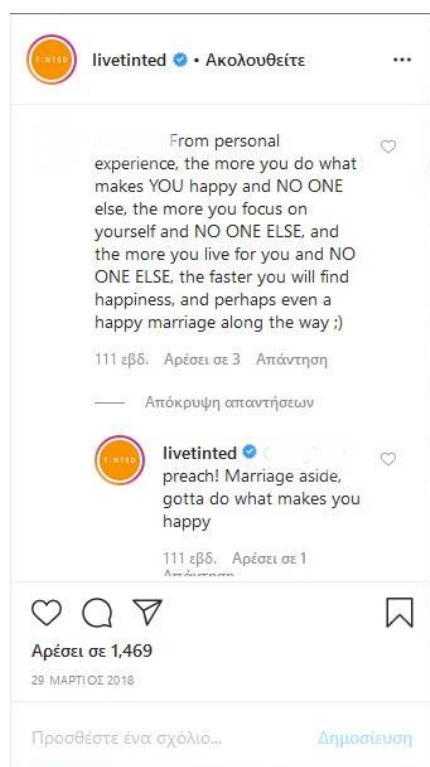

Εικόνα 6.18

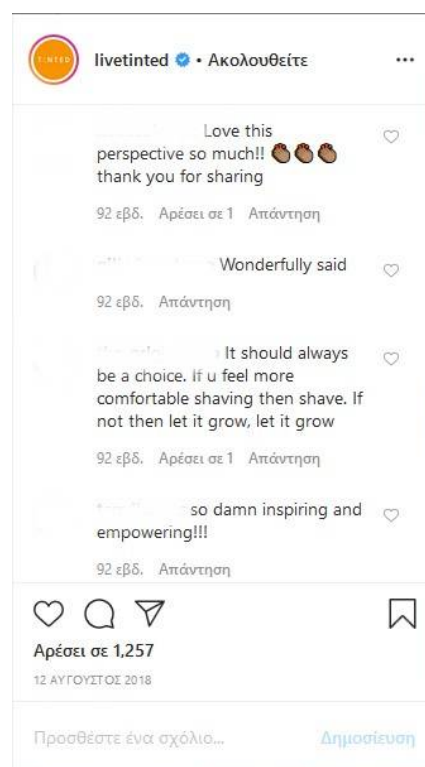

Εικόνα 6.19

Στα σχόλια των μελών παραμένουν θετικές οι αντιδράσεις. Συγκινούνται με την ευαισθησία και την ειλικρίνεια των γυναικών στις φωτογραφίες και δηλώνουν πως το περιεχόμενο της κοινότητας τους δίνει δύναμη, «I feel uplifted». Ευχαριστούν την κοινότητα, τα εικονιζόμενα άτομα και προωθούν σε γνωστούς τους την εκάστοτε δημοσίευση. Μερικοί αναγνωρίζουν πως είναι λάθος να συγκρίνονται με τους Άλλους, τονίζουν παράλληλα πως είναι η άγνοια των τελευταίων ο λόγος που εκείνοι αισθάνονται ανασφαλής. Ωστόσο, δεν λείπουν οι αναφορές μελών που δεν φοβήθηκαν ποτέ τους Άλλους, ούτε έλαβαν υπόψιν τις απόψεις τους. Όπως και να έχει, τα μέλη αισθάνονται οικεία και εκμυστηρεύονται τις δυσκολίες με την καταγωγή τους, τα εξωτερικά χαρακτηριστικά και την αδυναμία να είναι ο εαυτός τους καθημερινά.

Εικόνα 6.20

Εικόνα 6.21

6.3 Κατηγορία «Διαφορετικότητα»

Μία διαφημιστική καμπάνια για τη «Διεθνή Ημέρα Κοριτσιού», εντάχθηκε βάσει περιεχομένου στην κατηγορία «Διαφορετικότητα». Αναδεικνύει διάφορες πλευρές της έννοιας, μέσω της πρωτοβουλίας ενός οργανισμού, τονίζοντας επιπλέον τη συνεισφορά μίας δυνατής, ενωμένης κοινότητας.

«Think (think). Think about what you're trying' to do to me. Oh, think (think-

think). Let your mind go, let yourself be free», τέσσερα κορίτσια νεαρής ηλικίας τραγουδούν το γνωστό τραγούδι «Freedom», της Aretha Franklin και χορεύουν στους διαδρόμους ενός σχολείου. Από την πρώτη στιγμή, αν και δε γίνεται άμεσα γνωστό, με έμμεσο τρόπο αντιλαμβάνεται κανείς πως έχουν διαφορετική καταγωγή. Από τα εξωτερικά χαρακτηριστικά τους μπορεί κανείς να συμπεράνει πως είναι έγχρωμα κορίτσια, κάποια με καταγωγή φαινομενικά από κάποια χώρα της Ασίας και της Μέσης Ανατολής. Ένα από τα κορίτσια έχει πιο ανοιχτόχρωμη επιδερμίδα και φοράει hijab (είδος μαντήλας που καλύπτει το κεφάλι, τον αυχένα και ενίοτε το πρόσωπο-εκτός από τα μάτια-των μουσουλμάνων γυναικών), συμπληρώνοντας τη θρησκευτική ποικιλία των ατόμων. Κρίνοντας από την επιλογή των ενδυμάτων (τζιν παντελόνι με πουλόβερ, μακρύ φόρεμα και μαθητικές στολές), συμπεραίνεται επίσης πως προέρχονται από διαφορετικές κοινωνικές τάξεις.

Η επόμενη σκηνή μεταφέρει τον θεατή στην αίθουσα του θεάτρου. Τα κορίτσια κρύβονται πίσω από τα καθίσματα και παρακολουθούν το βίντεο στον προβολέα. Στις μπροστινές θέσεις βρίσκεται μία γυναίκα, την οποία δεν είναι δυνατόν να διακρίνει κάποιος, αφού φαίνονται μονάχα τα μαλλιά της και η λευκή μπλούζα της. Παρακολουθεί και εκείνη, το κείμενο που σχηματίζουν λέξεις με καλλιγραφικά γράμματα, διαφορετικά χρώματα και στυλ γραφής, «When girls are in school, poverty goes down, GDPs go up, families get stronger, babies are born healthier and the world gets better». Τα κορίτσια αγκαζέ περπατούν με αυτοπεποίθηση, δεν κοιτούν την κάμερα αλλά ψηλότερα, δίνοντας την εντύπωση πως κοιτούν μπροστά, το μέλλον τους. Σύντομα, από πίσω τους πλησιάζει η γυναίκα από την αίθουσα του θεάτρου. Είναι η Michelle Obama, η οποία ανταλλάσσει ένα υποστηρικτικό βλέμμα με τα κορίτσια, περπατά μαζί τους και σηκώνουν όλες μαζί τα χέρια ψηλά, υπό τους ήχους του «Freedom».

Η αναδημοσίευση του βίντεο αποτελεί απόδειξη της υποστήριξης που δείχνει η κοινότητα «Live Tinted» στην πρωτοβουλία «Global Girls Alliance» του οργανισμού των Obama. Στη λεζάντα της δημοσίευσης οι διαχειριστές του λογαριασμού της δυνητικής κοινότητας δίνουν έμφαση στη σημασία της κοινότητας στη διαδικασία της αλλαγής και ζητούν τη συμβολή τους ώστε να αναδείξουν παρόμοιους οργανισμούς. Τα μέλη ανταποκρίνονται θετικά τόσο στο μήνυμα της δημοσίευσης όσο και στο «κάλεσμα» της κοινότητας.

Εικόνα 6.22

Μέρος του σκοπού της δυνητικής κοινότητας «Live Tinted» είναι η ανάδειξη της διαφορετικότητας. Στην κατηγορία προστέθηκαν φωτογραφίες των οποίων το περιεχόμενο και η πλαισίωση από τις λεζάντες συνεισφέρουν σε αυτόν. Στις δημοσιεύσεις που απευθύνεται αποκλειστικά η κοινότητα στα μέλη της, επιλέχθηκαν φωτογραφίες με διαφορετικές γυναίκες. Από το χρώμα του δέρματος, τα χαρακτηριστικά του προσώπου, τα μαλλιά και το ντύσιμο τους γίνεται κατανοητό πως προβάλλονται γυναίκες διαφορετικής εθνικότητας και θρησκείας. Η λεζάντα «All the shades in between» συνάδει με την κατεύθυνση της κοινότητας, η οποία αποτυπώνεται και οπτικά. Στο κέντρο της φωτογραφίας βρίσκονται πέντε γυναίκες με διαφορετικές αποχρώσεις της επιδερμίδας, στηρίζουν το κεφάλι τους η μία στην άλλη, αντιπροσωπεύοντας τις ενδιάμεσες αποχρώσεις που υποεκπροσωπούνται από τη βιομηχανία της ομορφιάς. Στην ίδια λογική, ένα illustration με έξι αυτή τη φορά διαφορετικές γυναίκες φιγούρες, έμμεσα εκπροσωπούν τα μέλη της κοινότητας, τα οποία προέρχονται από διαφορετικές χώρες. Επανεμφανίζεται η διαφορετικότητα στην καταγωγή, τη θρησκεία και την εμφάνιση.

Εικόνα 6.23

Επιπλέον, αναδεικνύεται η πολυπολιτισμικότητα της αμερικανικής κοινωνίας, διαμέσου της σημαίας, η οποία είναι φτιαγμένη από διαφορετικά κομμάτια υφάσματος. Μια ποικιλία πολιτισμών συνυπάρχει στην ίδια κοινωνία, ποικίλες ταυτότητες, αξίες και ιστορίες ανθρώπων αντιπροσωπεύονται με το παρακάτω έργο.

Εικόνα 6.24

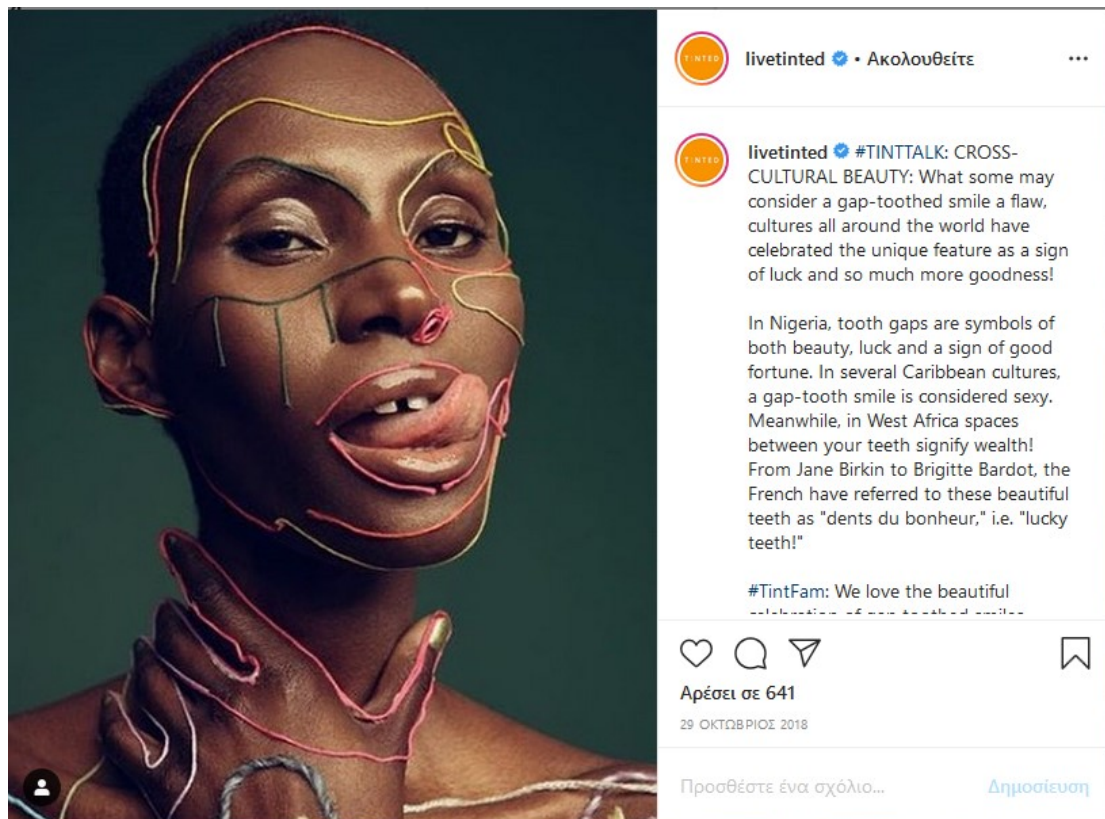
Δυο μοντέλα διεθνούς φήμης αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα αποδοχής της διαφορετικότητας. Δυο περιπτώσεις δερματικών παθήσεων, λεύκης και αλμπινισμού, έρχονται στο προσκήνιο. Δε θεωρούν τους εαυτούς τους εκπροσώπους των παθήσεων, αλλά αντιλαμβάνονται τη διαφορά τους με τους Άλλους απλά ως ένα μέρος της ταυτότητά τους. «It's not the only thing that I have to offer».

Εικόνα 6.25

Εικόνα 6.26

Εικόνα 6.27

Με την παραπάνω φωτογραφία θίγεται το ζήτημα της διαπολιτισμικής ομορφιάς, όπου ένα χαρακτηριστικό μπορεί να συνδέεται με την ομορφιά και την καλοτυχία σε μία κουλτούρα αλλά να θεωρείται ελάττωμα σε μία άλλη. Η κοινότητα προτρέπει τα μέλη να αναφέρουν χαρακτηριστικά που εκείνοι θα ήθελαν να αποκαταστήσουν. Προέκυψε μια πληθώρα απαντήσεων, στις οποίες τα μέλη κυρίως από προσωπική εμπειρία ανέφεραν τα στοιχεία για τα οποία τους ενδιαφέρει και θα ήθελαν να αλλάξουν την αφήγηση, όπως οι ρυτίδες, οι ελιές, τα καστανά μάτια ανάμεσα σε άλλα. Τα μέλη είναι διατεθειμένα να καταθέσουν δημοσίως τις ιστορίες τους και να αλληλοεπιδράσουν με τα υπόλοιπα μέλη. Αναφορικά με την πολυπολιτισμικότητα των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, άτομα με πολλαπλές φυλετικές ταυτότητας ανέφεραν τη δυσκολία να βρουν ισορροπία ανάμεσά τους, αλλά και να δείξουν την εκτίμηση στην κουλτούρα, χωρίς να ενστερνιστούν ή ταυτιστούν με τα τυχόν «ελαττώματα» της. «Finally, a one stop place for brown girls», τέλος, επικροτούν την καλή δουλειά της κοινότητας και δηλώνουν πως αισθάνονται όμορφα μέσω του περιεχομένου.

6.4 Κατηγορία «Στερεότυπα».

Στην εν λόγω κατηγορία κατατάχθηκε η πρώτη χρονικά συνέντευξη «Hue to Know», στην οποία συμμετείχε άνδρας. Ο συνεντευξιαζόμενος είναι ινδικής καταγωγής και ασχολείται με τη μουσική. Το βίντεο ξεκινά με εκείνον να παίζει στο βιολί το τραγούδι του Drake, Hotline Bling. Παράλληλα, μία διαφορετική εκδοχή του εισέρχεται και παραμένει ως μουσικό χαλί καθ' όλη τη διάρκεια της συνέντευξης. Πλάνα στα οποία φαίνεται να απευθύνεται στους θεατές, κοιτώντας στην κάμερα εναλλάσσονται με πλάνα όπου παίζει βιολί, συναναστρέφεται με τα άτομα που βρίσκονται στο παρασκήνιο και κοντινές λήψεις που δίνουν έμφαση στο πρόσωπο του. Χαμογελά και ποζάρει, κρατώντας στα χέρια του ένα πίνακα που γράφει «You' re Tintiful» (ύστερα από την ένωση του «tint» με τη λέξη «beautiful»).

Εικόνα 6.28

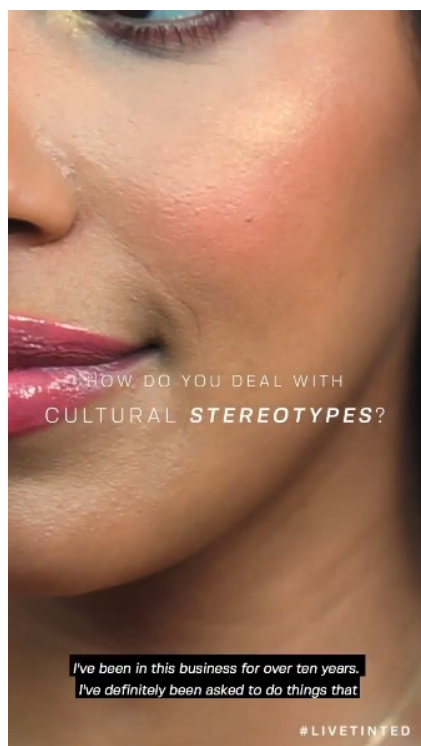
Εικόνα 6.29

Εγκαταστάθηκε στην Αμερική μαζί με την οικογένειά του λίγο μετά την πτώση των Δίδυμων Πύργων. Όντας το νέο παιδί στο σχολείο, υπήρξε θύμα εκφοβισμού και δέκτης «ισλαμοφοβικής» συμπεριφοράς. Παρόλο που δεν είναι μουσουλμάνος, τα παραδοσιακά ρούχα και το τουρμπάνι (λεπτό ύφασμα που τυλίγουν στο κεφάλι τους

μουσουλμάνοι και όχι μόνο) διευκολύνουν την παρανόηση και τη δημιουργία στερεοτύπων, «I see the eyes on me». Με την μετακόμιση σε μία άλλη πόλη κατάφερε να γίνει μέλος μίας κοινότητας, με τα μέλη της οποίας ένιωσε πως διαθέτει κοινά και αυτό είχε θετική επιρροή σε εκείνον.

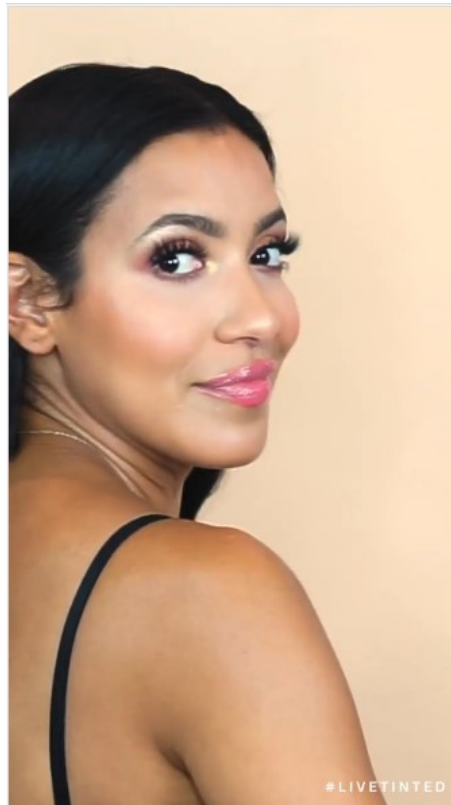
Δείχνει να έχει αυτοπεποίθηση για την ταυτότητά του, «I never wavered as far as my identity goes», αν και τον ακολουθούν τα γενικευμένα συμπεράσματα των Άλλων. Στόχος του είναι να προωθήσει μέσω της μουσικής την ταυτότητα του, συνεισφέροντας στην αντιπροσώπευση των καλλιτεχνών Ασιατικής καταγωγής στη βιομηχανία και να καταφέρει η εικόνα του και αυτή των όμοιων του να γίνει μια φυσιολογική πραγματικότητα. Απευθυνόμενος σε όσους παρακολουθούν τη συνέντευξη, συμβουλεύει να αποδεχθούν τον εαυτό τους, ενάντια στις πεποιθήσεις των Άλλων και να είναι οι μεγαλύτεροι υποστηρικτές του εαυτού τους.

Συνεχίζοντας στην υποκατηγορία των στερεοτύπων η κοινότητα «Live Tinted» φιλοξένησε μία παρουσιάστρια λατινικής καταγωγής, συγκεκριμένα από τη Δομινικανή Δημοκρατία. Στερεότυπα αναφορικά με την κουλτούρα της, την ακολούθησαν στα επαγγελματικά της βήματα. Πλάνα από τηλεοπτικές εκπομπές της εμφανίζονται στην οθόνη, καθώς αναφέρεται στα σχόλια μερικών συνεργατών για την προφορά της. Όπως και να έχει, φροντίζει να παραμείνει ο εαυτός της και ελπίζει οι γύρω της να την αποδεχθούν.

Εικόνα 6.30

Στην πολυετή παρουσία της στην αμερικάνικη βιομηχανία της ψυχαγωγίας, της ζητήθηκε να αλλάξει τη συμπεριφορά της για να ικανοποιήσει τις επιθυμίες των εργοδοτών της. Κατά τη γνώμη της, αποτελούσαν στερεοτυπικές προσδοκίες, «You know, can you just be a little bit more sassy? You know that accent that you have just like maybe play it up a little bit more? ». Οι προτάσεις αυτές της δημιουργούσαν σύγχυση, ειδικά όταν αναλογιζόταν τις απαιτήσεις των Άλλων να διορθώσει την προφορά της. Με αφορμή τη διαφορούμενη συμπεριφορά, περιγράφει την εμπειρίας της όταν εμφανίστηκε σε μία δουλειά με τις φυσικές μπούκλες της και η τελική εικόνα της κατέληξε να είναι πολύ διαφορετική από την πραγματική. Τέτοιου είδους γεγονότα της έμαθαν να χρησιμοποιεί καλύτερα τις δημόσιες πλατφόρμες και να παρουσιάζει κάθε πλευρά του εαυτού της, όπως επιθυμεί.

Εικόνα 6.31

Το τελευταίο οπτικοακουστικό υλικό στην κατηγορία «Στερεότυπα» εντάσσεται στην ενότητα της κοινότητας «No Shade», στην οποία δίνεται το έναυσμα συζήτησης όσον αφορά το ζήτημα της ίσης αντιπροσώπευσης των διάφορων έγχρωμων ατόμων. Αν και συνηθίζεται να αναφέρεται ένα προϊόν ή μία εταιρεία, στην προκειμένη περίπτωση παρουσιάζεται το έργο ενός επαγγελματία μακιγιέρ από το Πακι-

σταν, του οποίου η ταυτότητα αποκρύπτεται.

Πρόκειται για τη «μεταμόρφωση» μίας έγχρωμης γυναίκας από την Αφρική. Ακολουθώντας τη χαλαρή μελωδία, η γυναίκα χαμογελαστή και με αργές κινήσεις δείχνει το πρόσωπο της, και την ίδια στιγμή η κάμερα εστιάζει στα χαρακτηριστικά της. Σκουρόχρωμη επιδερμίδα, έντονη χρώση του δέρματος γύρω από τα καστανά της μάτια και κοντά, σγουρά μαλλιά. Τοποθετεί την παλάμη της στην κάμερα και όταν το απομακρύνει, κάθε στοιχείο της εξωτερικής εμφάνισής της έχει αλλάξει. Η επιδερμίδα της έχει πιο ανοιχτό χρώμα λόγω της χρήσης διαφορετικής, πιο ανοιχτής απόχρωσης στη βάση (foundation) του μακιγιάζ, χρωματιστοί φακοί επαφής «αντικατέστησαν» τα καστανά μάτια και μία μακριά, καστανόξανθη περούκα προστέθηκε για την ολοκλήρωση της «μεταμόρφωσης». Καθώς της ανεμίζουν τα «καινούργια» μαλλιά, η έγχρωμη γυναίκα δείχνει ικανοποιημένη με την εμφάνιση της, διατηρώντας το χαμόγελό της από την αρχή μέχρι το τέλος του βίντεο.

Η κοινότητα «Live Tinted», αντίθετη με την εν λόγω δημοσίευση, κρίνει τις επιλογές του επαγγελματία και χαρακτηρίζει την πράξη αυτή ως ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα διάκρισης εξαιτίας του χρώματος της επιδερμίδας (colorism), όπου το σκουρόχρωμο δέρμα εξαφανίζεται πίσω από το μακιγιάζ γιατί δε θεωρείται αρεστό, «This video is a blatant act of colorism where dark skin is deemed so abhorrent that it must be erased».

Εικόνα 6.32

Στην πλειοψηφία των σχολίων στη δημοσίευση, τα μέλη της κοινότητας φαίνεται πως ταυτίζονται με τη θέση της τελευταίας. «This is NOT ok...», «This is truly

heartbreaking, it's really sad that the makeup artist thinks that this is beautiful but it was especially tragic to see how happy the woman was after her "transformation." I think the only thing that can be done is what you're already doing- highlighting these things and having elevated, compassionate conversations around why it's NOT okay». Ωστόσο, σε ένα σχόλιο φαίνεται να θεωρείται κατακριτέα η συνολική αρνητική αντίδραση στη δημοσίευση και το έργο του επαγγελματία μακιγιέρ. Δεδομένου ότι δε είναι γνωστές οι προθέσεις του αλλά και τα συναισθήματα της γυναίκας για τον εαυτό της, το συγκεκριμένο μέλος αδυνατεί να κατανοήσει το λόγο αυτής της κακεντρέχειας. Προτείνει να αναλογιστούν πως με τον τρόπο του ο επαγγελματίας έδειξε τις δυνατότητες της τέχνης του μακιγιάζ, η οποία μπορεί να αξιοποιηθεί για να ενισχύσει την αυτοπεποίθηση, για παράδειγμα, σε γυναίκες με ουλές ή άλλα σημάδια.

Στερεοτυπικές αντιλήψεις και διακρίσεις μπορούν να επηρεάσουν την ταυτότητα και την ιδέα που έχει κάποιος για τον εαυτό του. Οι περιπτώσεις που αναφέρονται στο φωτογραφικό υλικό, κατά κύριο λόγο, δείχνουν την επιτυχία των ατόμων να ξεπεράσουν τελικά τα στερεότυπα που αποδόθηκαν σε εκείνα και τις ομάδες στις οποίες ανήκουν. Δεν είναι επιτρεπτό για μία μουσουλμάνα να ασχολείται με τον αθλητισμό, όσοι αθλούνται είναι αδύνατοι, μια γυναίκα πρέπει να ντύνεται ευπρεπώς, να είναι ευγενική και υπάκουη, τα σημάδια ακμής πρέπει να κρύβονται για να είναι τέλεια η εικόνα, είναι ορισμένα από τα στερεότυπα που ακολουθούν τις γυναίκες.

Εικόνα 6.33

Εικόνα 6.34

Εικόνα 6.35

Ορισμένοι ανέφεραν πως κρύβονται πίσω από αυτές τις αντιλήψεις ή πως υπάρχουν εσωτερικευμένα στερεότυπα, τα οποία επιβάλλουν τα ίδια τα άτομα στους εαυτούς τους. Στην περίπτωση των έγχρωμων ανθρώπων, για παράδειγμα, γίνονται διακρίσεις ανάμεσα στις διαβαθμίσεις των αποχρώσεων των σκούρων επιδερμίδων. Τρεις αδελφές από την Αϊτή συνειδητοποίησαν τα στερεότυπα που αποδίδονται σε άτομα όμοια τους, όταν βίωσαν τη διάκριση ανάμεσα τους λόγω χρώματος. Δηλώνουν πως ποτέ το χρώμα του δέρματος δε θα ορίζει την ταυτότητα κάποιου, «Your skin color will never define who you are as a person».

Από τη μεριά της, η δυνητική κοινότητα δημιούργησε το εγχείρημα «Be your own princess», με στόχο να υπερνικήσει τα στερεότυπα. Σε αυτό συμμετείχαν πέντε γυναίκες, μία εξ αυτών ήταν η ιδρύτρια της κοινότητας. Μιλούν για το ρατσισμό που βίωσαν με αφορμή την εμφάνισή τους, για το γεγονός ότι ένιωσαν την ανάγκη να κρύψουν την καταγωγή τους για να γίνουν αποδεκτοί και μέσω αυτού του εγχειρήματος επιδίωξαν να αποκαταστήσουν τα στερεότυπα που τους επιβλήθηκαν.

Εικόνα 6.36

Τα μέλη της κοινότητας δείχνουν να συμφωνούν στην μεγάλη επιρροή των στερεοτύπων. Τους πληγώνουν τα σχόλια και οι λανθασμένες υποθέσεις για τον εαυτό τους, αναφορικά με την ακμή, το σώμα και γενικά την εικόνα τους. Παραδέχονται πως προσπάθησαν πολύ για να ξεπεράσουν τις ανασφάλειές τους και φαίνεται τώρα να αγαπούν αυτό που είναι με όποιες ατέλειες έχουν. Είναι μία καθημερινότητα για αυτούς και συνεχώς υπενθυμίζουν στον εαυτό τους να παραμείνουν αυθεντικοί. Η δημοσίευση με τη πριγκίπισσα Pocahontas, ωστόσο, έδωσε την αφορμή σε μία μερίδα μελών να μιλήσουν για «εκμετάλλευση» της κουλτούρας από τη κοινότητα. Δήλωσαν την απογοήτευσή τους από την επιλογή μίας Ινδής γυναίκας για την εκπροσώπηση των Ιθαγενών, θεωρώντας πως δεν είναι σε θέση «να αποκαταστήσει ένα στερεότυπο που δεν ήταν εξ' αρχής δικό της». Από τη μεριά τους, οι διαχειριστές της κοινότητας έκαναν σαφές πως ο στόχος τους ήταν η ανάδειξη των στερεοτύπων που κατάφεραν οι συγκεκριμένες γυναίκες να αποκαταστήσουν και όχι η ταύτιση με την εθνικότητα των πριγκιπισσών της Disney.

Εικόνα 6.37

6.5 Κατηγορία «Ταυτότητα».

Ο όρος «μιγάς» (αγγλ.: mixed race) αποδίδεται στους ανθρώπους που προέρχονται από δύο ή περισσότερες εθνικές ομάδες. Οι τελευταίες δημοσιεύσεις οπτικοακουστικού υλικού αποτελούν συνεντεύξεις ενός άνδρα και μίας γυναίκας από τον καλλιτεχνικό χώρο. Με αφορμή τις εμπειρίες τους αναφορικά με την ταυτότητα ως μιγάδες, μιλούν για την αποδοχή από τους Άλλους και την αντιπροσώπευση στον κινηματογράφο και τη μουσική βιομηχανία.

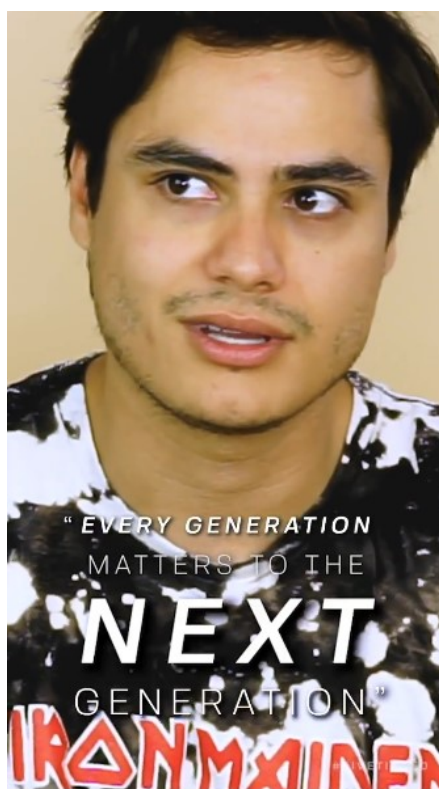

Εικόνα 6.38

Ηθοποιός του Hollywood και απόγονος των Ιθαγενών του έθνους Hualapai, της Αριζόνα (από τη μεριά της μητέρας του), μοιράζεται τις σκέψεις και τα συναισθήματα να μεγαλώνει κανείς στον καταυλισμό. Ήταν ωραίο να ζει απομονωμένος από τον υπόλοιπο κόσμο, όντας μέλος μίας κοινότητας όπου όλοι ανήκαν στην ίδια φυλή, είχαν τα ίδια ενδιαφέροντα, τις ίδιες πεποιθήσεις και συμμετείχαν σε κοινές, πολιτιστικές δραστηριότητες. Η διαφορετική καταγωγή του πατέρα του (Λευκός) έκανε, όμως, την οικογένειά του λίγο διαφορετική από τις υπόλοιπες. Δεν ανήκε στην ίδια φυλή και αυτό κατ' επέκταση σήμαινε πως και ο ίδιος δεν ανήκε πλήρως στην

φυλή της μητέρας του. «We were just got in between like not being accepted by our own people and like leaving the reservation, we weren't accepted by the White Community».

Ερωτώμενος για την αμερικανική επανάσταση στις τέσσερις Ιουλίου, γίνεται ειρωνικός, ενώ διακρίνεται και η συναισθηματική του φόρτιση, τόσο από την έκφραση του προσώπου του όσο και από τον τόνο της φωνής του. «You think you are entitled to tell people how to immigrate. You are on stolen land. You committed genocide on my people and you have the nerve to talk about this». Τονίζει τη μεγάλη σημασία που έχουν οι πράξεις μίας γενιάς ανθρώπων στην επόμενη, δήλωση που εμφανίζεται και στην οθόνη με τη μορφή κειμένου, και δηλώνει δημόσια πως από τη μεριά του έχει πολλά ακόμη να προσφέρει στη δική του κοινότητα.

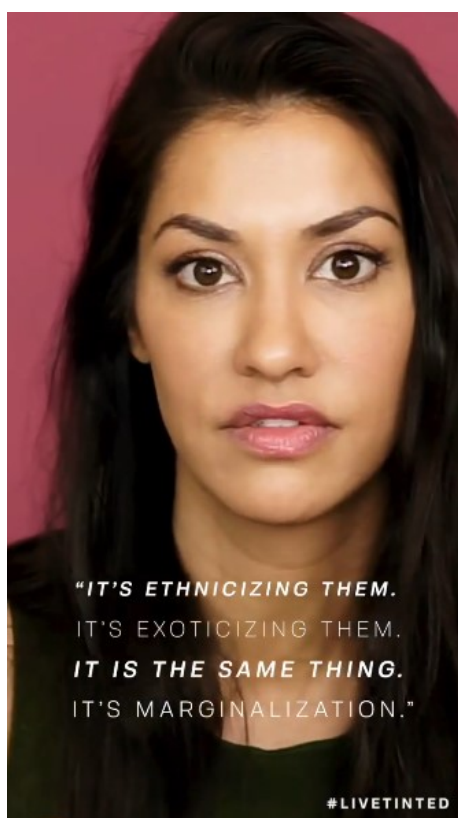

Εικόνα 6.39

Την αίσθηση ότι δεν ανήκει και πως δεν νιώθει αρκετή για τους Άλλους, λόγω της ταυτότητας της ως μιγάδα, υποστηρίζει και η επόμενη συνεντευξιαζόμενη. Ηθοποιός και μουσικός, με καταγωγή από την Ινδία και την Ολλανδία, δυσκολεύτηκε και εκείνη να γίνει αποδεκτή από τους «ανθρώπους της». Θυμάται τη φορά που προσέλαβε έναν υπεύθυνο δημοσίων σχέσεων για να πείσει Νότιους Ασιάτες πως είναι ασιατικής καταγωγής. Γελώντας παραδέχεται πως η πράξη της δεν ενδιέφερε τελικώς

κανέναν, αλλά πιστεύει πως είναι μια προσωρινή κατάσταση διότι στο μέλλον, όλοι οι άνθρωποι θα είναι μιγάδες και θα έχουν σκούρο χρώμα δέρματος.

Συμπληρώνει με τη δική της ιστορία για την έλλειψη αντιπροσώπευσης ατόμων με κοινές αναφορές στο επαγγελματικό χώρο. Με ειρωνικό και καταγγελτικό ύφος αναφέρει πως η συζήτηση περί περιθωριοποίησης ορισμένων ομάδων ανθρώπων γίνεται εντελώς συγκυριακά. Πιστεύει ότι πίσω από τις προθέσεις των εταιρειών δεν βρίσκεται ο αλτρουισμός, αλλά έχουν αντιληφθεί το οικονομικό κέρδος που συνεπάγεται η συμπερίληψη ενός μεγάλου, περιθωριοποιημένου πληθυσμού. «It's just good business». Όταν πρόκειται για έγχρωμα άτομα, η συζήτηση γύρω από την εθνικότητά και την καταγωγή τους, τους τοποθετεί αμέσως στο περιθώριο.

Εικόνα 6.40

Για τα πρόσωπα των δύο συνεντεύξεων, «Live Tinted» σημαίνει αυτο-αποδοχή. Ο άνδρας επιμένει στη σημασία της σύνδεσης με την καταγωγή και προτρέπει τους θεατές να μην περιορίζονται στις ιδέες που πιστεύουν ότι έχουν οι Άλλοι για εκείνους. Η γυναίκα, εκφράζει την αγανάκτηση από την πίεση των Άλλων, «I already am. I cannot. I came out like this, guys», σχολιάζοντας με έμμεσο τρόπο τη δυσκολία να ζει κανείς με σκούρο χρώμα δέρματος.

Εικόνα 6.41

Οι φωτογραφίες της τελευταίας κατηγορίας συνεχίζουν να έχουν ως κεντρικό θέμα την πολλαπλή ταυτότητα των μιγάδων. Επαναλαμβάνονται δηλώσεις περιθωριοποίησης και εκφοβισμού για το χρώμα, τα εξωτερικά χαρακτηριστικά αλλά την ίδια στιγμή νιώθουν υπερήφανοι για την ταυτότητά τους. Αναφέρονται περιπτώσεις που οι Άλλοι βοηθούν το άτομο να ταυτιστεί με κάποια πλευρά της ταυτότητάς του, «I do identify most with the black part of my heritage at the moment, mostly because when people see me they see «black» or «mixed». Υπάρχουν άτομα, ωστόσο, που αποφεύγουν συνειδητά τον ορισμό της ταυτότητας τους γιατί αποδέχονται τις εναλλασσόμενες πλευρές του εαυτού τους, «I love how those parts of my identity influence my life, but I am not defined by them».

Άλλες φορές, η κρίση της δυαδικής ταυτότητας βρίσκει διέξοδο στην τέχνη και βοηθά τα άτομα να εκφραστούν και να συνδεθούν με άλλους. Στο φωτογραφικό υλικό προβάλλονται ακόμη περιπτώσεις με ακόμη περισσότερες ταυτότητες, όπως εκείνη της διάσημης έγχρωμης, queer, τραγουδίστριας και ενός έγχρωμου, παραπληγικού ατόμου και μέλους της LGBTQ κοινότητας. Αν και αντιμετωπίζουν δυσκολίες λόγω των περιθωριοποιημένων ταυτοτήτων, δείχνουν υπερήφανοι για αυτές.

Εικόνα 6.42

Όσον αφορά την πολιτισμική ταυτότητα, γίνεται λόγος για την επιρροή του περιβάλλοντος, εννοώντας πως οι Άλλοι την αντιλαμβάνονται και την ερμηνεύουν διαφορετικά αναλόγως των προσωπικών εμπειριών και για την σχέση της κουλτούρας του κάθε ατόμου με αυτήν. Στην τελευταία περίπτωση, το εικονιζόμενο άτομο χαρακτηρίζει λυπηρή την ομοιογένεια που παρατηρείται, καθώς ευθύνεται για την εξαφάνιση της κουλτούρας.

Τα μέλη της κοινότητας «Live Tinted» και στην κατηγορία «Ταυτότητα» εκφράζουν την εκτίμηση τους στο έργο της και στην ποικιλία των προσωπικοτήτων που προβάλλονται. Αναφορικά με την ταυτότητα, δημοσιεύθηκαν πολλά σχόλια, με τα οποία τα μέλη εξηγούσαν τους λόγους που ταυτίζονταν με την εκάστοτε δημοσίευση, και ειδικά με το διχασμό που νιώθουν ανάμεσα στις πολλαπλές ταυτότητες. Δίνουν έμφαση στη σημασία να έχουν εκείνα τον έλεγχο των ταυτοτήτων τους, ποιες πλευρές τους, δηλαδή, τους ορίζουν ή θέλουν να αναδείξουν.

Κεφάλαιο Έβδομο

7. Συζήτηση αποτελεσμάτων

Η ολοκλήρωση της καταγραφής και ανάλυσης των αποτελεσμάτων οδήγησε σε μία σειρά συμπερασμάτων. Στο παρόν κεφάλαιο επιδιώκεται ο έλεγχος συνέπειας αυτών με το θεωρητικό υπόβαθρο της διπλωματικής εργασίας, και εν τέλει η απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων. Υπενθυμίζεται πως διερευνήθηκε ο τρόπος παρουσίασης της διαφορετικότητας από τη δυνητική κοινότητα «Live Tinted» και η διαμόρφωση της ταυτότητας των μελών αυτής.

Μελετώντας εκ πρώτης όψεως τις δημοσιεύσεις στην ολότητά τους, είναι έκδηλη η ποικιλία όσον αφορά τα πρόσωπα που επιλέγει να προβάλλει η κοινότητα. Την πλειοψηφία έχουν οι γυναίκες, ωστόσο δεν απουσιάζει το φωτογραφικό και οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο «φιλοξενούνται» άνδρες και μέλη της LGBTQ κοινότητας. Παρατηρείται η εμφάνιση ατόμων με διαφορετικό χρώμα δέρματος, σωματότυπο και ηλικίας. Τα άτομα μπορεί να είναι διασημότητες ή μέλη της κοινότητας, τα οποία χρησιμοποίησαν στις προσωπικές δημοσιεύσεις τους το hashtag #live tinted ή/και το tag @LiveTinted, και επιλέχθηκαν για την ενίσχυση του περιεχομένου της. Στο σύνολο των φωτογραφιών μπορεί να διακριθεί η προτίμηση κοντινών λήψεων που επικεντρώνονται στην ανάδειξη των εξωτερικών χαρακτηριστικών του προσώπου. Άλλοτε δίνεται έμφαση στα μαλλιά (μακριά, ίσια, σγουρά) ή στην έλλειψη αυτών, στα μάτια (διαφορετικά χρώματα και σχήματα) και άλλοτε στο χρώμα ή την κατάσταση της επιδερμίδας (έγχρωμοι, σημάδια ακμής ή γήρατος). Δημοσιεύονται, παρ' όλα αυτά, και φωτογραφίες που δείχνουν ολόκληρο το σώμα των ατόμων. Παρόμοιο περιεχόμενο συναντάται και σε φωτογραφίες illustration που συμπληρώνουν το υλικό.

Η δυνητική κοινότητα επιλέγει να δημοσιεύσει τόσο πρωτογενές όσο και δευτερογενές περιεχόμενο. Αναφορικά με την πρώτη κατηγορία και το οπτικοακουστικό υλικό, κυρίως μέσω της σειράς συνεντεύξεων «Hue to Know» μπορεί κανείς να συμπεράνει τον ενεργό ρόλο των διαχειριστών και γενικότερα, την «ταυτότητα» της κοινότητας. Μέσα από τον τρόπο που πλαισιώνει τον εκάστοτε συνεντευξιζόμενο, τις επιλογές στην επεξεργασία και την τελική προβολή των βίντεο, επαναλαμβάνονται οι παραπάνω παρατηρήσεις. Επιδιώκεται η εκπροσώπηση διάφορων φύλων, με διαφορετικό χρώμα δέρματος, διαφορετική καταγωγή, θρησκεία και εμφάνιση. Η έναρξη του κάθε οπτικοακουστικού γίνεται με στιγμιότυπα των συνεντεύξεων, όπου

φαίνεται η αλληλεπίδραση των επισκεπτών με τους διαχειριστές της κοινότητας πίσω από την κάμερα. Στόχος είναι να ελκύσει το ενδιαφέρον και να προσφέρει μία χαλαρή διάθεση στους θεατές. Λόγω του ότι αποθηκεύονται ψηφιακά με τη βοήθεια του IGTV που δημιουργήθηκε για κινητά, η προβολή των βίντεο είναι σε οριζόντια διάταξη. Πολύ κοντινά πλάνα δίνουν έμφαση σε λεπτομέρειες του προσώπου, ενώ πλάνα της συνέντευξης εναλλάσσονται με ενδιάμεσες λήψεις στις οποίες οι συνεντευξιαζόμενοι δείχνουν πιο χαλαροί, παίζουν με την κάμερα και ποζάρουν. Κατά τη διάρκεια της ίδιας της συνέντευξης, τα άτομα κοιτούν απευθείας στην κάμερα, δημιουργώντας την εντύπωση ότι απευθύνονται άμεσα στους θεατές.

Ειδικότερα, στο περιεχόμενο των δημοσιεύσεων (ανάλυση της συνοδευτικής λεζάντας των φωτογραφιών και της συνολικής διάρκειας των βίντεο), όπως παρατηρήθηκε με βάση τις πέντε ξεχωριστές κατηγορίες, εξήχθησαν συμπεράσματα που απαντούν ικανοποιητικά τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν εξ' αρχής. Παρότι σημείο εκκίνησης αποτελεί ο χώρος της ομορφιάς και η τέχνη του μακιγιάζ, θίγονται παράλληλα και άλλα θέματα που εμπίπτουν στις έννοιες της ταυτότητας και της διαφορετικότητας. Η ψηφιακή αφήγηση (αγγλ.: digital storytelling) αξιοποιείται ως εργαλείο τόσο από τη δυνητική κοινότητα όσο και από τα μέλη.

Μέσα από τις φωτογραφίες και το οπτικοακουστικό υλικό, επιβεβαιώνεται η θεωρία περί «αναστοχαστικής επίγνωσης» του ατόμου, όπου υποστηρίζεται ότι η αντίληψη για τον εαυτό του διαμορφώνεται μέσα από το περιβάλλον, την κοινωνία και τον κόσμο στον οποίο ανήκει. Φάνηκε πως τα άτομα αναγνωρίζουν την πολλαπλότητα των εαυτών τους και δηλώνουν πως χρησιμοποιούν το μακιγιάζ ως μέσο να εναλλάσσονται. Τονίζουν πως έχει μεγάλη σημασία η λήψη συνειδητών αποφάσεων για τον εαυτό, καθώς επηρεάζεται η αυτο-εκτίμηση και η αυτο-εικόνα τους. Επαναλαμβάνουν συχνά την ανάγκη αυτο-αποδοχής, αφού έχουν μοιραστεί τις δυσκολίες στην παιδική και εφηβική ηλικία. Όπως υποστήριξε και ο Erikson (Κορωναίου, 1995), η περίοδος αυτή είναι καταλυτικής σημασίας για την διαμόρφωση του εαυτού. Στις περισσότερες περιπτώσεις παραδέχθηκαν την αρνητική επιρροή εξωτερικών παραγόντων και την προσπάθεια που κατέλαβαν για να διαμορφώσουν τον ιδανικό εαυτό, το οποίο εν τέλει κατάφεραν ως ενήλικες.

Άτομα μικτής καταγωγής και μέλη της LGBTQ κοινότητας κάνουν, επιπλέον, λόγο για πολλαπλότητα της ταυτότητας. Συγκεκριμένα, αναφέρονται στην κρίση της ταυτότητας που βιώνουν, λόγω του διχασμού ανάμεσα στις διάφορες κουλτούρες και αναφορές. Νιώθουν ότι δεν είναι αρκετοί και πως δεν ανήκουν σε κάποια ομάδα. Αυ-

τή η περιθωριοποίηση τους έχει άμεση σχέση με τους Άλλους, ο οποίος μπορεί να ανήκουν στο οικογενειακό περιβάλλον, στον επαγγελματικό χώρο ή να είναι και τελείως άγνωστοι. Σύμφωνα με τον Cooley (1902, 1964), όπως αναφέρθηκε στο Hughes & Kroehler (2007), η ανταπόκριση των Άλλων είναι δυνατόν να κάνει ένα άτομο να αισθανθεί ντροπή ή σιγουριά για την ταυτότητα και τον εαυτό του. Χαρακτηριστικά παραδείγματα από τα δεδομένα της έρευνας είναι οι περιπτώσεις ρατσισμού για το χρώμα του δέρματος πολλών ανθρώπων, κυρίως γυναικών, οι οποίες κατέφευγαν σε πρακτικές απομάκρυνσης αυτού του χαρακτηριστικού.

Η απόδοση χαρακτηρισμών ως πρακτική διάκρισης έχει και αυτή ως αποτέλεσμα την περιθωριοποίηση των ατόμων, οι οποίοι από τη μεριά τους εκλαμβάνονται την κατηγοριοποίηση τους σε μία μειονοτική ομάδα ως απάρνηση της ατομικότητάς τους. Παρατηρείται πως τα άτομα επηρεάζονται από τις αντιλήψεις των Άλλων για μία ομάδα ανθρώπων. Εφόσον η ατομική ταυτότητα είναι κομβικής σημασίας για ένα άτομο, φαίνεται πως έχει τη δυνατότητα να αποφύγει τα στερεότυπα και την ενσωμάτωση σε μειονότητες. Από τη μεριά τους, τέτοια άτομα προσπαθούν να συνενωθούν και να καταρρίψουν τις γενικευμένες αντιλήψεις της κοινωνίας συλλογικά.

Ειδικότερα, οι αναφορές εντός της κοινότητας στα στερεότυπα συσχετίζονταν με τα αρνητικά, γενικευμένα συμπεράσματα των Άλλων και της κοινωνίας. Υποστηρίζεται από τα άτομα που προβάλλονται στην κοινότητα ότι η διαμόρφωσή τους έγκειται στην άγνοια και τις λανθασμένες υποθέσεις, κυριότερα στα ζητήματα της φυλής και του φύλου. Η αδυναμία να κατατάξουν σε ξεκάθαρες κατηγορίες όλους τους ανθρώπους συνεπάγεται με τον ορισμό τους ως διαφορετικοί και την περιθωριοποίησή τους. Τα διαφορούμενα μηνύματα προκαλούν σύγχυση στα άτομα, ενώ εντείνεται η κρίση της ταυτότητάς τους. Παρ' όλα αυτά, αναφέρεται πως η παρουσία των Άλλων βοήθησε στην κατανόηση της ταυτότητας. Η γυναίκα που νιώθει να ταυτίζεται περισσότερο ως έγχρωμη γιατί έτσι αναγνωρίζεται από τους Άλλους ή η περίπτωση των αδελφών από την Αϊτή, οι οποίες συνειδητοποίησαν τη διαφορά τους, όταν ήρθαν σε επαφή με διαφορετικές ομάδες ανθρώπων, δείχνουν το συστατικό ρόλο του Άλλου και της διαφορετικότητας στη διαμόρφωση της ταυτότητας.

Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά που αποδίδονται ως διαφορές στα άτομα και τους κάνουν να νιώθουν διαφορετικοί από τους Άλλους, στις δημοσιεύσεις παρατηρήθηκαν δύο είδη συμπεριφορών. Από την μία πλευρά, υπήρχαν άτομα που δεν αντιλαμβάνονταν τη διαφορά ως βασικό στοιχείο της ταυτότητά τους και επιδίωκαν την ανάδειξη άλλων πλευρών του εαυτού. Από την άλλη, αναφέρθηκαν περιπτώσεις από-

μων που «αγκάλιασαν» τη διαφορά διότι ήταν απόδειξη της μοναδικότητάς τους. Οι τρόποι αντιμετώπισης δείχνουν τον έλεγχο που διαθέτουν τα άτομα πάνω στην εικόνα του εαυτού τους και τον ενεργό ρόλο τους στη διαμόρφωση της ταυτότητας. Επιπλέον, επιβεβαιώνεται και σε αυτήν την έρευνα η προσπάθεια προώθησης της «τέλειας» εικόνας από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, και συγκεκριμένα το Instagram. Βέβαια, η θέση της δυνητικής κοινότητας «Live Tinted» είναι να «σπάσει» το μοτίβο αυτών των εικόνων, προωθώντας με τη σειρά της φωτογραφίες με φυσική, χωρίς επεξεργασία, ομορφιά.

Εξετάζοντας το ερώτημα της ταυτότητας των μελών της κοινότητας μέσω της ανάλυσης των σχολίων στις δημοσιεύσεις, διαπιστώνεται πως η δέσμευση τους με την κοινότητα πραγματοποιήθηκε σταδιακά και σταθερά. Αυτό ήταν δυνατόν να παρατηρηθεί, εάν ληφθεί υπόψιν ότι μελετήθηκε ο πρώτος χρόνος λειτουργίας του «Live Tinted». Σε όλες τις δημοσιεύσεις φαίνεται, ως επί το πλείστον, η θετική ανταπόκριση τους στο έργο της κοινότητας, και τα πρόσωπα που επιλέγει να αναδείξει. Η οργάνωση των μελών γίνεται στη βάση των κοινών τους πεποιθήσεων και διεκδικήσεων. Η ψηφιακή αφήγηση εξυπηρετεί την ταύτιση των μελών με αυτά τα πρόσωπα και κατ' επέκταση ενισχύει τη δέσμευση τους στην κοινότητα. Φαίνεται να έχουν αποδεχθεί τους όρους tintfam (οικογένεια του Live Tinted), γεγονός που ενισχύει την αίσθηση του «Εμείς», παρά τις διαφορές ανάμεσά τους. Η χρονική και χωροταξική απόσταση δεν επηρεάζει τα μέλη, αναπτύσσουν σχέσεις, αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους και συμβάλλουν στην προώθηση των δημοσιεύσεων σε άλλα άτομα.

Τέλος, αξίζει να επισημανθεί πως τα δεδομένα αφορούν την εικόνα και τη δραστηριότητα μίας κοινότητας με έδρα τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Αν και το Διαδίκτυο επιτρέπει την επικοινωνία ανάμεσα με ανθρώπους σε όλο σχεδόν τον κόσμο, οι αναφορές που συγκεντρώθηκαν στην παρούσα έρευνα δεν έχουν καθολική και άμεση συσχέτιση με τα ελληνικά δεδομένα.

Κεφάλαιο Όγδοο

8. Περιορισμοί και Όρια έρευνας

Στα πλαίσια της διπλωματικής εργασίας επιχειρήθηκε η εξέταση της προβολής της διαφορετικότητας στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Αναγνωρίζοντας την ποικιλία και το πλήθος των διαδικτυακών περιβαλλόντων δικτύωσης που υπάρχουν, κρίθηκε αναγκαίος ο περιορισμός σε ένα από αυτά. Στην προκειμένη περίπτωση επιλέχθηκε το Instagram, μία πλατφόρμα η οποία βασίζεται στη φωτογραφία. Δεδομένου του αυξανόμενου αριθμού των χρηστών και του περιεχομένου που δημοσιεύεται στο εν λόγω μέσο, αποφασίσθηκε η μελέτη μίας συγκεκριμένης κοινότητας που αποτελεί μέρος αυτού του χαρτογράφητου περιβάλλοντος.

Το «Live Tinted» παράγει πρωτογενές υλικό και παράλληλα προωθεί δευτερογενείς δημοσιεύσεις, έχοντας ως βασικό προσανατολισμό την επίτευξη της ίσης εκπροσώπησης όλων των ανθρώπων από τη βιομηχανία της ομορφιάς. Αν και χρησιμοποιείται ως αφορμή για να συζητηθούν και άλλα θέματα που αφορούν την ταυτότητα, την κουλτούρα, τη διαφορετικότητα, είναι σαφές πως το περιεχόμενο θίγει τα παραπάνω ζητήματα υπό την οπτική της ομορφιάς και των καλλυντικών προϊόντων. Η αρχή του «Live Tinted» σηματοδοτήθηκε από την ανεπάντευχη επιτυχία της ιδρύτριας, Deepica Mutyala, η οποία ζει και εργάζεται στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Παρότι, οι αναφορές της κοινότητας είναι πολυπολιτισμικές και η απήχηση της ξεπερνά τα γεωγραφικά όρια της Αμερικής, οι δημοσιεύσεις δεν συνιστούν αντιπροσωπευτικό δείγμα για τα ελληνικά δεδομένα.

Όσον αφορά τα δεδομένα, στην έρευνα αξιοποιήθηκαν οι φωτογραφίες και το οπτικοακουστικό υλικό που ήταν διαθέσιμο μόνο στο Instagram. Μολονότι, ο χώρος του Διαδικτύου έχει ωφελήσει τα στάδια της ερευνητικής διαδικασίας, αναφέροντας χαρακτηριστικά τη δυνατότητα αρχειοθέτησης και αποθήκευσης των δεδομένων που μεταφορτώνονται σε αυτόν, οι συνθήκες και οι επιτρεπόμενες για τον κάθε χρήστη επιλογές μπορούν να περιορίσουν την έρευνα, και κυρίως την αξιοπιστία αυτής. Το γεγονός ότι είναι δυνατόν να διαγραφούν ή να γίνει εκ νέου επεξεργασία των δημοσιεύσεων που έχουν ήδη γνωστοποιηθεί, έκανε επιτακτική την χρονική οριοθέτηση της διεξαγωγής της έρευνας. Την ίδια στιγμή, ο χρονικός περιορισμός για την εκπόνηση της διπλωματικής ήταν και αυτός ένας παράγοντας που επηρέασε τις αποφάσεις αναφορικά με τα μεθοδολογικά εργαλεία και τη διαδικασία που ακολουθήθηκε, έχοντας πάντα στο επίκεντρο την αξιοπιστία και εγκυρότητα των αποτελεσμάτων.

Συμπεράσματα

Εκπρόσωποι διαφορετικών επιστημονικών κλάδων συνέθεσαν ένα τεράστιο σώμα θεωρητικών προσεγγίσεων για αυτό που αποκαλείται «ταυτότητα» ενός ατόμου. Μίλησαν για τις σκέψεις και τα συναισθήματα, τα χαρακτηριστικά που του προσδίδουν μοναδικότητα. Δεν μπορούσαν, όμως, να αποκλείσουν ένα παράγοντα, άλλοτε φανερό και άλλοτε αόρατο στα μάτια των ατόμων. Η παρουσία του Άλλου είναι καταλυτικής σημασίας για τη διαμόρφωση του εαυτού και της ταυτότητας του ατόμου. Ποιος είμαι; Ποιος είναι ο πραγματικός εαυτός; Είμαι όμοιος με τον Άλλον ή διαφέρω από αυτόν και γιατί; Δύσκολα ερωτήματα που καλείται να απαντήσει κάθε άτομο από μικρή ηλικία.

Αν ο προσδιορισμός της ταυτότητας είναι δύσκολος στη φυσική πραγματικότητα, οι συνθήκες της εντός Διαδικτύου «ζωής» προσθέτουν καινούργιες προκλήσεις. Ο τρόπος που θα επηρεαστεί ο καθένας, που θα αξιοποιήσει τα νέα, ψηφιακά εργαλεία και ο προσωπικός έλεγχος της διαμόρφωσης της ταυτότητας και της εξέλιξης της ζωής του εναπόκειται στην ευθύνη του ατόμου. Στην προκειμένη περίπτωση, τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, αξιοποιούνται ως πλατφόρμες επικοινωνίας και συσπείρωσης συλλογικών πρωτοβουλιών. Όσο επηρεάζονται από την κοινωνία, τόσο επηρεάζουν και αυτά, εκείνη. Οι μεν και οι δε, ο αποδεκτός και ο διαφορετικός, ή αλλιώς, ο περιθωριοποιημένος που ζητά αναγνώριση και φωνή, βρίσκει το χώρο που χρειάζεται για να «ακουστεί».

Το παράδοξο είναι ότι παρότι η διαφορετικότητα είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ταυτότητας, στο Διαδίκτυο παρατηρείται ολοένα και περισσότερο μία ομοιογένεια από τον πολλαπλασιασμό και τη δημοφιλία «τέλειων» εικόνων. Το διαφορετικό βρίσκεται στο περιθώριο. Με τη διεξαγωγή της έρευνας αναφορικά με τη μελέτη περίπτωσης μίας δυνητικής κοινότητας κατορθώθηκε η κατανόηση της συμβολής των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης στη διαμόρφωση της ταυτότητας ενός ατόμου, ως ανεξάρτητο υποκείμενο και ως μέλος μίας ομάδας. Αποδείχθηκε πως υπάρχουν πρωτοβουλίες με τις οποίες κατορθώνεται η ανάδειξη των λιγότερο αντιπροσωπευόμενων και περιθωριοποιημένων ατόμων. Η δυνητική κοινότητα «Live Tinted» καταφέρνει να αναδειξεί και να προωθήσει ανθρώπους με διαφορετικό υπόβαθρο και ιστορίες, να ξεπεράσει τα χωροχρονικά εμπόδια και να ενισχύσει τη δέσμευση διαφορετικών ατόμων μεταξύ τους αλλά και με την ίδια.

Φυσικά, η έρευνα της παρούσας διπλωματικής εργασίας αποτελεί μία προ-

σπάθεια προσέγγισης ενός αρκετά εκτενούς ζητήματος. Η ταυτότητα και πόσο μάλλον, η διαφορετικότητα είναι έννοιες που δε θα παύσουν να απασχολούν τους μελετητές. Ειδικά, το ζήτημα της διαφορετικότητας είναι πρόσφορο για περαιτέρω μελέτες. Ενδεικτικά, θα μπορούσε η αρχική έρευνα να εξελιχθεί σε μία πολυμεθοδολογική με ακόμη πιο μεγάλο δείγμα, ίσως και με τη μελέτη περισσότερων δυνητικών κοινοτήτων. Το πρώτο ερευνητικό ερώτημα της διπλωματικής αφορούσε την ταυτότητα των μελών, αφού θεωρήθηκε ως δεδομένο ότι όσοι ακολουθούν την δυνητική κοινότητα «Live Tinted» συνιστούν τα μέλη της. Ωστόσο, μια ενδιαφέρουσα έρευνα θα ήταν η απόπειρα αναγνώρισης των πραγματικών μελών και το διαχωρισμό τους από τους lurkers, ίσως με τις μεθόδους των ερωτηματολογίων ή των ποιοτικών συνεντεύξεων.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αρώνη, Κ.Ε., (2015). *Ο ρόλος του Internet και ειδικότερα των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης στη διάπλαση των χαρακτήρων. Η επίδραση αυτών στις κοινωνικές και οικογενειακές σχέσεις των νέων ανθρώπων. Η άποψη των Ελλήνων για την αλόγιστη χρήση αυτών από τη νεολαία μας* (Διπλωματική εργασία). Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Ελλάδας, Πάτρα.

Γαζή, Α. (2005). *Η συγκρότηση της ταυτότητας του παραγωγού μουσικών εκπομπών στο ραδιόφωνο*, Αδημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή.

Γκέφου – Μαδιανού, Δ. (2006). *Εαυτός και «Άλλος». Εννοιολογήσεις, ταυτότητες και πρακτικές στην Ελλάδα και την Κύπρο*. Αθήνα: Gutenberg.

Ιωσηφίδης, Θ. (2008). *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις ποιοτικές επιστήμες*. Αθήνα: Κριτική.

Κόλλιας, Α. (2014). *Ανάλυση περιεχομένου: Εξέλιξη, τεχνικές και εφαρμογές της μεθόδου στη μελέτη της επικοινωνίας*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Κορωναίου, Α. (1995). *Νέοι και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, Κοινωνιολογική προσέγγιση των πολιτιστικών πρακτικών του ελεύθερου χρόνου των νέων 11-13 ετών*. Αθήνα: Οδυσσέας.

Κυριαζή, Ν. (2011). *Η κοινωνιολογική έρευνα: Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*. Αθήνα: Πεδίο.

Κωνσταντοπούλου, Χρ. (2000). Αναφορά στην έννοια και στις όψεις των σύγχρονων αποκλεισμών. Στο Χρ. Κωνσταντοπούλου, Λ. Μαράτου – Αλιπράντη, Δ. Γερμανός & Θ. Οικονόμου (επιμέλεια), *Εμείς και οι Άλλοι: αναφορά στις τάσεις και τα σύμβολα* (σ. 11-30). Αθήνα: Τυπωθήτω.

Λέανδρος, Ν. (2005). *Το Διαδίκτυο. Ανάπτυξη και Αλλαγή*. Αθήνα: Καστανιώτη

Μαράτου – Αλιπράντη, Λ. (2000). Πολιτισμικές ταυτότητες: από το τοπικό στο παγκόσμιο. . Στο Χρ. Κωνσταντοπούλου, Λ. Μαράτου – Αλιπράντη, Δ. Γερμανός & Θ. Οικονόμου (επιμέλεια), *Εμείς και οι Άλλοι: αναφορά στις τάσεις και τα σύμβολα* (σ. 33-34). Αθήνα: Τυπωθήτω.

- Ναυρίδης, Κλ. (1997). Ταυτότητες και ετερότητες στο κλινικό, ψυχοκοινωνικό πλαίσιο. Η περίπτωση των προσφύγων. Στο Κλ. Ναυρίδης & Ν. Χρηστάκης, *Ταυτότητες: Ψυχοκοινωνική συγκρότηση* (σ. 329-342). Αθήνα: Καστανιώτη
- Παγκράτης, Β. (2012). *Διαδίκτυο και ταυτότητα: η αναδιαπραγμάτευση της ταυτότητας στον κυβερνοχώρο* (Διπλωματική εργασία). Πάντειον Κοινωνικών και Πολιτικών Σπουδών, Αθήνα.
- Παπανής, Ε. (2011). *Μεθοδολογία έρευνας και Διαδίκτυο*. Αθήνα: Ι.Σιδέρης
- Ρήγου, Μ. (2014). *Από την ψηφιακή επανάσταση στην ψηφιακή επιτήρηση: Νέα μέσα, δημοσιότητα και πολιτική*. Αθήνα: Σιδέρης
- Σακαλάκη, Μ. (1996). *Ετερότητες, Αναπαραστάσεις του κοινωνικού δεσμού*. Αθήνα: Εξάντας
- Ταμπάκη, Α. (2017). *Η κατασκευή της κοινωνικής ταυτότητας: Η περίπτωση του Facebook* (Διπλωματική εργασία). Πάντειον Κοινωνικών και Πολιτικών Σπουδών, Αθήνα.
- Χρηστάκης, Ν. (1997). Ομοιότητα και διαφορά, ομαδικότητα και ατομικότητα: ορισμένα από τα παράδοξα της ταυτότητας. Στο Κλ. Ναυρίδης & Ν. Χρηστάκης, *Ταυτότητες: Ψυχοκοινωνική συγκρότηση* (σ. 213-238). Αθήνα: Καστανιώτη
- Ψωματοπούλου, Κ. (2018). *Η χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (Facebook, Instagram) στο χώρο της μόδας* (Διπλωματική εργασία). Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Ξενόγλωσση

Abrams, D. & Hogg, M.A. (2004). Collective Identity: Group Membership and Self-conception. In M. B. Brewer & M. Hewstone (Eds.), *Perspectives on social psychology. Self and social identity* (pp. 147-169). New Jersey: Blackwell Publishing.

Aboulafia, M. (2020). *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Retrieved October, 22, 2019, from <https://plato.stanford.edu/entries/mead/#IMe>

- Al-Kandari, A. J., Al-Hunaiyyan, A. A., & Al-Hajri, R. (2016). The influence of culture on Instagram use. *Journal of Advances in Information Technology*, 7(1), 54-57
- Amedie, J. (2015). *The impact of social media on society* (Dissertation, Santa Clara University, California, 2015). Retrieved from https://scholarcommons.scu.edu/engl_176/2/
- Amichai-Hamburger, Y., Wainapel, G., & Fox, S. (2002). On the Internet no one knows I'm an introvert: Extroversion, neuroticism, and Internet interaction. *Cyberpsychology & behavior*, 5(2), 125-128
- Anderson, M. & Jiang, J (2018). Teens, Social Media & Technology 2018. Retrieved February 19, 2020, from <https://www.pewresearch.org/internet/2018/05/31/teens-social-media-technology-2018/>
- Anheier, H. & Isar Y. R. (Eds). (2011). *Heritage, Memory & Identity*. The Cultures and Globalization Series. London: Sage Publications.
- APA Dictionary of Psychology. (χ.χ). *Proprium*. Retrieved September 7, 2019, from <https://dictionary.apa.org/proprium>
- Baumeister, R. F. (1998). The self. In D.T. Gilbert, S.T. Fiske & G. Lindzey (Eds). *The Handbook of social psychology* (pp. 680-740). New York: McGraw-Hill.
- Baumeister, R. F., Schmeichel, B. J., & Vohs, K. D. (2007). Self-regulation and the executive function: The self as controlling agent. In A. W. Kruglanski & E. T. Higgins (Eds.), *Social psychology: Handbook of basic principles* (pp. 516–539). New York: The Guilford Press.
- Bernd, S (2004). *Identity in Modern Society: A social psychological perspective*. New Jersey: Blackwell Publishing.
- Brewer, M. B., & Hewstone, M. (Eds.) (2004). *Self and social identity*. Oxford: Blackwell, Malden Mass.
- Balibar, E. (2005). Difference, Otherness, Exclusion, *Parallax*, 11(1), 19-34. doi: 10.1080/1353464052000321074

- Bamberg, M. (2011). Who Am I? Narration and its contribution to self and Identity. *Theory & Psychology*, 21 (1), 3-24. doi: 10.1177/0959354309355852
- Baym, N. K. (2015). *Personal connections in the digital age*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Blight, M. G., Ruppel, E. K., & Schoenbauer, K. V. (2017). Sense of community on Twitter and Instagram: Exploring the roles of motives and parasocial relationships. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 20(5), 314-319. doi: 10.1089/cyber.2016.0505
- Brown, R. (2000). Social Identity Theory: Past achievements, current problems and future challenges. *European Journal of Social Psychology*, 30, 745-778
- Buckingham, D. (2008). Introducing Identity. In D. Buckingham (Ed.), *Youth, Identity and Digital Media* (pp. 1-22). The John D. and Catherine T. MacArthur Foundation Series on Digital Media and Learning. Cambridge: MIT Press.
- Bullingham, L., & Vasconcelos, A. C. (2013). The presentation of self in the online world: Goffman and the study of online identities. *Journal of information science*, 39(1), 101-112
- Burke, P.J., (2003). Relationships among multiple identities. In P. J. Burke, T. J. Owens, R. T. Serpe, P. A. Thoits (Eds.) *Advances in identity theory and research* (pp. 195-214). Retrieved from Springer
- Canella, G. (2017). Social movement documentary practices: digital storytelling, social media and organizing. *Digital Creativity*, 28(1), 24-37. doi: 10.1080/14626268.2017.1289227
- Carr, C. T., & Hayes, R. A. (2015). Social media: Defining, developing, and divining. *Atlantic journal of communication*, 23(1), 46-65. doi: 10.1080/15456870.2015.972282
- Carter, M.J. (2017). How Self-Perceptions of Identity Change in Person, Role, and Social Identities Relate to Depression. *Identity*, 17(4), 282-296. doi: 10.1080/15283488.2017.1379908
- Chae, J. (2018). Explaining Females' Envy Toward Social Media Influencers. *Media Psychology*, 21(2), 246-262. doi: 10.1080/15213269.2017.1328312

- Chou, S. W. (2010). Why do members contribute knowledge to online communities? *Online Information Review*, 34(6), 829-854. doi: 10.1108/14684521011099360
- Choudhury, N. (2014). World Wide Web and Its Journey from Web 1.0 to Web 4.0. *International Journal of Computer Science and Information Technologies*, 5(6), 8096-8100
- Clement, J., (2020). Instagram: distribution of global audiences 2020, by age group. Retrieved February 27, 2020, from <https://www.statista.com/statistics/325587/instagram-global-age-group/>.
- Cohen-Almagor, R. (2011). Internet History. *International Journal of Technoethics*, 2(2), 45-64
- Crocker, J., & Quinn, D. M. (2004). Psychological consequences of devalued identities. In M. B. Brewer & M. Hewstone (Eds.), *Perspectives on social psychology. Self and social identity*, (pp. 124-138). New Jersey: Blackwell Publishing.
- Darran, S. (2017). Trayvon Martin's death sparked a movement that lives on five years later. Retrieved March 20, 2020, from <https://edition.cnn.com/2017/02/26/us/trayvon-martin-death-anniversary/index.html>
- Dawson, K. (2020). *A-Z of Digital Research Methods*. Oxon: Routledge
- Devos, Th., Huynh, Q.L & Banaji, M.R. (2012). Implicit Self and Identity. In M.R. Leary & J.P. Tangney, *Handbook of Self and Identity* (pp.155-179). New York: Guilford Press
- Dovidio, J.F., Gaertner, S.L. & Saguy, T. (2007). Another view of “we”: Majority and minority group perspectives on a common ingroup identity. *European Review of Social Psychology*, 18, 296 – 330. doi: 10.1080/10463280701726132
- Ellemers, N., Spears, R. & Doosje, B. (2002). Self & Social Identity. *Annual Review Psychology*, 53, 161-186
- Epstein, S. (1973). The Self-Concept Revisited or A theory of a theory. *American psychologist*, 28, 404-414

- Fearon, J. D (1999). *What is Identity (As we now use the word)?* California: Stanford University.
- Flick, U. (2014). Mapping the field. In U. Flick (Ed.). *The Sage Handbook of Qualitative Data Research* (pp.3-18). Retrieved from Sage Publishing
- Fuchs, C., Hofkirchner, W., Schafranek, M., Raffl, C., Sandoval, M., & Bichler, R. (2010). Theoretical foundations of the web: cognition, communication, and cooperation. Towards an understanding of Web 1.0, 2.0, 3.0. *Future internet*, 2(1), 41-59
- Forman, J., & Damschroder, L. (2007). Qualitative content analysis. In L. Jacoby & L. Siminoff (Eds.), *Empirical methods for bioethics: A primer*, 11, 39-62. Oxford: Jai Press.
- Freberg, K., Graham, K., McGaughey, K., & Freberg, L. A. (2011). Who are the social media influencers? A study of public perceptions of personality. *Public Relations Review*, 37(1), 90-92.
- Fullam, J. (2017). Becoming a youth activist in the internet age: a case study on social media activism and identity development. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 30(4), 406-422. doi: 10.1080/09518398.2016.1250176
- Gauntlett, D. (2008). *Media, Gender and Identity: An introduction*. London: Routledge.
- Gecas, V. (1982). The Self-Concept. *Annual Review of Sociology*, 8, 1-33
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self – Identity: Self & Society in the Late Modern Age*. Cambridge: Polity Press.
- Goffman, E. (2006). *Η παρουσίαση του Εαυτού στην καθημερινή ζωή* (επιμ. μτφρ. Κ. Λιβιεράτος). Αθήνα: Αλεξάνδρεια. (Το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το 1956)
- Gonzales, A. L., & Hancock, J. T. (2008). Identity shift in computer-mediated environments. *Media Psychology*, 11(2), 167-185.
- Gonzales, A. L., & Hancock, J. T. (2011). Mirror, mirror on my Facebook wall: Effects of exposure to Facebook on self-esteem. *Cyberpsychology, behavior, and social networking*, 14, 79-83

Johnson E. A., & Nozick K. J. (2011). Personality, Adjustment, and Identity Style Influences on Stability in Identity and Self-Concept During the Transition to University. *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 11(1), 25-46. doi: 10.1080/15283488.2011.540737

Hall, S. (2000). Who needs identity? In du Gay, P., Evans, J. & Redman, P. (Eds.). *Identity: a reader* (pp. 15-30). Thousand Oaks: Sage Publications in Association with the Open University

Harrison, R. & Thomas, M. (2009). Identity in online communities: social networking sites and language learning. *International Journal of Emerging Technologies and Society*, 7(2), 109-124

Hashim, N. A. (2017). Embracing the Instagram Waves—The New Business Episode to the Potential Entrepreneurs. *Journal of Entrepreneurship and Business Innovation*, 4(2), 13-29.

Hogan, B. (2010). The presentation of self in the age of social media: Distinguishing performances and exhibitions online. *Bulletin of Science, Technology & Society*, 30(6), 377-386

Hornsey, M. J. (2008). Social identity theory and self-categorization theory: A historical review. *Social and personality psychology compass*, 2(1), 204-222.

Hu, Y., Manikonda, L., & Kambhampati, S. (2014). What we instagram: A first analysis of instagram photo content and user types. Proceedings of the Eighth International AAAI conference on weblogs and social media.

Hughes M. & Kroehler C. J. (2007). *Κοινωνιολογία: Οι βασικές έννοιες*. (επιμ. μτφρ. Γ.Ε. Χρηστίδης). Αθήνα: Κριτική. (Το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το 1986).

Hwang, H. S., & Spiegel, J. H. (2014). The effect of “single” vs “double” eyelids on the perceived attractiveness of Chinese women. *Aesthetic surgery journal*, 34(3), 374-382

Jenkins, R. (2014). *Κοινωνική ταυτότητα*. (επιμ. μτφρ. Κ. Γεωργοπούλου). Αθήνα: Σαββάλας. (Το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το 2007)

- Jordanova, L. (2000), History, “otherness” and display. In E. Hallam, & B. Street (Eds.), *Cultural Encounters: Representing otherness* (pp.245-258). London & New York: Routledge
- Jukarainen, P. (1999). These things of otherness and difference. *The European Legacy*, 4(3), 88-93. doi: 10.1080/10848779908579974
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68
- Kay, A. (2018). Erikson Online: Identity and Pseudo speciation in the Internet Age. *Identity, An International Journal of Theory and Research*, 18(4), 264-273. doi: 10.1080/15283488.2018.1523732
- Kearney, R. (2006). *Ξένοι, θεοί και τέρατα* (επιμ. μτφρ. Ν. Κουφάκης). Αθήνα: Ίνδικτος. (Το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το 2000).
- Kellner, D. (1993). Popular culture and the construction of postmodern identity. In Lash S. & Friedman, J. (Eds.), *Modernity and Identity* (pp.141-175). New Jersey: Blackwell Publishing.
- Kendall, L. (1998). Meaning and Identity in “Cyberspace”: The Performance of Gender, Class, and Race Online. *Symbolic Interaction*. 21(2), 129-153
- Khamis, S., Ang, L. & Welling, R. (2016). Self-branding, ‘micro-celebrity’ and the rise of Social Media Influencers. *Celebrity Studies*, 8(2), 191-208
- Kietzmann, J. H., Hermkens, K., McCarthy, I. P., & Silvestre, B. S. (2011). Social media? Get serious! Understanding the functional building blocks of social media. *Business horizons*, 54(3), 241-251
- Kim, I. & Kuljis, J. (2010). Applying Content Analysis to Web-based Content. *Journal of Computing and Information Technology*, 18(4), 369–375. doi: 10.2498/cit.1001924
- Kohlbacher, F. (2006). The use of qualitative content analysis in case study research. *Qualitative Social Research*, 7(1), 1-30

- Koosel, S. (2016). Digital identity and everyday activism: sharing private stories with networked publics. *Information, Communication & Society*, 19(12), 1686-1687. doi: 10.1080/1369118X.2016.1211726
- Kracauer, S. (1952). The challenge of qualitative content analysis. *Public opinion quarterly*, 16 (4), 631-642. doi: 10.1086/266427
- Krippendorff, K. (1989). Content analysis. In E. Barnouw, G. Gerbner, W. Schramm, T. L. Worth, & L. Gross (Eds.), *International encyclopedia of communication New York* (pp. 403-407). Oxford University Press.
- Labrecque, L. I., Markos, E., & Milne, G. R. (2011). Online personal branding: Processes, challenges, and implications. *Journal of interactive marketing*, 25(1), 37-50
- Lampe, C., Wash, R., Velasquez, A., & Ozkaya, E. (2010). Motivations to participate in online communities. Proceedings of the SIGCHI conference on Human factors in computing systems.
- Lash, S. & Friedman, J. (1993). *Modernity and Identity*. New Jersey: Blackwell Publishing
- Longstreet, P. & Brooks, S. (2017). Life satisfaction: A key to managing internet & social media addiction. *Technology in Society*, 50, 73-77.
- López-Serrano, P., Dittmar, C., Driedger, J. & Müller, M. (2016). Towards modeling and decomposing loop-based electronic music. In *17th International Society for Music Information Retrieval Conference*. Germany: International Audio Laboratories.
- Ma, M., & Agarwal, R. (2007). Through a glass darkly: Information technology design, identity verification, and knowledge contribution in online communities. *Information systems research*, 18(1), 42-67
- Maczewski, M. (2002). Exploring Identities Through the Internet: Youth Experiences Online. *Child & Youth Care Forum*. Human Sciences Press, Inc. 31(2), 111-129
- McLeod, S.A. (2008). Self-Concept. Retrieved January 30, 2019, from <https://www.simplypsychology.org/self-concept.html>

- McLeod, S. A. (2008). Erik Erikson's Stages of Psychosocial Development. Retrieved February 13, 2020, from <http://www.simplypsychology.org/Erik-Erikson.html>
- McLuhan, M. (1990). Media. Οι προεκτάσεις του ανθρώπου (επιμ. μτφρ. Σ. Μάνδρος). Αθήνα: Κάλβος. (Το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το 1964).
- Markus, H. & Kunda, Z. (1986). Stability and Malleability of the Self-Concept. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(4), 858-866
- Markus, H & Wurf, E. (1987). The Dynamic Self-Concept: A social psychological perspective. *Annual Review of Psychology*, 38, 299-337
- Marwick, A.E. (2013). Online identity. In J. Hartley, Burgess A.M. & J. Bruns, A. (Eds.), *A companion to New Media Dynamics* (pp.355-364). New Jersey: Blackwell Publishing
- Mason, J. (2011). *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας*. (επιμ. Νότα Κυριάζη). Αθήνα: Πεδίο. (Το πρωτότυπο εκδόθηκε το 2002).
- Michikyan, M., Subrahmanyam, K. & Dennis, J. (2015). A Picture is worth a thousand words: A mixed methods study of online self-representation in a multi-ethnic sample of emerging adults. *Identity: An International Journal*, 15(4), 287-308. doi: 10.1080/15283488.2015.1089506
- Milkie, M. (1999). Social Comparisons, Reflected Appraisals, and Mass Media: The Impact of Pervasive Beauty Images on Black and White Girls' Self Concepts. *Social Psychology Quarterly, Special Issue: Qualitative Contributions to Social Psychology* 62(2), 190-210
- Mondé, G.C. (2018). #BlackDontCrack: a content analysis of the aging Black woman in social media. *Feminist Media Studies*, 18(1), 47-60. doi: 10.1080/14680777.2018.1409972
- Nonnecke, B., & Preece, J. (2000). Lurker demographics: Counting the silent. Proceedings of the SIGCHI conference on Human Factors in Computing Systems.
- Offinga, J., (2018). IGTV: Instagram's TV or Influencer's TV? Retrieved February 27, 2020, from <https://mastersofmedia.hum.uva.nl/blog/2018/09/23/igtv-instagram-tv-or-influencers-tv/>

- Ohlheiser, A. (2017). The woman behind ‘Me Too’ knew the power of the phrase when she created it — 10 years ago. Retrieved March 20, 2020, <https://www.washingtonpost.com/news/the-intersect/wp/2017/10/19/the-woman-behind-me-too-knew-the-power-of-the-phrase-when-she-created-it-10-years-ago/>
- Onbellet, L. (2010). Imagining the other: The use of narrative as an empowering practice. Retrieved October, 24, 2019, from <https://www.mcmaster.ca/mjtm/newpage2.htm>
- Oyserman, D. (2004). Self-concept and Identity. In M. B. Brewer & M. Hewstone (Eds.), *Perspectives on social psychology. Self and social identity* (pp. 5–24). New Jersey: Blackwell Publishing.
- Papacharissi, Z. (Ed.). (2011). *A networked self. Identity, Community, and Culture on Social Network Sites*. New York: Routledge
- Parson, L. (2018). Digital media responses to a feminist scholarly article: a critical discourse analysis, *Feminist Media Studies*, 19(4), 576-592
- Pearson, E. (2009). All the World Wide Web’s a stage: The performance of identity in online social networks. Retrieved from First Monday. doi: 10.5210/fm.v14i3.2162
- Polkinghorne, D. E. (1991). Narrative and self-concept. *Journal of Narrative & Life History*, 1(2-3), 135–153. doi: 10.1075/jnlh.1.2-3.04nar
- Ricoeur, P. (1994). *Oneself as another*. Chicago: University of Chicago Press.
- Ricoeur, P. (2008). *Ο ίδιος ο εαυτός ως Άλλος*. (επιμ. μτφρ. Β. Ιακώβου). Αθήνα: Πόλις. (Το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το 1994).
- Ren, Y., Kraut, R., & Kiesler, S. (2007). Applying common identity and bond theory to design of online communities. *Organization studies*, 28(3), 377-408
- Ren, Y., Harper, F. M., Drenner, S., Terveen, L., Kiesler, S., Riedl, J., et al. (2012). Building member attachment in online communities: Applying theories of group identity and interpersonal bonds. *Mis Quarterly*, 36(3), 841-864
- Ridings, C., Gefen, D., & Arinze, B. (2006). Psychological barriers: Lurker and poster motivation and behavior in online communities. *Communications of the association for Information Systems*, 18(16), 329-354

Ross, M. & Buehler, R. (2004). Identity through time: Constructing personal pasts and futures. In M. B. Brewer & M. Hewstone (Eds.), *Perspectives on social psychology. Self and social identity* (pp. 25-43). New Jersey: Blackwell Publishing.

Sandvig, C. & Hargittai, E. (2015). How to Think about Digital Research. In M. S., Ankersen, V., Molnár, & A. Hsiao, *Digital research confidential: the secrets of studying behavior online*. Cambridge: MIT Press.

Savery, B. (1942). Identity and Difference. *The Philosophical Review*, 51(2), 205-212.

Saraviita, K. (2009). The stranger within. Zygmunt Bauman's theory of modernity and 'the distinct culture test' in the legal praxis of the Supreme Court of Canada. As part of the research project Legal Constructions of Reality. Academy of Finland.

Schmalz, D.L., Colistra, G.M. & Evans, K.E. (2015). Social media site as means of coping with a threatened Social Identity. *Leisure Sciences: An Interdisciplinary Journal*, 37(1), 20-30. doi: 10.1080/01490400.2014.935835

Sengupta, S., Perlroth, N., & Wortham, J. (2012). Behind Instagram's success, networking the old way. Retrieved February 20, 2020, from <https://www.immagic.com/eLibrary/ARCHIVES/GENERAL/GENPRESS/N120413S.pdf>

Serafinelli, E. (2017). Analysis of photo sharing and visual social relationships: Instagram as a case study. *Photographies*, 10(1), 91-111.

Sharma, S. (2014). Self, Identity and Culture. In Menon, S., Sinha, A. & Sreekantan, B. (Eds.), *Interdisciplinary Perspectives on Consciousness and the Self* (pp. 117-124). New Delhi: Springer

Shivalingaiah, D., & Naik, U. (2008). Comparative Study of web 1.0, web 2.0 and web 3.0. Paper presented at the 6th International CALIBER 2008. Allahabad: University of Allahabad.

Singer, B. J. (2018). *Pragmatism, rights, and democracy*. Fordham University Press.

- Slater, D. (2002). Social relationships and identity online and offline. *Handbook of new media: Social shaping and consequences of ICTs*, 31, 533-546
- Starzak, J.F (2008). Other/Otherness. *Publie dans International Encyclopedia of Human Geography*. Amsterdam: Elviesier
- Stets, J. E., & Burke, P. J. (2000). Identity theory and social identity theory. *Social psychology quarterly*, 63(3), 224-237.
- Stets, J. E & Burke, P.J. (2003). A sociological approach to Self and Identity. In M. Leary & J. Tangney (Eds.), *Handbook of Self and Identity* (pp.1-47). New York: Guilford Press
- Suler, J. R. (2002). Identity management in cyberspace. *Journal of applied psychoanalytic studies*, 4(4), 455-459
- Suleymanova, R. (2020). #MeToo and the Weinstein verdict: What now for working women? Retrieved March 20, 2020, from <https://www.aljazeera.com/ajimpact/200228201748661.html>
- Swann, W. B. Jr & Bosson, J.K (2010). Self and Identity. In S. T. Fiske, D.T. Gilbert & G. Lindzey (Eds.), *Handbook of Social Psychology* (pp. 589-628). New Jersey: John Wiley & Sons
- Takahashi, M., Fujimoto, M., & Yamasaki, N. (2003). The active lurker: influence of an in-house online community on its outside environment. In Proceedings of the 2003 international ACM SIGGROUP conference on Supporting group work, 3, 1-10
- Tantis, C., Stukas, A. A., Halloran, M. J., & Foddy, M. (2008). Tripartite self-concept change: Shifts in the individual, relational, and collective self in adolescence. *Self and Identity*, 7(4), 360-379.
- White, C. (2012). *Social media, crisis communication, and emergency management: leveraging Web 2.0 technologies*. Florida: CRC Press
- White, M. & Marsh, E.E. (2006). Content Analysis: A Flexible Methodology. *Library Trends*, 55(1), 22-45
- Wimmer, R.D. & Dominick, J.R. (2014). Έρευνα στα ΜΜΕ: Εισαγωγή. (επιμ. Αντώνης Γαρδικιώτης). Αθήνα: Πεδίο. (Το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το 2006).

Woodward, K. (Ed.). (1999). *Concepts of Identity & Difference*. In Identity and Difference. Culture, Media & Identities. Sage Publications in association with the Open University.

Wokler, R. (1996). Todorov's otherness. *New Literary History*, 27(1), 43-55.

Zevallos, Z. (2011). 'What is Otherness?' The Other Sociologist. Retrieved November 28, 2019, from <https://othersociologist.com/otherness-resources/>.

Zhao, R., Zhou, A., & Mao, K. (2016). Automatic detection of cyberbullying on social networks based on bullying features. In Proceedings of the 17th international conference on distributed computing and networking, 1-6

Παράρτημα

Απομαγνητοφωνήσεις συνεντεύξεων «Hue to Know»

1. Hue to Know (02/03/2018)

00:00-00:09

Ο συνεντευξιαζόμενος παίζει στο βιολί ένα σύγχρονο τραγούδι Pop/R&B (Hotline bling) και ύστερα ακούγεται μία διασκευή αυτού, η οποία παραμένει ως μουσικό χαλί καθ' όλη τη διάρκεια της συνέντευξης.

Στην οθόνη εμφανίζεται ο τίτλος της σειράς Hue to Know και το όνομα του συνεντευξιαζόμενου.

00:10-00:15

Συνεντευξιαζόμενος: My name is ((αναφέρει το όνομά του)) and I am a violinist, music producer and sometimes singer.

00:16-00:26

Η ερώτηση «Were you always musically inclined?» εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου.

Συνεντευξιαζόμενος: I was actually very incompetent as far like musically, minus rhythm. I was at rhythm. The more I started practicing the violin, the better I became in melody.

00:27-00:40

Η ερώτηση «Do you have any hidden talents?» εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου.

Συνεντευξιαζόμενος: Other than music, I'm pretty pathetic in my life. But I do have this very cool trick where I can make my wrists look weird. That's about it. (γέλια)

00:42-01:24

Συνεντευξιαζόμενος: I was born in Bangkok and I have no idea how my dad ended up in Bangkok. Moved to America one-month right before 9/11 happened. I was the new kid at school, you know a lot of bullying, a lot of Islamophobic kinda things, even though I'm Sikh ((οι πιστοί του Σιχισμού)). We moved to the next town, over to Union City, which is filled with Pantzabi ((εννοώντας εκείνους που μιλούν τη γλώσσα

Παντζάμπι και προέρχονται από τη περιοχή ανάμεσα στα σύνορα Ινδίας και Πακιστάν)), and you know I kinda found my fit in there. You know in a lot of ways even till today I step out in some area, cause I see the eyes on me, it's not like the eyes aren't on me. You hop on a plane the first thing people see is the turban, they see the (...), so it still exists till this day but now I am more confident to just kinda rock it and be proud of it.

01:25-01:49

Η ερώτηση «How did Hip Hop change your life?» εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου.

Συνεντευξιαζόμενος: You know one thing is, I never wavered as far as my identity goes. Hip Hop was kinda my first love when I got to America. I heard this music and I was like yo I love this sh**. Bow Wow was huge at that time I remember that. Early 2000s, Bow Wow was amazing. It helped me develop that American accent cause I used to rap at these songs, you know? Think I was the sh**.

01:51-01:53

Η ερώτηση «E-40 or G-Easy?» εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου.

Συνεντευξιαζόμενος: E-40. E-40 all day.

01:54-02:12

Η ερώτηση «What is your favorite feature?» εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου.

Συνεντευξιαζόμενος: I like my eyes as well as my beard. I think these are my top two. Oh, as well as my eyelashes and my nose. So, I don't know if that's my favorite feature or features. Um, sorry I sound a little conceited but... (χαμογέλαει).

02:13-02:23

Η ερώτηση «Which emoji describes you best?» εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου.

Συνεντευξιαζόμενος: I like the one with the smirk. I think that's me; you know? I can use that in any situation. But not in a creepy way.

02:24-03:00

Η ερώτηση «What do you hope will change in your industry?» εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου.

Συνεντευξιαζόμενος: Growing up there weren't any South Asian figures to look up to and I think today just the fact that we have you know a good amount in the media such as Hussan, such as Azize, such as (...), a lot of people you know? I really feel it gives a really good boost to the youth and I wish I had that as a child. As an individual I wanna push my identity as well as try create content that connects to everyone. Just so this face becomes normalized.

03:01-03:15

Η ερώτηση «What advice do you have?» εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου.

Συνεντευξιαζόμενος: My advice would be to not give a sh** about what anyone says. Do whatever your gut tells you to do and you have to be your biggest supporter and that is a fact. You have to be your biggest supporter.

03:16-03:25

Η ερώτηση «What does #livetinted mean to you?» εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου.

Συνεντευξιαζόμενος: Just to embrace who you are as a person.

2. Hue to Know (10/05/2018)

00:00-00:17

Συνεντευξιαζόμενη: The monkey? I don't know why. I use the monkey all the time. I just think it's really cute. I don't know. When I am like asking for a favor and I am like "can you do this?" (γέλια).

((από το 00:12 αρχίζει χαμηλόφωνα η έναρξη της μελωδίας που «ντύνει» τη συνέντευξη))

00:18-00:34

Κοντινό πλάνο που δίνει έμφαση στα χαρακτηριστικά του προσώπου της. Στην οθόνη παράλληλα εμφανίζεται με μορφή κειμένου ο τίτλος της σειράς και το όνομα της συνεντευξιαζόμενης. Παρουσιάζονται πλάνα από εμφανίσεις της να παίζει μουσική και να τραγουδά, όταν τελικά συστήνεται.

Συνεντευξιαζόμενη: My name is (...). I grew up in San Diego, California. I'm an Indie pop artist, called "Trishes" and it is urban pop, Indie pop.

00:35-01:52

Στην οθόνη εμφανίζεται το κείμενο “Tell us about Trishes”, ενώ φαίνονται θολά στιγμιότυπα από τις καλλιτεχνικές εμφανίσεις της.

Συνεντευξιαζόμενη: I created “Trishes” to sort deal with a lot of internal struggles I was feeling. “Trishes” is multiple me. It is supposed to be the Freudian construct of self, the Id, the Ego and Superego, which is the primary self, the conscious self and the spiritual self. When I’m making music, I consciously make the things that represent the primary self, very minimal ((παρουσιάζεται χαρακτηριστικό παράδειγμα με τη συνεντευξιαζόμενη να δημιουργεί μουσική)). When I am doing stuff that supposed to be on the spiritual, Superego side, that’s more lush and extravagant and ranged ((παρουσιάζεται χαρακτηριστικό παράδειγμα με τη συνεντευξιαζόμενη να δημιουργεί μουσική)). For Ego it’s a pairing of the two. So, sections that are very minimal and then sections that are flashed out ((συνεχίζεται το ίδιο πλάνο)). It’s also the reason why I do looping and I do vocal effects, because these vocal effects can represent the separate selves. The face is to me the most basic form of a mask, the most basic form of anonymity. So, wearing the face paint allows me to access different part of my self.

01:54-01:59

Στην οθόνη εμφανίζεται το κείμενο “What is the symbolism of your next single?”, ενώ προβάλλονται πλάνα από το μουσικό βίντεο του τραγουδιού.

02:00-02:36

Συνεντευξιαζόμενη: “Hydra”, I wrote as a response to White Nationalism, as a woman of color and as a creative. “Hydra” is an ancient Greek, mythological creature that if you would cut off one of his heads, two heads would appear. ((μουσική και πλάνα του μουσικού βίντεο)). When any group of people tries to oppress another group of people, in fact that spurs more creativity and more culture and more strength from that group of people.

02:37-03:06

Στην οθόνη εμφανίζεται το κείμενο “What is your greatest strength?” και ως φόντο χρησιμοποιούνται πλάνα της συνεντευξιαζόμενης που περπατά στο δρόμο, ντυμένη στα λευκά και με face paint.

Συνεντευξιαζόμενη: For me, my greatest strength is not necessarily how I execute something but the concept behind it ((εμφανίζεται ως κείμενο)). I feel like whatever vision you have for your life or artistically or creatively is given to you by God or the universe. And I feel like you have an obligation to put that to the world.

03:07-03:21

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου “What is your favorite feature?”, με κοντινό πλάνο στα μάτια της συνεντευξιαζόμενης.

Συνεντευξιαζόμενη: I think I like my eyes the most. But isn't that, wouldn't everyone say that?

Το προσωπικό του Live Tinted πίσω από την κάμερα: No, not everyone does that.

Συνεντευξιαζόμενη: Really, I just feel like everyone would say their eyes, because eyes are so pretty. I think I just like eyes the best. In anyone.

03:22-03:43

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου “How does your diet affect your life?”

Συνεντευξιαζόμενη: I'm pretty consistent paleo. I went to a functional medicine doctor a while ago and I was having very severe anxiety. It turned out that a lot of it had to do with diet. If I am pretty careful with what I eat then I don't get that anxiety, I feel much better, and I'm not tired. Still, I still have anxiety but it's nowhere near that level.

03:44-04:00

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου “Which emoji describes you best?”

Συνεντευξιαζόμενη: There are three of them that come to mind. There is the heart eyed one, I like the heart eyes and then there is the monkey that goes like this (κρύβει με τα χέρια της τα μάτια της για να δείξει τη κίνηση που κάνει το monkey emoji) and there is like the side smile, the smirk (γελάει). ((τα emoji εμφανίζονται στην οθόνη)).

3. Hue to Know (09/06/2018)

00:00-00:10

Συνεντευξιαζόμενο: My gender wasn't pleased as much as my sexual orientation. So, the idea was "you can be a little bit different, as long as you get married" (γελάει).

00:11-00:43

Εμφανίζεται με μορφή κειμένου ο τίτλος της σειράς και το όνομα του συνεντευξιαζόμενου και παράλληλα προβάλλονται κοντινά πλάνα με εκείνο να ποζάρει στην κάμερα.

Συνεντευξιαζόμενο: Hello everyone. My name is (αναφέρει το όνομά του), as like tell me a joke a lot (σχηματίζει ομοιοκαταληξία με το όνομά του, αστειεύεται). I'm gender non-conforming performance artist. I believe that the history of trans and queer people is that we make contemporary fashion. It's just you saw our accessories and our dresses but you didn't see us. For me it's really important to make fashion as a trans person because I often have to fit into clothes that were meant for women and clothes that were meant for men, but never clothes that were meant for me.

00:44-02:08

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου "What was your childhood like?"

Συνεντευξιαζόμενο: Growing up I wanted to be my sister. I have an older sister, ((αναφέρει το όνομά της)), she is three and a half years older than me and basically, I made my parents buy two of everything they bought her. My parents are actually, totally down. I mean, growing up I used to literally wear my mom's Janits and dance to Bollywood songs for the local Indian community. I think everyone in the LGDBT community you ask once, wanna hear a story about how my family or my culture is backwards. They don't wanna hear the stories that my aunties giving me bangles, they don't wanna hear the stories of my mother taking me shopping when I was like four or five. I think it was like my first-grade talent show I danced to the Bollywood song, I love my India, like an interpretive dance in my elementary school and everyone laughed at me (γελάει). And I remember I was like "why are they laughing at me?", like I am just getting my life. Even when I got home, I remember being just "Oh, wait. This thing that gives me so much joy, other people aren't okay with" and I tell that story because a lot of people have stereotypes that Indian community or immigrants are more conservative but that wasn't actually my case. There were so many moments where I actually felt like I got more acceptance from the Indian community

than I ever got from White people. Right? And, so I think you don't hear these stories unless we're telling them ourselves. And that's what in a lot of my stories I wanna say. Queer, trans people need to be not just in front of the camera but we need to be behind it, we need to be scripting it, we need to be in all levels producing it in our own narrative.

02:09-03:04

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου “What are people's reactions to being non-binary?”

Συνεντευξιαζόμενο: I just feel dividing billions of people into one of two categories it's one of the most foolish things that ever happened (γελάει). People think that I am failing to be a man, I am too feminine to be a man, or that I am failing to be a woman because I am too masculine to be a woman. But what I offer is perhaps I'm not failing, perhaps I'm succeeding at transcending the binary. I remember growing up people always be like, “You're such a girl”, and then when I said I am trans, answered “but you're a boy” (γελάει). It's this weird paradox where my entire life people tease me for being girly or feminine or gay or fag or whatever. And when I am finally on my own terms “hey, I actually am trans”, then it's no, but you're a man. When I was in elementary school, I would literally wear socks to my knees with like dolphin sandals, I remember in second-grade, they would be dressed up for photoshoot day or for school photos, and I was dressed up every single day, like are you kidding me?

03:05-03:57

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου “How do you align with the feminist movement?”

Συνεντευξιαζόμενο: It's not a single day that I walk around the streets of New York City where I don't have people insulting me, telling me to die, spitting on me and that's the everyday reality for someone like me and that's why there are very few gender non-conforming people who are visible. Because harassment means it's easier for us to disappear ourselves than to exist in our truth. And so that for me, what I am trying to tell to the movement and what I try to tell the feminist movement is that “when you're fighting for gender non-conforming people, you're fighting for everyone” (γελάει). Because actually what we're experiencing is sexism in its worst form.

What we're saying is that I should be able to look like however that I want and people should still live me alone and respect my personhood. We shouldn't have to be beautiful, especially when there are other people's expectations that what beauty is, we shouldn't have to be normal ((τονίζει τη λέξη normal, με τα δάκτυλα του σχηματίζει στον αέρα εισαγωγικά)), we should just be able to be ourselves and not being afraid of violence.

03:58-04:55

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου “What does #LiveTinted mean to you??”

Συνεντευξιαζόμενο: I never thought I would live. I attempted suicide when I was young. 63% of transitional Americans have attempted. It's the highest rate of suicidal attempt in the country. Because when you're told that you don't exist, at some level you internalize that. For me it's about showing the world it's possible to be both South Asian and queer and trans and gender non-conforming and non-binary and all of these things that our culture dismisses as weak and ridiculous and Western and White and wrong. And to be able to hold all of that and smile back at it. I think “Live Tinted” to me is constantly getting my own life, giving birth to my own life, making my own beauty, making my own norms, making my own joy, making my own art. Everyday is a process of self-creation and showing the world what is possible.

4. Hue to Know (03/07/2018)

00:00-00:15

Συνεντευξιαζόμενος: What emoji describes me? (γελάει) The sh** emoji, just kidding.

Ξεκινά μουσική και στην οθόνη εμφανίζεται ο τίτλος της σειράς και το όνομα του συνεντευξιαζόμενου.

00:16-00:58

Συνεντευξιαζόμενος: Hey, I'm (αναφέρει το όνομά του), I'm an actor, film, TV, what have you. My mom side came from Hualapai Indian reservation in Arizona. Growing in the res ((env.: reservation)) was great cause it was like you were shut out from the rest of the world and you were just there with your family, and your community, your

tribe. And it was beautiful cause I can go to school with them, we can learn some Hualapai but my family was kind like the outliers because my dad not from that community, you know (γελάει), White. So, we were just kinda between like being not accepted by our own people and then leaving the res we weren't accepted by the White community in the suburbs we lived in.

00:59-01:28

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου η ερώτηση “What did you want to be when growing up?”

Συνεντευξιαζόμενος: What I wanted to be was like my dad, like going to the CIA but I never thought I could to that. I wanted to be like a stock trader, like check the stock exchange, (γελάει) I don't know why. Growing up my mom was an actress, so I would shadow her in film set and I was actually an extra in a couple of them and I ended up auditioning for Twilight in 2009 and got that and changed my life forever, so.

01:29-2:05

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου “Tell us about your daughter”

Συνεντευξιαζόμενος: I'm a dad now, I mean she's four. It's been four years since but we live being around each other. She thinks she knows everything, “I know everything”, “you don't, you know nothing” (γελάει). ((προβάλλονται φωτογραφίες με αυτόν και την κόρη του)). You're four years old, ((ακούγονται φωνές του προσωπικού Live Tinted πίσω από τις κάμερες)) she thinks she knows better than me sometimes, she is sassy. She is sassy. (...) she get to be batman, and I was like you don't want to be batgirl, she was “No, I wanna be batman”, I'm ok. I mean how did my parents get to do this with eight kids. I'm having trouble with one (γελάει).

02:06-02:55

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου η ερώτηση “How do you think about 4th of July as a first nation descendant?”

Συνεντευξιαζόμενος: everybody else says come here and who's fighting for like Oh, there is America, come here legally, you know? You think you entitle to tell people how to immigrate (γελάει). You're on stolen land, you committed genocide on my

people and you have the nerve to talk about this. What can you do about it other than make a stank and then you get shut down because “Oh, that was so many years ago, why are you complaining, that wasn’t you” and I’m like we still leaving through that, from generations. Every generations matters to the next generation ((εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου)). Like I matter to my daughter and to ever, if she grows up and have kids, whatever I did will affect how they live, so people need to understand and they don’t.

02:56-03:50

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου “What stories from your community need to be told?”

Συνεντευξιαζόμενος: Regular natives playing regular, everyday life scenarios. We need to see people like native doctors, native actors, native activists now, people living poverty and (...) all around the reservations because they can’t get water, clean water, or they don’t have sufficient housing or education. There still so much that I need to do on my reservation. I mean especially on Hollywood there is a lot misrepresentation of native people and other people other than the few non-whites. Diversity is very important and you have to include every shade of color. Indians, Pakistanis, you know, native people, Mexicans. Everybody needs to be, have a voice and we all need to be included, otherwise it’s like you only caring because people are complaining, you don’t really wanna fix anything.

03:51-04:07

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου “Do you have any hidden talents?”

Συνεντευξιαζόμενος: Hidden? Man. If they’re hidden, I haven’t found them then. ((ακούγονται οι φωνές των παρόντων πίσω από την κάμερα)). Oh my gosh, Cardi B, yeah “these is expensive (χορεύει), no, these is red bottoms, these is bloody shoes”, no I can’t do that.

04:08-04:18

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου “Which emoji describes you the best?”

Συνεντευξιαζόμενος: I don’t know. Probably, the devil emoji, probably (γελάει) with a halo on it (γελάει).

04:19-04:33

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου “What does #LiveTinted mean to you??”

Συνεντευξιαζόμενος: I think that it’s important not to forget where you come from and who you are, and who your people were and who they are now and where they’re heading and you can see that going. Don’t try just playing it up anything that people wanna see.

5. Hue to Know (02/08/2018)

00:00-00:17

Συνεντευξιαζόμενη: I can wiggle my backbones really, really good, I obviously now have to show you, right? ((γυρνάει με την πλάτη στραμμένη στην κάμερα και δείχνει πως κουνάει τα κόκκαλα της)) okay, I can literally massage you with them, I’m kind of double-joined in that sense like I can, tap tap.

Ξεκινά μουσική και στην οθόνη εμφανίζεται ο τίτλος της σειράς “Hue to Know” και το όνομα της συνεντευξιαζόμενης.

00:18-00:44

Συνεντευξιαζόμενη: My name is (αναφέρει το όνομά της), I am from the Dominican Republic, born in Santo Domingo- which is the capital. Raised in Queens, New York and I live in L.A now. Yeah, Latinos everywhere are different mainly because they are influenced by where they are originally, you know? East coast Latinos are very different than West Coast Latinos and they are very different than Latinos that grew up let’s say Texas or in southern Florida. You know even the foods that we eat and the slang that we use and the words that we say are just so different.

00:45-01:18

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου η ερώτηση «How was throwing the first pitch at a Dodgers Game?”

Συνεντευξιαζόμενη: Dodgers Stadium, Dominican Heritage Night, most recently that just went down was pretty epic. I think I made my three older brothers proud and my dad because I had to throw the first pitch. There was an immense amount of pressure.

I don't even know where that form came from. I promise you I relied a lot on the fact that I'm Dominican. I'm like, this is my DNA, I have to do this, it's gonna be fine. Yeah, I threw it a little bit above home plate but as long as I made it to home plate that was my goal. And I did it.

01:19-02:09

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου η ερώτηση “How did you get started in Entertainment?”

Συνεντευξιαζόμενη: (γελάει) So, a lot of people think my first hosting job was actually on BET, but it wasn't. People that have been following me before BET actually know that I hosted a show called “The Roof” which was live, two hours, and kind of in my opinion very tribalizing back then because we were the first to really showcase Reggaeton, you know, Spanish trap, which is now one of the biggest genres of music. ((στιγμιότυπο από ένα επεισόδιο της εκπομπής, “The Roof”)). When I was on BET, I never felt that I needed to speak differently or act differently. When I first started on BET, I was like, I understand that I have an accent, I know, you know, people are gonna be confused maybe, like “Who's this Latina out of nowhere”, but I always tried to stick to who I am and hopefully people embrace me.

02:10-03:16

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου η ερώτηση “How do you deal with the cultural stereotypes?”

Συνεντευξιαζόμενη: I've been in this business for over ten years. I've definitely been asked to do things that are considered in my opinion stereotypical of what they would like to see from somebody that looks like me. “You know can you just be a little bit more sassy? You know that accent that you have can you maybe paly it up a little bit more? And I'm always thinking to myself what exactly do you mean? Because one minute I'm told to work on my accent and the next minute I'm told to play it up or be sassy, so...actually there was one that wasn't that long ago, and I went in with my hair naturally curly and I just felt that vibe. I was like, you know, this is a pretty big campaign. I feel like I want to represent just literally how I woke up. By the time it was over, I didn't even recognize myself but you learn these lessons and you kinda figure it out, well now that I have my own platform, you know, by way of social me-

dia, I can look like that as well but then I can also show you my true self if I want to as well.

03:17-03:28

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου η ερώτηση “What is your favorite feature?”

Συνεντευξιαζόμενη: I guess the feature that I love the most about myself are my shoulders. I don't know. That's random and weird, but I think I have strong looking shoulders.

03:29-03:46

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου η ερώτηση “Which emoji describes you the best?”

Συνεντευξιαζόμενη: Come on, what emoji describes me best, and why? Hello, la seniorita. ((εμφανίζεται στην οθόνη το emoji)) That's literally all I'm missing is to wear a red dress every day and just kick my leg out. I Salsa, Merengue, Bachata, I do it all, but mainly because I'm just always ready for a good time and that emoji she's especially down.

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου η ερώτηση “What does #LiveTinted mean to you?”

Συνεντευξιαζόμενη: What does #LiveTinted mean to me? I would say, I don't know, you just live with a little bit more flavor in your life, if you know what I mean.

6. Hue to Know (19/08/2018)

00:00-00:16

Deepica: What does #LiveTinted mean to you?

Συνεντευξιαζόμενη: I already am. I cannot. I came out like this you guys. ((κοιτάει την επιδερμίδα του χεριού της)) (γελάει)

Αρχίζει σιγά σιγά να ακούγεται η μουσική επένδυση της συνέντευξης.

Deepica: You're the rare breed, man.

00:17-01:12

Πιο δυνατά η μουσική, εμφανίζεται ο τίτλος και το όνομα της συνεντευξιαζόμενης.

Συνεντευξιαζόμενη: My name is (αναφέρει το όνομά της) and I'm an actor and musician. I am $\frac{3}{4}$ Indian and $\frac{1}{4}$ Dutch. It's kind of heavy on the heart when your people ((σχηματίζει στον αέρα εισαγωγικά με τα δάχτυλά της)) don't claim you. I even did a press push and by that, I mean I hired a publicist to tell South Asian people that I am South Asian. And no one cared. (γελάει) I, I don't really know every person who is of mixed-race heritage goes through a version of this where they're not enough of the thing to be claimed by the people that they identify with. This will be a temporary conversation because all of our children will be brown. The next generation or two generations from now are going to be looking at us like "Y'all had to deal with that? Look around everybody is beige and other." (γελάει)

01:13-02:10

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου η ερώτηση "How is your industry evolving around minorities?"

Συνεντευξιαζόμενη: We're in a really interesting time where it's ok to speak up about marginalization. I'd love to say that it's all because of like altruism, it's not. It's just good business. These companies are now realizing that there are many people of many colors that they can get the money from. That's the reason things are changing. "Now you get to say whatever you actually want to say because they're realizing that you matter". ((εμφανίζεται με μορφή κειμένου)). One of the ways that I do that when I talk to a producer or writer when I join a show or a project, is I say "if you hired me to play a character who exists because she is brown, you've hired the wrong person. If a female character walked through the door, and you're like "Wow, check out her tits..." (γελάει), you would never do that because that would be sexualizing and marginalizing a character. The second a person of color walks through the door and you immediately talk about their ethnicity, where they come from, "It's ethnicizing them, it's exoticizing them. It is the same thing. It's marginalization." ((εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου)).

02:11-02:48

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου η ερώτηση "How do drums and percussion fit into your career?"

Συνεντευξιαζόμενη: I still play now. I still play percussion a lot. My last music video has a 50-person drums corps. The Jersey Surf was nice enough to be part of that project. My dream collaboration is to play with the Blue Man Group. I definitely did go see their show just recently and we hang out and it was great. They're the three blue men, the men that are blue, and they have a band who are these three amazing musicians and they're like sort of it in a pod. So, Anthony, their drummer and I jammed out a little bit and it was fun, but I'm dying to (γελάει), I've always wanted to be the first Blue Girl.

02:49-03:36

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου η ερώτηση “What was the first video game that got you hooked?”

Συνεντευξιαζόμενη: Bioshock. So well written. Such deep lore. I started playing video games because my ex-boyfriend played them and so we like cuddle up in the couch and play. But I was better at hacking the pipes in Bioshock than he was so that was the first time I really picked up the controller and then you know he went off to work and I wasn't on a television show and then I started playing side missions, so I wouldn't ruin the story that were supposed to watch together. That's how it became a completionist. I think I'm just figuring this out now, with you. Side missions. He won't get mad, I'll just go do all this other stuff, that's what it is.

03:37-04:31

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου “Tell us about your role on Star Wars: Battlefront ii”.

Συνεντευξιαζόμενη: being able to be a part of a Star Wars Story, let alone as a protagonist, let alone in a medium that I love so much. Ah, that's one of the only gigs where I was like I don't know what I'll do if I don't get chosen to play this person. (στιγμιότυπο από το Star Wars: Battlefront ii). I was on the phone while people were on me, and I just went (δείχνει την έκπληξή της με κοφτή την ανάσα), like I couldn't, I've always, I've said ah and then I started hyperventilating, but I actually did. (στιγμιότυπο από το Star Wars: Battlefront ii). That project means the world to me.

7. Hue to Know (29/11/2018)

00:00-00:16

Συνεντευξιαζόμενη: Okay, so, I used to hate vegetables, right? Like, I used to really hate them.

Με μουσική, εμφανίζεται ο τίτλος και το όνομα της συνεντευξιαζόμενης.

Συνεντευξιαζόμενη: My name is (αναφέρει το όνομά της). I am an entrepreneur, DJ, personality and all-round entertainer.

00:17-00:37

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου “How were you influenced by your cultural upbringing?”

Συνεντευξιαζόμενη: Growing up on the Bronx, there were a lot of Caribbean kids with immigrant parents. That’s how I learned to dance salsa, merengue and bachata. My mom tells the story of how I was dancing before I was one years old and dance was just something that I was just born to do. Music is like my first, first love and dance is like right there.

00:38-00:49

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου “What’s it like being the first woman resident DJ at MSG?”

Συνεντευξιαζόμενη: It’s an honor, and it’s something that I love doing. It’s so great to DJ for like 20,000 people. Sometimes I am looking around, like, “Am I really doing this?”

00:50-01:16

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου “What are your go-to songs pumping people up?”

Συνεντευξιαζόμενη: I think every go-to for me is always a song that somebody knows, and like the song that we love, like the throwback songs. I’m big on throwback music, and when people know something, like they know a song, you just start dancing with someone and you’re singing the same words, and that is just such a vibe and that makes people feel really good. Like Jay-Z, give it to me, is always like a good song. That’s like a great choice.

01:17-01:45

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου “What role does music play in mental health?”

Συνεντευξιαζόμενη: Music and mental health are so synonymous. You have to watch the things that you listen to, especially when you’re wanting to create new habits. I think that it is important that Black women and women of color listen to uplifting music. I think it’s important that kids start listening to uplifting music too because they’re constantly listening to things that are telling you it’s cool to take drugs. It’s just important for people to listen to music that can soothe their souls.

01:46-02:14

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου “Do you avoid playing catchy songs with misogynist lyrics?”

Συνεντευξιαζόμενη: I have a real struggle sometimes even like songs that I used to really love. And I love Ja, I love Ja Rule. But like he says in “Always on time”, when he goes “and I keep them drugged up off that ecstasy”, so, I was like playing this song, I’m like getting ready one day, and I’m like you know singing, doing my little Ashanti melodies or whatever, and I’m rapping his part and he says it and I literally stopped, and I was like “What the F**?” it’s constantly a struggle.

02:15-02:35

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου “How has diabetes affected your life?”

Συνεντευξιαζόμενη: When I was pre-diabetic, I knew. It was a lot of stuff happening, like I was fainting my hands were swelling up, my feet were swelling up. Dealing with overeating and binge eating and depression and like all that wrapped up, like it just made it worse. And then I got really sick. I love vegetables now, but, like I eat vegetables all the time now.

02:36-02:46

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου “What is your #1 tinty product?”

Συνεντευξιαζόμενη: Red lipstick is always a one. Brown skin and red lipstick, it looks good. Like I know people say like “oh, I can’t wear red lipstick”, yes, you can girl. It looks popping.

02:47-03:05

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου “What’s your favorite feature?”

Συνεντευξιαζόμενη: My brows because they’re mad thick ad they’re super on point. In high school, they were rail thin. My mother almost killed me, like I like bought the little razor thing and I was like shaving (δείχνει τις χαρακτηριστικές κινήσεις), and she yelled at me so hard.

03:06-03:23

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου “What do you hope will change in your industry?”

Συνεντευξιαζόμενη: Just people taking advantage of women, like just stop doing that sh**, like don’t do it, like if you know something is wrong, don’t do it. If you know something that said is not cool, don’t laugh, don’t condone it, like grow up.

03:24-03:38

Στην οθόνη εμφανίζεται με μορφή κειμένου “What does #LiveTinted mean to you?”

Συνεντευξιαζόμενη: It means to me, live as you are, like live out who you are, as you are, at every moment that you can.

8. Hue to Know (08/12/2018)

00:00-00:12

Συνεντευξιαζόμενη: My Harry Potter House? You know, I’d like it to be Gryffindor obviously, but I think I’m like a Ravenclaw or something. It’s really sad.

Μέλος του προσωπικού του “Live Tinted” πίσω από την κάμερα: Gryffindors are the worst though.

(γέλια)

00:13-00:25

Ξεκινά η μουσική. Στην οθόνη εμφανίζεται ο τίτλος της σειράς και το όνομα της συνεντευξιαζόμενης.

Συνεντευξιαζόμενη: I'm (αναφέρει το όνομά της). I'm an Indian model. I grew up in Bangalore. I'm half-Malayali and half-Kannadiga. I know, people have no idea what the f** that is but... They're like "Kanna" what?

00:26-01:05

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου η ερώτηση "What were you supposed to be when you grew up?"

Συνεντευξιαζόμενη: My great-grandmother was alive for the longest time, and whenever I used to go back home, she'd be like "What is your salary?", "How are you doing?", "What is your salary every month?", I'm like, it's not how that works, but...I studied law just for the record, I am a qualified lawyer and I wasn't living in an environment where I was forced to do law. I actually enjoyed it. I want to get back into it. I mean, I have sort of gotten back into it, in certain aspects, because I feel like I have a job that now allows me to be able to do that. I'm working with a brand called CrushXO, which is essentially helps raise money for an NGO called the Invisible Girl Project.

01:06-01:38

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου η ερώτηση "In the South Asian Film Industry, what's an item song?"

Συνεντευξιαζόμενη: it's just a song that's heavily promoted to make the film very popular and then there is this girl who's essentially the center of the item number, and she's like the epitome of sexual objectification. I found this mentality in Bombay where I was, they were like "You're dusky" I hate that word, first of all, I hate that word. Like dusky, I'm dark ok? I'm dark-skinned. "You know you should do item numbers, because obviously then if you're dusky, you know, then you're like the sexy girl". I was like no, whatever f** this, like I'm leaving, bye.

01:39-02:09

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου η ερώτηση "Have you ever been pressured to change your looks?"

Συνεντευξιαζόμενη: My first agent she was like “Why don’t you laser your freckles away? It only takes one month to recover from. You just have to stay in your house in a bandaged face and never go out.” And I’m like “No, (γελάει) that’s so f** up, like no I’m not doing that. She was not my manager after that. No one really entirely ever has a pulse on what the public wants, you should never be afraid to create, experiment and put things out there, because you don’t know what could happen.

02:10-02:32

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου “Give us some book recs for the holidays”.

Συνεντευξιαζόμενη: I’m obsessed with fantasy, so it’s like really dangerous to present me with fantasy books because then I disappear, and I don’t come out into the world ever, so I try like to stay away from Neil Gaiman r Tolkien or something because it’s like over, my life’s over. I’m like in a hole, in a hobbit cave, and I’m not coming out. My favorite Neil Gaiman book is “The Ocean and the End of Lane”. I read that one like thrice.

02:33-02:44

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου “What’s your favorite feature?”

Συνεντευξιαζόμενη: Everything. Can I just say everything? Do I have to pick one? Okay, I’m not picking. Cool. Everything.

02:45-02:56

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου “Do you have any hidden talents?”

Συνεντευξιαζόμενη: I used to sing first soprano for my choir. My hidden talent is I love singing Cardi B in my bathroom, and not on the f** Internet.

02:57-03:09

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου “What’s your favorite part about your culture?”

Συνεντευξιαζόμενη: My favorite part about Indian culture is how layered it is and it’s huge, it’s huge. There’s like 18 officially recognized languages and there’s hundreds more.

03:20-03:21

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου “Do you have any advice for young creatives?”

Συνεντευξιαζόμενη: I used to like beat myself about procrastinating. It’s important to take a step back and like relax and sometimes like pat yourself on the back for how far you’ve come, cause I think a lot of people forget to do that.

03:22-03:37

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου “What do you hope will change in your industry?”

Συνεντευξιαζόμενη: I just want more. I want more brands to like look at people who don’t have to European structure of beauty, and be like “Let’s book that person right away because like we know who finds that person inspiring and what they stand for.

03:38-03:44

Στην οθόνη εμφανίζεται με τη μορφή κειμένου “ What does #livetinted mean to you?”

Συνεντευξιαζόμενη: Just own yourself. Own whatever you are. Own everything you have. Don’t apologize for it. Just live it.